

ČASOPIS

PRO

KATOLICKÉ

DUCHOVĚNSTVO.

WYDÁWÁN

OD

KNJŽECJ ARCIBISKUPSKÉ PRAŽSKÉ

KONSISTORĚ.

TŘINÁCTÝ ROČNÍ BĚH.

Swazek čtvrtý.

W PRAZE, 1840.

W knjžecj arcibiskupské knihtiskárně, u Wácl. Špinky.

Si ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus.

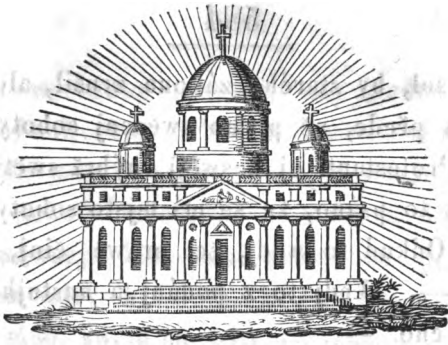
Matt. XVIII, 17.

State et tenete traditiones, quas didicistis sive per sermonem, sive per epistolam nostram.

II. Thesal. 14, 15.

Ecclesiae traditionem censeamus fide dignam. Est traditio: nihil quaere amplius.

Sct. Chrisostomus.

Pogednánj.

---

1. Některé prawdy, kteréž ač pjsmo o nich nemluwj, všickni křesťané bez rozdjlu wyznánj přigjmajj. *)

Od

Jana Valeriana Jirsjka,

faráře w Minicjch.

Gsau gisté prawdy, kteréž w pjsmě zaznamenány negsau, a gež předce všickni křesťané, katoljci i nekatoljci, přigjmajj. Pjsmo swaté mluwj sice o prwnjm dni po sobotě, gakožto o dni slawným z mrtwých wstánjm Krista Pána poswěceném; nepowjdá ale nic o tom, žeby na mjsto soboty, kteréž giž od stwořenj swěta dnem swátečnjm ustanowena byla, se měl swětiti. Pjsmo starého zákona wýslovně přikazuje: „*Pomni, abys den sobotnj swětíl.*“ ¹⁾ Pán Ježš ale, gakž sám

---

*) Redakcj z mnoha stran, gak to s Populárnj dogmatikau od Jirsjka stogj, opětně tázána, by ctihodnau taužebnost poněkud ukogila, podává w přítomném pogednánj zlomek z swazku II. Giž IV. gde censurau. Wšech ale w rukopisu bude 12 neb 14.

1) s. *Mugž.* 20, 3.

dj, nepřišel, by starého zákona zrušil, alebrž naplnil. A přede, ač pjsmo swěcenj soboty při-
kazuje, i Protestanti gj neswětj, nýbrž swětj neděli.
Kde gest to psáno, že se má mjsto soboty neděle
swětiti? Odkud to wědj, že prawě činj, swětjce
neděli? — Wědj to z podánj a austnjho učenj
apoštolského. —

Pjsmo nikoli nepřikazuje, by děti křtěny by-
ly; anobrž žádá od těch, kteříž pokřtěni býti
magj, by měli wjru a wědomost učenj Krjistowa,
a samo nám ukazuge, že křtem swatým toliko
dospělým posluhowáno bylo. Nicméně i nekato-
ljci dětem křest udělugj. Medle odkud to wědj,
že i dětem se může křtem přisluhowati? Odkud
to wědj, že w čas potřeby každý člowěk křtjti
může, gelikož Kristus Pán swým uředlnjkům křtj-
ti přikázal? Odkud to wědj, že křest skrze litj
wody na hlawu se má udělowati? Pjsmo o tom
nic nepowjdá. — Wědj to z podánj a austnjho u-
učenj apoštolského. — Proč se tělo Páně z we-
čera nepřigjmá, neboť u wečer a po gjdle ustano-
wil Pán Jezjš tu přewelebnau swátost? Odkud to
wědj nekatoljci, že prawě činj, požjwagjce gj
zrána a na lačný žaludek? — Wědj to z podánj a
austnjho učenj apoštolského. — Proč dáwagj i
nekatoljci požehnánj těm, kteříž w staw manželský
wstupugj? Kde gest to psáno, aby ti, genž se
řádně s sebau oddáwagj, od duchownjho pastýře
požehnánj přigali? — Nemagj toho z pjsma, nobrž
z podánj a austnjho učenj apoštolského. — Kri-

stus Pán wýslovně poraučj, aby gedem druhého nohy umýwal, řka: „*Přjklad zagisté dal gsem wám, abyste gako gsem gá činil wám, i wy též činili.*“²⁾ A proč tohoto wýslovného rozkazu Protestauti nezachowáwagj? Zda sami neučj, že pjsmo gest prawidlem wjry i žiwota, a že, co w něm koli gest napsáuo, swatě má býti ostřjháno? — Wyučilo ge podánj a austnj apoštolské učenj, že tomuto rozkazu se má toliko obrazně rozuměti. Nekatoljci rovně gakož katoljci řjkagj a modlj se ono tak řečené „*apoštolské wyznánj wjry,*“ genž má dwanáct článků. Kde ale a na kterém mjstě pjsma swatého činj se o něm něgaká zmjnka? Kdo gim za to ručj, že prawé gest to wjry wyznánj, a že ani wjce ani méně nemá článků? Z pjsma toho nemagj; neb pjsmo o tom naprosto nic neoznamuge. — Magj to tedy z podánj a austnjho učenj apoštolského, kteréž ge wyučilo, že tito článkové wjry týmž způsobem giž za času swatých Apoštolů byli sestaweni, a w pořádek uwedeni. Nepřigjnagj-li tedy sami mnohých wěcj, gichžto pjsmo swaté nemá? A nemusj-li tedysami wyznati, že u přjčině těch a takových wěcj toliko austnj, od cjrkwe ostřjhané a zachowané apoštolské učenj průwodnj gest hwězdau?

Preswědčiwše se, že i nekatoljci některé prawdy přigjnagj, ač pjsmo o nich nemluwj, welice se tomu diwiti musjme, když zase slyšjme, že žádného giného pramene a prawidla wjry mjti

2) Jan 13, 14—15.

nechtěj, leč pjsmo. Gaká to nedůslednost! Gaké to šálenj a mámenj sebe! Tak se wede všem, genž cjrkwě matky swé opastili, a žiwého hlasu gegjho slyšeti nechtj. Sami se w hrozně motaniny a spletky uwozugj, gichzto rozplésti nemo-
hau, a gimíž pořád wje a wje zmjtáni býwagj, až posléz w ty neywětšj bludy ubjhagj. Blaze tedy nám, gešto slyšjme i poslušni gsme cjrkwě matky swé, této neomylné učitelkyně božské prawdy. Nám nelze zablautiti, a s přjmné cesty segjtj; neboť máme gistau a bezpečnau prowoditelkyni.

Austnj apoštolské učenj rowně jako pjsmo swaté za pramen a prawidlo wjry křesťanské katolické se musj pokládati.

Poněwadž Pán Ježš a swatj Apoštolowé nerozšiřowali we swětě swatého náboženstwj skrze Biblj, nýbrž žiwau řečj, austnjm swým hlásánjm a učenjm; — poněwadž ze swatých Apoštolů toliko Matauš a Jan ewangelia psali a ostatnj aneb dokonce nic psaného nepozůstawili, aneb gen několik krátkých za wyskytlau přjčinau psaných ljdků; — poněwadž pjsmo swaté každému člověku zřegmé a srozumitelné nenj, a od rozličných lidj rozdjlným způsobem wykládáno býwá; — poněwadž o mnohých weledůležitých wěcech gen krátce a takorka zběžně mlwuj, a o giných naprosto žádné zmjny nečinj; — poněwadž w něm všeco, což Pán Ježš a swatj geho Apoštolé kázali a činili, nenj zaznamenáno; — po-

něwadž cjrkew Božj giž kwetla, an gestě uizádného nestáwalo pjsma ; — poněwadž prwnj křesťané pjsem apoštolských nemagjce, toliko na anstně podaném učenj apoštolském zakládali wjru swau, a z této wjry swé by nebyli wypadli, by třeba uředlnjci Páně ničeho byli nenapsali ; — poněwadž se konečně sami swatj Apoštolé na swé austnj kázanj odwoláwali, a dle něho se wěřejm řjditj prikazowali: tau a všemi těmi řečenými přjčinami na gewa ležj, že gako pjsemné učenj apoštolské Božj gest slowo, tak tolikěž austnj gegich učenj Božjm gest slowem, a následowně prawým a swatým pramenem a prawidlem wjry, Práwě tedy a dobře wěřj a učj swatá cjrkew katolická, že mimo psané slowo Božj i nepsané, poslaupné, ústy podané učenj apoštolské, čili apoštolské podánj aneb *tradicj* za pramen a prawidlo wjry křesťanské se musj pokládati. Zahrnuge pak w sobě *wšeliké božské učenj, kteréž se sice w pjsmě swatém nenacházj, neb aspoň wýslowně, zřetelně a zauplna tam nenj obsaženo: nicméně od swatých Apoštolů austně bylo hlásáno,*

Toto austnj apoštolské učenj oznamuget cjrkew katolická na obecných sněmjch, skrze krátká snešenj wjry čili *symbola*, w spisech swatých Oteč, w knihách slawných učitelů cjrkewnjch, w listech biskupů, zwlášť pak neywyssj swé hlawy, skrze modlicj knihy a weřegné služby Božj, skrze katechismy, zwlášť pak austnjm wyučowanjm kněžj.

Namjtagj owšem nekatoljci slowa Páně: Ne-

náže zrušeno býti pjsmo.“³⁾ Ale nepravě namítaj; neboť cirkew Kristowa nerušj tjm pjsma, anto i některé giné wěci přigjmá, kteréž sice w pjsmě napsány negsau, a wšak pjsmu nikoli neodporuj. Rušilaby ale pjsmo, kdyby gemu na wzdor s nekatoľjky učila, že se ničemu nemá wěřiti, leč pauze tomu, což w pjsmě psáno gest; gelikož to- též pjsmo prikazuje, by se wšeccka apoštolská ustanowenj zachowáwala, i ta, kterýmž gsme se přiučili skrze pauhau řeč.⁴⁾ — Nawrhuj dále, že Pán Jezjš řekl: „*Nadarmo! mne cjtje, učjce u- čenj a ustanowenj lidská.“⁵⁾* Pán Jezjš slowa tato promluwil k Fariseům, gichžto učenj byla owšemť ustanowenj lidská. Co ale Apoštolé nařjdili, ne- nřt učenjm a ustanowenjm lidským, nýbrž pocházj to z Ducha swatého, kteréhož Syn Božj Apošto- lům a cirkwi pozůstawiti ráčil. Pauhá ustanowenj lidská gsau ta, kteréž se nemohau djti bez hrj- chu, gsance proti Božjmu prikázanj. Ale ustano- wenj Apoštolů a cirkwe pro rád a slušnost, pro zachowánj cti a chwály Božj, k wzdělánj lidu a ostrjhanj prikázanj Božjch gsau učiněna. Protož negsau takowá farisegská ustanowenj, kteréž Pán zamjtá, Pán ten, kterýž chce, bychom cirkew po- slauchali, a hlasem se gegjm spravowali. — Před- stjraj posléz i ona slowa: „*Nepřidáte nic k slowu, kteréž gá prikazugi wám, aniž co ugmete od něho.“⁶⁾*

---

³⁾ Jan 10, 35. ⁴⁾ Tessal. 2, 14. ⁵⁾ Mark. 7, 7. ⁶⁾ 5. Mojš. 4, 2.

A však tjm práwě na gewo dáwagj, že nerozuměgj pjsmu; neboť slova tato tenť genom smysl magj: „Neporušjte a nepokazjte slova, kteréž gá prikazugi wám.“ Že tomuto mjstu tak a ne gináče se má rozuměti, patrno a průwodno gest z toho, že psali pozděgi proroci, Ewangelistowé a Apoštolé, a spisy swé ke knihám Mogžjšowým přidali, čehožby nebyli směli, kdyby se k onomu slowu, kteréž Mogžjšem napsáno bylo, nic giného nebylo smělo přidati.

Marné a neprawé gsau tedy wšecky tyto gegich námjtky, u wjtr toliko mluwj, a spolu na odpor se stawj celé křesťanské starobylosti. Neboť wšickni starobylij učitelowé křesťanštj tomuto učenj swědectwj dáwagj, a we swých spisech se na ně odwoláwagj. Gižť ale tito mužowé, poučeni bywše od samých swatých Apoštolů aneb od gegich učedlnjků, lépe museli wěděti, coby wšecko k úplnému náboženstwj Kristowu zřelo a náleželo. Mimo Irenéa, genž byl učedlnjk apoštol-
ský, uwedu zde pro krátkost geště dwa, genž tradicj potwruzgj. Oba gsau ze čtvrtého stoletj, ze stoletj toho, o němžto i nekatoljci twrdj, že se tehďaz prawě geště wěřilo. Giž ale takto pjše swatý Epifan: „*Musjme se k tradicj utjkati, neb wšeho se z pjsma swatého dowěděti nemůžeme; gešto Apoštolowé něco pjsemně, a něco austně toliko pozůstawi.*“⁷⁾ A swatý Basilius w ta slowa

7) *Haeccs.* 61.

dj: „Z učenj, kteráž se w cjrkwí zachowáwajj a hlásaj, některá máme z učenj napsaného, jiná ale z austnjko podánj apoštolského se k nám dostala, obě pak zárownau mocj ku pobožnosti weđe.“⁸⁾ A na giném mjstě prawj tentýž swatý Otec, a sice ne gináče, než gakoby byl měl nynějšj odpornjky cjrkwě swaté před očima, w ta slowa: „Cjl a záměr wšech nepřátel zdrawého učenj gest, wyčerátiti pewnost našj wjry w Krista Ježjše. A to činj rušjce podánj apoštolská a pohrdajjce nepsaným swědectwjm otců, gakoby to byly wěci žádné ceny nemajjce.“⁹⁾ Poslěz, bychom prawdu geště wjce opodstatnili, odwoláwáme se na sněm Tridentský, genž takto wece: „Swatoswatý sněm Tridentský prohlédage k prawdě wjry a ku kázni mrawů, wyznáwá, že se mnoho máno ně nacházj, gešto buď z úst samého Krista anebo Apoštolů geho, wnuknutjm wšak Ducha swatého, wysšlo, a gsauc takořka z ruky do ruky podáwáno, se až na nás dostalo.“¹⁰⁾

I sud' teď každý, co se má o těch řjci, kteříž tomu chtj, by se ničemu newěřilo, leč co w pjsmě psáno gest. Obljbené gegich heslo gest: „Kde gest to psáno?“ A wšak my se gich tázati můžeme: Kde gest to psáno, že se ničemu wěřiti nemá, leč co w pjsmě gest? Kdyby toliko pjsmo bylo pramenem a prawidlem wjry, musiloby to podlé onoho hesla w pjsmě wýstawně napsáno býti; ale pjsmo negen nic takového netwrđj, ale-

8) De spirit. S. c. 27. 9) De spirit. S. c. 10. 10) Sess. 4.

brž právě na opak učj, že totiž i to věřiti a zachováwati máme, čehož se nám žiwau řečj dostalo. Podiwná gest to wěc! Nekatoljei nechtěgj mjti žádného giného pramene a pravidla wjry, leč pjsmo: a nicméně přede složili Katechismy a tak řečená symbola, kteréž tak newědomky za druhé pravidlo wjry swě položili. Hle, kteraká to opět nedůslednost! Chtěgj, by se ničemu newěřilo, leč co w pjsmě psáno gest: a giž zase prikazugj, by gedenkaždý gegich wýpowědem a domněnkám wěřil, kdož chce býti gegich přjwržencem. Chtěgj, by se ničemu newěřilo, leč co w pjsmě psáno gest: a přede totěž swaté pjsmo rozdjlným způsobem wykládagj, rozdjlné wnášegjce w ně smysly a rozumy. Kristus Pán řekl wýslovně, nezaobalcně, zřegmě: „*Wezměte a geste, to gest tělo mé.*“ I proč pak těmto slowům wsickni stegně nerozuměgj? Proč ge gináče Reformát, gináče Lutherán, a gináče ostatnj odpůrei wykládagj? Pjsmo swaté učj, že gest toliko „*gedna wjra,*“ a přede rozdjlným wykládánjm pjsma rozdjlné powstaly wjry. Byloby se to stalo, kdyby se austnjho apoštolského učenj, kteréž nám neomylná učitelkyně prawdy, swatá cjrkw katolická, doehowala, bedliwě bylo šetriťo? Kdyby pjsmo gediným pramenem a pravidlem wjry Božj bylo, mohló a smělo-li by tolik rozdjlných wýkladů téhož pjsma býti? A však se giž unnozj učenj protestanti přeswědčili, a úplně tjm ugistili, že toto protestantské učenj gest bludné. Giž w 16. stoletj, když se totiž ona tak řečená

reformacj zdwjhati počala, Hužo Grotlus, geden z neyučeněgšjch mužů, ač stegně nesmýšlel s katoljky, takto napsal : „*Dwěma swědky stogj wšeliké slowo, pjsmem a tradicj, gešto sobě obapolně swjtj.*“¹¹⁾ Professor a doktor pjsma Semler pjše takto : „*Křesťanská wjra nestogj biblj, nebo byli gsau křesťané, anto geště žádně biblj nebylo.*“¹²⁾ Lessing, mudrc znamenitý, wece : „*Tradicj gest ta škála, na kteréž cjrkew Kristowa wzdělána gest, a ne pjsmo.*“¹³⁾ Seiler, doktor pjsma a professor dj : „*Austnj učenj a knihy od učitelů za prwnjch cjrkew časůw sepsané, welmi gsau užitečné gak k wyswětlenj swatých pjsm, tak i k udůwodněnj článků wjry.*“¹⁴⁾ Hle, tak sami Protestanti, a sice i nowěgšjch časůw, austnjmu učenj apoštolskému, čili tradicj, swědectwj dáwagj; a protož s úplnau gistotau učenj to za prawý zdroj wjry křesťanské gmjno buď.

Giž ale wědauce, že i na této cestě ku poznánj prawé wjry Božj přigjti můžeme, nechať

a) se z toho radugeme, že wjce pramenů pro nás gest otewřeno, z nichžto čisté a úplné učenj Božj wáziti můžeme.

b) Každý ať se z toho raduge, že se s křesťanským katolickým náboženstwjm, s prawau wjrau Kristowau, lehkó seznámiti může. Má-li kdo této swatoswaté wjry špatnau wědomost: wětšjm

---

11) *Annot. de Consult. Cassandri.* 12) *Hirschings hist. Handbuch Bd. 22. S. 293.* 13) *Beiträge zur Geschichte und Lit. Band 4. S. 182.* 14) *Theol. Dogm. pol. p. 33.*

djem sám tjm gest winen, a protož se wolikého hrjchu dopauštj.

c) Každý s neywětšj snažnostj učenj cjrkwe katolické zpytug, bysi poznal, co Bůh skrze ni wypowjdá, zgewuge, přikazuje a zapowjdá.

d) Slyšjce od matky cjrkwe swé, žeť nám i austnj apoštolské učenj zwěstuge: plněgšj wjru k učenj gegjmu při kláděcyme; a budme ugištěni, že ti, kteříž se čisté ewangelium mji honosj, i ewangeljky se nazýwagj, náramně blaudj, an půwodnj, čisté a celé ewangelium toliko w katolické cjrkwí nagjti se může, kteráž držj a má i to, což Apoštolowé psali, i to, což toliko austně hlásali.

Gak znj hlawnj prawidlo, kterýmž se katolický křesťan u wjře sprawuge.

Hlawnj prawidlo, kterýmž se katolický křesťan u wjře sprawuge, nenjť vlastnj geho důmysl a zdánj, nenj psané něgaké mrtvé slowo, nenj řeč neb wýpowěď něgakého člowěka: nýbrž wýpowěď, ustanowenj neb slowo sborné, obecné cjrkwe. Katolický křesťan wěřj, že cjrkw, předkládajc náboženské učenj, neomylnostj gest obdařena, že gi sám Bůh řjdy a sprawuge, že gegjmi ústy mluwj, as pasitelné prawdy wypowjdá. Katolický křesťan wěřj, *což wšickni gednosworně wěřj, totiž což wšudy a wždycly zborná cjrkw, zwlášť ústy weškerých biskupů, s papežem spogených, učj.* Toto hlawnj prawidlo, kterýmž se katolický křesťan u wjře spra-

wuge, nic nenj rozumu na ugmu, newelj slepě wěřiti, nezbawuge přirozené swobody, anobřž gest i na neyweyš maudré, dobré a prospěšné. Nenj nic rozumu na ugmu, neboť žádnému vlastnjho přemejšlowánj a užjwánj přirozeného rozumu nezapowjdá, nýbrž chránj gen a opatruge, aby člowěk při mdlobě a nestatečnosti rozumu w blud něgaký neuběhl. — Aniz weđe k slepé wjře; neb slepě wěřj toliko ten, kdož bez důwodů wěřj, kdož wěřj, newěda proč. Katoljk ale spravugcej se slowem cirkwe, wjru swau ne na omylné něgaké a negisté zdánj, nébrž na ty neypewnějšj a neygistéjšj důwody a základy stawj, a protož wj, proč wěřj. —

Co se tkne toho swrchu podotčeného zbawenj přirozené swobody, owšem mu gj odgjmá, ale wšak ne tu prawau, nobřž tu nebezpečnau a škodnau u wjře swobodu, gmenowitě tu, při kteréžby w blud něgaký uběhnauti mohl. — Posléz toto prawidlo nic nemá do sebe neshodného a nenáležitého, alebrž ono gest na neyweyš maudré, dobré a prospěšné, tak sice, že se žádné rozumnějšj, a lepšj a wýbornějšj wymysliti a nagjti nedá. Neboť nad gasnosworné snášenj se cirkwe žádné přjležitějšj cesty k wyšetřenj prawdy nenj. Dle tohoto prawidla každý i neysprostějšj člowěk beze wšj učenosti a známosti řečj, beze wšeho lámánj hlavy gisté a bezpečně wěděti může, což Jezjš Kristus učil, a čehožby se vlastně držeti měk. Každý též u wjře swě plného upokogenj nagjti

může, poněwadž nestogj samoten a opuštěn s wj-
 rau swau, nýbrž podpjrá gi na wjru tisjeć a mi-
 lionů lidj, což žiwi byli, a nynj žiwi gsau. Z
 toho prawidla wyplýwá též ta krásná a utěšená
 we wjře gednota a swornost, kteráž mezi katoljky
 paunge, poněwadž gedenkaždý zwláště totěž wěřj,
 což wsickni ostatnj za prawé držj. — Gináce gest
 to u protestantů; tamť nenj a nemůž býti žádné u
 wjře gednoty a swornosti; nobrž tolik gest tam
 wěr, kolik gest hlaw a smyslů; poněwadž sami
 sobě gsau zůstaweni, a žádného saudce w nábo-
 ženských rozepřech, žádného nad sebau učitele
 neuznawagj. Tam tedy ustawičné kolotánj, zmjtánj
 a weliká negistota: gešto u nás katoljků nepro-
 měnnost, stálost, trwalost a bezpečná gest gistota.
 Onino stawj wšeccko swé wěřenj na pjsmo a roz-
 umy swé: my však wjme, že úplné gistoty a pra-
 wého učenj Božjho nelze nabyti ani toliko w
 knihách pjsma swatého, ani toliko w austnjm u-
 čenj swatých Apoštolů; nobrž že té u wjře gistoty
 nabyti lze w pjsmě swatém a ústnjm apoštolškém
 učenj *skrze ústa cirkwe*, když totiž to obé *pospolu*
swatá tato a neomylná učitelkyně nám wykládá.

Když ukrutný pronásledownjk křesťanů gmé-
 nem Asklepiades, swatého Romana mučiti dál,
 gedno djtě, kteréž matka w náručj držela pozdwi-
 hlo prý hlasu swého, zwolawsí: „*Ježjś Kristus gest*
prawj Bůh!“ Asklepiades rozljčen hněwem tázal
 se, kdo to řekl? „*Moje matka!*“ odpovědělo djtě.
 A kdo to řekl matce twé, tázal se ukrutnjc dále.

Bůh! odpovědělo dítě. „*Mně matka, a matce Bůh!*“
 Hle, základ a pravidlo wjry nášj! Nás matka cjrkew
 wyučuje: a matku cjrkew wyučuje Bůh. Nám cjr-
 kew všecko powjdá, což wěřiti máme: a Bůh zge-
 wuge cjrkwí, což nám předkládati má. Gak pewný
 gest tedy základ wjry nášj! Nemůžeme-li tedy plnau
 wjru ke všemu příkládati, což nám koli tato matka
 zwěstuge? Nemůžeme-li celé a úplné mji gistoty,
 že prawě a dobře wěřjme? — Křesťane katolický, drž
 se matky té, a wraucj wzdáwey Bohu djky, že to
 všecko tak maudře a dobrotiwě spořádal. Tomáš
 Morus, gešto byl pod onjm odpadljkem králem an-
 ělickým, Gindřichem VIII., neyvyššjm zemským
 kancljřem, a k odpadnutj od cjrkwě wýhrůzkami
 nucen byl, chtěl raděgi umřjti, než by se byl
 matky swé cjrkwě katolické spustil. Prawě proto,
 že nechtěl upustiti od wjry katolické, byl s úřadu
 swržen a uwězněn. Geho manželka nawštjwiwši
 ho w žaláři, padla mu do náručj, a prosila ho
 s pláčem, by žiwota neodhazowal, by zpomněl na
 děti swé, na swé gměnj a na wlasí. I tázal se
 gj Morus, coby myslila, gak dlauho by mohl gešte
 býti žiw? Neyméně 20let, odpověděla. A gábych
 měl, řekl Morus, pro tak krafaunký čas žiwot
 wěčný obětowati? Nikoli, neučinjm toho, raděgi
 umru, než abych od wjry katolické odpadl! —

**Tak wěrně i ty se drž cjrkwě ka-
 tolické, a zagisté nepochybjs.**

2. Výklad na neděli 14. po sw. Duchu.

Mat. 6, 24. — 33.

Od

Františka Jabulky,

duchownjho správce Konogedského.

Gestliže která částka Pjsem Božjch nesnadná k wyrozuměnj gest, a na zlaú stranu by obrácena a wykládána býti mohla, může se to zagisté o dnešnjm sw. Ewangelium řjci. Negen že gest plné wzácnych naučenj, ale zdá se i plné wěcj sobě odporugjcejch býti, kteréžto pročež náležitého i rozwázenj i wyswětlenj potřebugj, aby we swém prawém smyslu pochopeny gsance, ne zkázu bludného domněnj, ale prospěch poznané prawdy přinášely. Poznáte, o čem mluvjm, a porozumjte *odporům těmto*, když mne poslechnete s pozorliwostj. Poznáte spolu, že Pjsmo Božj nenj k wyrozuměnj tak snadné, gak se nekatoljkům býti zdá, aby gen pozorliwě čteno býti muselo, a hned wyswjtal geho prawý smysl. Poznáte že tu hlubina newystjhlá. Poslyšte mne o tom s pozorliwostj.

1. „Žádný nemůže dvěma pánům slaužíti;“ dj Spasitel w dnešnjm Ewangelium.— Gaká to řeč přepodiwná. My sami slaužjme neřku dvěma, ale mnohým pánům, a widjute ze zkušnosti, že to wěc možná. Máme totiž gedenkauždj w žiwote wездеgšjm giž dwoge wrchnosti, duchownj a swět-

ské, a na každé straně pánů a představených mnoho, protože mezi nimi mnozí nižší, a vyšší a nevyšší gsau, gežto všecy, a sice podle rozkazu své sw. wjry poslauchati powinni gsme a skutečně poslaucháme. Gakž tedy nemůže žádný dvěma pánům slaužiti? Gakž musj gednoho milowati, a druhého nenáwideti? — Wykládá to welmi pěkně sw. Jan Zlatouštý (Kistemaker ad h. l.) řka: že nemůžeme slaužiti dvěma pánům rozdílným, sobě odporujcjm, giné a giné, a proti sobě stogjej věci nařizujcjm; gako kdyby gedn žádal, abychom šli w prawo, druhý w lewo; gednby poraučel, abychom činili dobře, druhý zle; gednby tomu chtěl, abychom poslauchali Boha, druhý, abychom ho neposlauchali. Takovým dvěma pánům nemůže owšem slaužiti žádný; ale takowj negsau wrchnosti tohoto swěta. Magjce všecy moc od Boha, stogj všecy pod geho zákonem neyswětěgšjm, podle něhož i také swá nařizenj musej wydáwati. A protož, poslauchajce gich sebe wjce, poslaucháme vlastně gednoho Pána, totiž Boha. A kdyby se opowázily wrchnosti nařizowati něčeho proti přikázaujm Božjm, tratj swau mocnost proto, že gim gi Bůh proti sobě samému nedal; a tehďáž negsme powinni, ano tehďáž slušj poslauchati wjce Boha nežli lidj, gak dj Apoštol sw. (Skut. 4, 19.)

2. Ale právě tu nám vycházj wstřje nowý odpor: Mamona a Bůh magj dwogj, dwa sobě odporujcjej pánowé býti. Gaká to opět wěc přepo-

diwná. Kdo pak gest naproti Bohu postawená, a gako všemohaucj mamona? Gak wyswjtá ze samého dnešnjho sw. Ewangelium, gest to bohatstw, gest to hognost wezdegšjho žiwota, gsau to wěci a skutkowé tohoto swěta, gichž k gjdlu a pitj a odjwánj se užjwáme a potřebugeme. A to wše mělo a mohloby pánem a sice pánem Bohu odporugjcjm nazwáno býti? Wždyť gest to wěc mrtwá, wěc od Boha stwořená, pod mocj a spráwau Božj stogjcj? Tak gest práwě, K. N., swět tento se všemi swými skutky nemůže odpjrati, aniž odpjrá Stwořiteli swému; na slowo Božj wysel z nicoty, na slowo Božj opět se w niweč obrátj. Ale Bohu žel! my lidé děláme sami pána swého, ano swau modlu z tohoto swěta, když si geho statků přjlišně wázjme, gich s broznau taužebnostj wyhledáwáme, w nich celé swé štěstj, celau swau naděgi skládáme, a na Bohu, gakoby ho ani nebylo, aneb gakobychom ho ani nepotřebowali, zapomjnáme. Hřjšnjk zwláště dělá tento swět swým pánem, když geho statků hřjšně dobýwá, užjwá a rozmnožuge, a pro ně přikázanj Božj přestupuge. Takto arci powstáwá z tohoto swěta pán Bohu odporugjcj, powstáwá tyran, genž hřjšnjk u a geho žádostem negen lahodj, ale i spolu twrdě rozkazuge, a gjm co swým otrokem wládne. Ale nebude wždy takto, přestane přewrácenost hřjchu, wrátj se staw wěcj do swé přjslušné mjry. Na sandu Božjm budau wěci, zle užjwané, proti hřjšnjk u swědčiti, a proti geho nesmyslnostem bude

celý swět s Bohem bogowati. (Maudr. 5, 21.) A protož chceme-li tam někdy obstáti, nemáme slaužiti swětu, ale Bohu, tomuto neyvyššjmu i swému i wšech wezdegšjch wěcj Pánu.

3. Ale práwě nowý tu powstáwá odpor. Nemůžete, prawj Spasitel, slaužiti Bohu a mamoně. A hle! my negenom slaužjme, ale chceme-li žiwi býti, musjme slaužiti Bohu a mamoně! Neboť pracugeme, a musjme, chceme-li žiwi býti, pracowati celý týden. Komu tu slaužjme, nežli wezdegšj mamoně? Čeho tu dobýwáme, nežli wezdegšjch statků? Teprw w neděli a we swátek, přestawšo pracowati, slaužjme Bohu swému. A tento pořádek zawedl sám Bůh hned na počátku swěta (II. Mogž. 20, 9. 10.); geg potwrdil Spasitel skrze swüg ney-swětěgšj příklad, a skrze swé Apoštoly, naučiw nás zachowáwati den swátečnj, následowně w den neswátečnj pracowati. Kterak tedy prawj w dnešnjm sw. Ewangelium: nemůžete slaužiti Bohu a mamoně?— Než, Kř. Neym.! Gak toho dobře připomjná geden pobožný wykladatel Pjsem Božjch (Slezina Coment. in nov. testa. ad h. 1.): něco giného gest wěcem wezdegšjm slaužiti, a něco giného gich dobýwati a užjwati; gedno se nám příkazuge, druhé zapowjdá. Nemáme totiž slaužiti, aniž se w služebnost podáwati wěcem wezdegšjm, gako to činili pohané, genž Boha neznali, a pročez se gen na swět a na geho statky spoléhali, gim dokonce božskau poctu wzdáwagjce, a swé bohy hroznau modloslužebnostj w nich wy-

Hledáwagjce. „Blahosláwený, wolá kniha Ekles. 25, 11., kdo nesláužil nehodným sebe!“ To gsau přede všjm statkowé tohoto swěta. Wzácněgšj gest, gak nám to nawrhuge sám Spasitel (Mat. 17, 26.), duše lidská, nežli celý swět se všemi statky geho, protože ěest rozumná a nesmrtelná, a nese na sobě obraz Božj. Wěci však wezdegšj gsau stwořeny pro nás, a protož ne my ěim, ale ony nám a našim potřebám slaužiti magj. Ale práwě proto smjine a máme ěich podlé ustanowenj Božjho k těmto swým potřebám dobýwati a užjwati.

4. A odtud ěiz poznáwáme, gak se i ěiným, na pohled podiwným slowům Páně w dnešnjm sw. Ewangelium má rozuměti, když totiž prawj: Nepećugtež, řjkagjce, co budeme ějsti, a co budeme pjtí, a ějm se budeme odjwati! Ne gakoby Spasitel myslil, abychom ničeho nedělali, o nic wezdegšjho se nestarali, ruce do kljna složili, čekaěje, až nám snad wšecko, čehož potřebugeme, w auplné hotowosti s nebe padati a přseti bude. Ay! to nebude nikdy. Bůh chce, abychom pracowali, podlé neysw. slow: „šest dnů pracowati budeš;“ podlé neysw. pŕjkladu Syna swěho, ěeň dnem i nocj pracowal, konage djlo powolánj swěho (Jan 9, 4.); podlé slow swěho Apoštola řkauceějho (II. Tess. 3, 10.): Kdo nechce dělati, aby negedl. My se máme o wezdegšj statky neěen starati, ale i každodenně k Bohu modliti, řkauce s důwěrnostj: „Chlěb náš wezdegšj dey nám dnes.“ My máme sjti a žjti a shromaždowati

do stodol, ale tato naše pečlivost nemá býti přílišná. Máme totiž shromážďowati s Bohem (Luk. 12, 21.), wědauce a pamatugjce, že nikoliw na nás a našem příčiněnj, ale na Bohu a na geho neysw. požehnánj neywjce záležj. Máme se však při tom starati wjce o swé budaucj spasenj, nežli o wezdegšj marné, hynaucj štěstj a blaženstwj. A protož máme všech wezdegšjch wěcj užjwati, ne k swým rozkošem a marnostem, ale k wydobytj wěčné budaucj sláwy, wědauce, že zde negsme, abychom gedli a pili, ale že gjme a pigeme, abychom žiwi byli ke cti a chwále Božj, a swého budaucjho spasenj sobě wymáhali. Ten gest smysl neysw. slow Páně, tak ge wykládagj Otcowé swatj, a sw. katolická Cjrkew.

Abyste, Křesťané Neymilegšj! sami sobě měli Pjsem Božjch wykládati, zdaliž byste gim wždy wyrozuměli, a zdaliž byste nikdy nepřišli do nebezpečenstwj možného poblauzenj? Owšem. Ale práwě proto dobrotiwý Bůh ustanowil, a swým Duchem sw. obdařil sw. katolickau cjrkew, aby ona nám učenj Jezjše Krista předkládala a wykládala, a abychom se docela na gegj wyučowánj bezpečiti mohli. Coby nám také to neypěkněgšj, a samo Božj učenj bylo platné, kdybychom geho smyslu bezpečně nemohli wystihnauti? A z toho můžete poznati neskončenau dobrotu Božj, která tak laskawě o naše dobré pečowala, a dřjwe, nežli gsme se narodili, všeccko k našemu časnému i wěčnému štěstj na tomto swětě w auplné dosta-

tečnosti pripravila. Z toho můžete poznati i pošetlost, abych neřekl wjce, oněch lidj, genž spustiwše se neomylné Cjrkwe, sami sobě Pjsem Božjch wykládati, anebo raděgi přewraceti se opowažugj. Warugte se takowéhoto škodného užjwánj biblij; držte se gako wěrnj Synowé sw. Cjrkwe. Přitom wšak také prawého učenj k swému spasenj užjwcyte, ge zachowáwagjce, a we wšem podlé něho žiwi gsauce. Hledejte neyprwé králowstwj Božjho a sprawedlnosti geho, aby wám k němu wše ostatnj šťastně bylo přidáno. Amen.

3. Obiana Papežů.

Od

Jakuba Macana,

faráře w Slabcjch.

(Dokončenj.)

De wate nácté stoletj.

„**K**onečně zahyne papežstwj!“ Tak s wese-
ljm mluwili, a to za gisté měli nepřátelé cjrkwe,
neznagjcej zasljbenj Kristowa, kterýmž gi o swé
ustawičné ochraně ubezpečil, a papežskau stolicí,
gakožto střed gegj, ustanowil. Nezhyoulo! Aby pa-
mátka Pia VI. uctěná a gako stálá zůstala, přigal
nástupce geho gméno *Pius VII.*, 1800. W těž-
kých, strachu a auzkosti plných dnech, kde zhaub-
ná wálečnj wichřice mnohých po sobě pozůsta-
wowała strastných stop, přigal kljče sw. Petra,

kterých proti nepřátelům cirkve potom užjwati přinucen byl. Zaljbilo se Pánu za geho času cirkew gako zlato w peci ohniwé zkusiti, čistiti, a všemu swětu okázati, že ten strašný wogenský muž, kterého wjtězstwj přemnohá nad mocnáti hrdým náramně učinila, Napoleon, apoštolskau stálost gediného muže, Pia VII. žádnými pohrůzkami a protiwenstwji oblomiti a poraziti nebude moci.

Hned na počátku wrchnj spráwy swé toho Pius nade všeco bedliw byl, aby w zemjch geho kázeň potřebná se udržela, wjra swatá se stkwěla, a porušené mrawy se lepšily. Co zemský wládař spořil na wýlohách; zmenšenjm všeho cla zwellil obchody a kupectwj; kopánjm propadlých starožitnostj chudému lidu opatřowal práci a obžiwu, slowem, otec byl swých poddaných. —

Zatjm Napoleon giž co prwnj konsul wychytralau opatrnostj okazowal, že se počjnná wtj-rati w práwa papežská a ge obmčzowati usiluge. Pius wšj silau a maudrostj swých práw statečně sice hágil, předce ale tak, aby pokog zádaucj s Francauzi zachowal. Zatjm Napoleonowi málo záleželo na zachowánj pokoge s Piem, swrchowaný cjl geho byl, aby neskončená ctižádost geho ukogena a nasycena byla; a protož mocnosti cirkewnj a wládě papežské tagné snowal auklady; i čas chystal, aby, co obmeyšlel, provedl. Z počátku sw. otcí pochlebowal, a všecu uctiwost powinnau gemu prokazowati se zdál, proto ho co

neyzdwořilegi dwakrátě žádal, aby přišel do Paříže korunovánj geho oslawit a wykonat. Pius, aby s njm dobruu vůli měl, a cirkwi ho naklonil, nehrozil se té obtížné cesty. Přišel, a z počátku sice wjdně přigat, ale pak po wšecken čas přebýwánj swého w Paříži studeně chowán byl; ano na den korunovánj, genž se stalo 2. Prosince 1804, musel Pius w chrámu celau hodinu na cjsaře čekati, a k bolesti swé patřiti, že si cjsař nowý sám na hlawu korunu posadil; ale pro tuto pýchu swau zkusil na sobě vyplněnj pohrůzky Kristowy: *Kdo se powyšuje, bude ponjžen.* Od swého korunovánj počal zřegmě sw. Otcí činiti mnohé teyránj. Wšecky kroky a činy geho k tomu bezbožnému cji směřowaly, aby Řjmská papežská stolice zlaupena, swětská právomocnost papeže zničena, a duchownj moc geho skrze zřjzenj nowého Francauzského patriarchatu w nic uwedena byla. Dále i na to tlačil, aby geho zákonnj kniha i w papežských zemjch uwedena, aby každé náboženstwj swobodně se wyznávalo, biskupowé aby papeži nebyli podrobeni, a kláštery wšecky aby wyzdwiženy byly; a g. w. Na takowá požadowánj řekl Pius: „Předkládaj se mně s pohrůzkami žádosti, které pluiti nesmjm. Wjm, co učinjm; ustupowati budu až ke zdi, ale pak nepohnutelně státi budu.“

Řekl, a učinil. S neohrozenau stálostj zawrhl Pius wšecky tyto záhubné předpisy, pohrůzek Bonapartowých se nestrachuje. Brzy na to francauz-

ské wogsko do papežských zemj wpád učinilo, 2. Února 1808 do Řjma wtrhlo, a papežský palác obsadilo. Pius starostliwý kázal po městě wywěsiti prohlášenj, w němž občany k tichému, pokognému a trpěliwému chowánj otcowsky napomjnal. Než čjm dále, tjm hůře Francauzi rozpuštilostem swým uzdu pauštěli. —

Koncěně se přiblížilo okamženj, kde Báh swětu okázal, že Pius gest skála cjrkwe Kristowy. Usudkem Napoleonowým byly Urbino, Ankona, Macerata, a Kamerino Wlaskému králowstwj přiwtěleny, a 9. Čerwna 1809. zrušenj vlády papežské weřegně prohlášeno; swatému Otcu za náhradu dwa miliony franků na ročnj obžiwu, a dwa paláce k obýwánj, w Řjme a Pařži, obětowány. Nynj užil Pius swé duchownj moci, položiw 10. Čerwna 1809. kletbu na Napoleona, na geho rádce a wšecky spolnaučastnjky; která geho wztek tak rozpálila, že rozkázal násilně do paláce papežského nočnjm časem se wedrati, papeže co lotra překwapiti a z Řjma odwleci; kterýžto barbarský rozkaz 6. Čerwence 1809. generálem Radetem wykonán byl. Gjzda ta tak prudká byla, že Pius wšecck zchwácený wrchnjka Lessarda se tázal: *Máte-li poručeno mne mrtwěho odewzdati, tedy kwapte geště dále: pakli žiwěho, tedy žádám drob oddechu.* — A tak utrmácený konečně dowlečen byl až do Sawony, kdež celé tři leta w tak politowánj hodném stawu wytrwal, že z částky almužnami obywatelů žiw byl.

Mage Napoleon Pia zagatého, a wida geg tak snjženého a powrženého, opět a opět se opowázil wynucowati od něho neprawým žádostem a rozkazům swým potwrzenj; ale apoštolskau stálost swat. Otce ani pohrůzky, ani sliby cjsařowy, ani snažné prosby zwolených od cjsaře biskupů oblomiti nemohly; nebo, seznaťw giž předobře lest a auskočnost Napoleonowu, k ničemu nepřiwolil, dokládage, že mu gako zagatému nelze w cjrkwi prospěšného potwrditi, zřjdiť a ukončiti.

Napoleon domnjwage se i bez papeže cje swého dosjci, položil národnj suēm w Pařži, ku kterémuž 6 kardinálů, 9 arcibiskupů, 77 biskupů; pak 3 teprw zwolenj arcibiskupowé, a 9 též zwolených biskupů powoláno bylo. Prwnj sezenj se stalo 17. Čerwna 1811, kdež se strany dosazenj uprázdněných biskupstwj rokowalo, ale — bez aučinku, bez prospěchu. W druhém sezenj 26. Čerwna wyslanci Napoleonowi sněmu přikázali, aby se brzy wygednalo, aby uprázdněná biskupstwj we třech měsječch dosazena byla. Nadarmo. — Ze wšech sněmugječch osob swětjčj biskup w Minstru, swobodný pán z Droste, prwnj na sněmu to nawrženj učinil, aby sw. Otec na swobodu propuštěn byl; ale cjsař neměl usj k té řeči. Dwanaćtý den oznámil wýbor sněmugječch osob zemské radě, že *sněm té moci nemá, aby na mjstě papeže biskupy potwrdil*. I rozhněwaw se Napoleon zlostj hroznaťw hned sněmu rozegjti se rozkázal, a některé biskupy do žaláře wsaditi welel. —

Roku 1812. byl sw. Otec ze Sawony do Fontenabla zawezen, w kterémžto zagetj 6 měsjećů stráwil, až posléze Napoleon gednoho dne z lowu se wracugcej z nenadánj k němu se odebral, kde ho k nové úmluwě čili konkordátu mocně nutil. Neodpjral Pius powoliti žádosti geho, pokudž i on wýmjnky geho splniti se uwolj, genž byly: 1. aby se tato úmluwa za platnau dřjwe nepowažowala, dokawadž w radě kardinálů náležitě posauzena a rozhodnuta nebude; 2. aby zagatj kardinálowé, biskupowé a kněži na swobodu dáni, a pobrané gim statky nawráceny byly. Ale Napoleon gsa nepřjtel zapřisahlý wšech wýmjoek geho wůli pantagjjejch, negen těch wýmjoek nesplnil, anobrž i náwrh k té úmluwě za platný zázawek powažowal a za zákon wydal. Swatý Otec srozuměw geho auskoku bez odkladu tu úmluwu za neplatnau prohlásil, čjmž zuřiwost Napoleona na neyweyš rozdrážděna a sužowánj Piowa rozmnožena byla.

Zkusiw nebeský Pán stálost swého služebnjka z osidel bezbožnjků geg wyswobodil. Byw Napoleon s trůnu swržen a ponjžen, byl Pius na trůn swůg papežský zase dosazen a powýšen; což se stalo dne 24. Kwětna 1814. k newymluwnému plésánj Řjma i wšeho křesťanského swěta. Powážme a klaňme se zde saudům Božjm! *Gak dlauho Pius* od Napoleonowa wogska hned w Řjmě, pak w Sawoně a we Fonteneblo w zagetj držán byl: *tak dlauho Napoleon* na ostrowě sw.

Heleny w zagetj stráwil. A w témž pokoji zámku Fonteneblo, kde dobrého Pia zagatého mučil, podepsal swé odřeknutj se trůnu Francauzského; a wykročil z této časnosti 5. Kwětna 1821, právě na den sw. Pia V., w swátek Pia VII., kterýž ho geště 2^{1/2} leta přečkal, a po dosazenj na trůn papežský we vládu patřjících gemu zemj zase se uwázal. Nynj Pius po skončené bauři utěšeného pokoge požjwal: bedliwým a neunaweným strážcem cirkwe sw. ustawičně se ukazowal, nebezpečné trůnu i cirkwi sbory Karbonářské bullj od 13. Zářj 1821 zakázal. A gako prwé před zawezenjm geho do zagetj byl Řjm réydiště wálečného hluku a protiwenstwj: tak potom po nawrácenj geho autočiště byl wšech saužených a wyhnaných, a zwláště audů do prachu swrzeného rodu cjsaře Napoleona, swého auhlawnjho protiwnjka, kteréž přistwořenau wljdnostj swau w ochranu přigal, a gim ubljžiti nedal. Tato hwězda gasná cirkwe sw. zhasla 20. Srpna 1823.

Leo XII., r. 1823., nedlauho na stolici sw. Petra seděl, ale mnohé slawné činy wykonal. Papežským listem swým od 3. Kwětna 1823 otcowsky a snažně napomjnal wšech biskupů, aby bděli nad swými stádcemi, by mezi nimi čtenj nowých biblj, kteréž gistý k tomu zřjzeuý sbor gako přjwalem do swěta wléwati usiluge, newzniklo, a spjše na zkázu než ku prospěchu bylo, pokládage, že k obáwánj gest, aby se swaté Ewan-gelium neproměnilo w lidské neb dokonce dábelské.

Zápowěď swých wznešených předků, kterau všecky tagné záhubné společnosti w kletbu dány byly, obnowil a potwrdil. Zákony geho o zwelebenj zemské spráwy, o zvýšenj obchodu, dostatečně swědčj o geho newšednj mandrosti. Dobročinný ústaw od Pia VII. založený, gakož i špitály bedliwan strážj a dobrau pečj geho opatřeny byly. Wesměs Leo powinnosti swé gako wrchnj správce cjrkewnj a zemský wýborně vypluil.

Wládu swau cjrkewnj *Pius VIII.* započal r. 1828. a hned oslawil welikau dobročinnostj, an všecco swé gměnj, kteréž mu gako Kardinálu náleželo, chudým rozdal. W papežském listu swém od 24. Kwětna 1829 všechny biskupy křesťanského swěta pozoruny činj na ta nebezpečenstwj, kteráž ejrkwi ze smjšených manželstwj wždycky sice, ale nynj muohem hůře hrozj, a aby gim w cestu opatrně a mandře wcházeli, horliwě napomjná a prosj. Co a gak se za našich dnů w této důležitosti děge, s bolestj slyšjme. — —

W zbauřenj Řeků přes 50,000 pokogných arménských katoljků z Turecké Řjše wyhnáno bylo. Mateřská cjrkew Řjmská welikau také část těch ubohých wyhnanců w swau ochranu přigala, a potřebnau žiwnostj ge opatřila. Ale Pius mandrau snažnostj swau všem arménským wyhnancům u dwora tureckého zase nawrácenj do Konstantinopole wydobyl, i sjdlo biskupské wymohl, ano na to i zřjzenj cjrkewnj gegich wjce upewnil, ustanowiw tam vlastnjho patriarchu, genuž Sultán

stogných práv s Řeckým udělil. O Piowi VIII. spoluwěej gístj, že swé powěsti žádným provině-
njm nikdy neposkwrnil.

Gakého, a gak wýtečnými dušewnjmi vlast-
nostmi opatřeného neyvyššjho pastýře cjrkwí sw.
wzbudila Prozřetelnost božská w nyněgšjm slawně
panugjećm papeži *Řehori XVI.*, r. 1830., weřegně
zpráwy k potěšenj našemu hlásagj. Nechť tedy
umlkne péro slabé chwála muže nad všěcku chwá-
lu wywýšeného zvěstowati; ať raděgi letopisec
bedliwě a wěrně záznamená slawné činy geho, aby
ge potomstwo čtlo, obdiwowalo a následowalo.
My pak se s cjrkwj sw. matkau našj modliti ne-
přestáwějme, aby nebeský Pán duů žiwota swatě-
ho Otce našeho podlé swého zaljbenj prodlaužiti
ráčil k wětšj cti a sláwě, a k zwelebenj swé
cjrkwě poswěcené; aby mu udělil maudrosti *Ře-
hoře I.*, a stálosti *Pia VII.*, by lodičku sw. Petra
w těchto nedůtkliwých dnech zmužile spravowati,
a k břehu wěčné blaženosti uwáděti mohl!

Gíž tedy okázawše, ano vlastně genom na-
stjniwše papežů horliwost o zwelebenj cjrkwě, a
gegich dobročinnost k člowěčenstwu trpjećmu, spra-
wedliwý saud sudně, a wyzneyme, že ten přjwal
han a powyků a ausměšků, který se proti papež-
stwj až posawáde wyléwati nepřestává, z kalného
se prýštj pramene; genž gest bledá záwist a slepá
nenáwist. Záwist, totiž, neyvyššjho ředitele cjrkwě
a zemského wládaře w gedné osobě bez wnitřnj

oškliwosti a zlosti widěti nemůže; nenáwist pak nechce poznati, co papežowé gakožto duchownj wrchoj předstawenj k prospěchu cjrkwě, a co gako zemštj vládařowé k ulhčěnj bjdy lidské učinili. Sic ginák kdyby mastj kollirium pomazali očj swých, aby widěli a poznali, co nám hodnowěrnj letopisowé o dobročinném působenj Řjmských papežů poznamenali, wýhost by gistě dali wšelikému nepřátelskému smeyšlenj o nich, a přjslušné wáźnosti by jim neupjrali.

Zatjm prostosrdečně wyznati musjme, že gsme při tomto pogednánj krátkosti neyskrownějšj šetřili, a gen slowútnějšj skutky papežů, o kterých gen swět wj, tuto k wědomosti podali. I gak mnoho teprw učiněno skrze ně, co se k známosti žádného nedostalo! Kdo sečte skryté práce gegich o wšěcky cjrkwě? — gen ten, který widj w skrytě. Kdo zná tisjceré péče gegich o spasenj tolika milionů wěřjčjch? — gen ten, který widj w skrytě. Kdo wj skormaucenj a želánj gegich we duech bauřliwých přeháněch, w krutých protiwenstwjch? — gen ten, který widj w skrytě. Kdo hledj na pokorné modlenj, na wraucj wzdychánj, na úpenliwé wolánj gegich, kterými potřeby cjrkwě předkládagj? — gen ten, který widj w skrytě. Wšě toto, kteréž před obličegem Božjim daleko snad wětšj cenu má, než kteřjkoli slawnj do oka padagjčj činowé, teprw w den neyposlednějšj wygeweno bude k zahanbenj wšech potupnjků náměstků Kristowých.

Tehdyř také wygeweni budau wšickni ti, kteřj

Bohem ustanowený auřad papežský gen proto w nenáwisti magj, že všickni papežowé swatým neauhonným žiwotem se nestkwj. Množstwj těchto nenáwistnjků gen swrchowaný na nebesjch zná. Ale ach! zde s cjrkwj sw. úpěnlivě wzdycheyme: Tito gsau prawj potomci Chámowi, genž hanbu otců odkrywajce gj se bezbožně posmjwaj, protož na ně zlořečenj padne. —

Který pak ale staw cti a wáźnosti našj geště bude hoden, pakli audowé geho sami rozpustilým žiwotem swým cti a wáźnosti mu odnjmagj? Papežstwj Bohem gest ustanoweno, a proto také ctihodno. Wšeliký papež gest ale pauhý toliko člověk, a protož chybám podrobený. Tu tedy by se prawidlo sw. Augüstina zachowati mělo: *Člowěka učinil Bůh, chybu učinil člověk: milug tedy, co učinil Bůh, člověka, a měj w nenáwisti, co učinil člověk, totiž chybu.*

A potom wystupiž kterýkoli a gakžkoli zarytý odpůrce papežstwa, a ať nám okáže, které nectnosti a kterého papeže cjrkwj byly na zkázu? kterými trpěla? kterými poskwrněna byla? A ani ten neyzlostnějšj protiwnjk toho nedowede. My pak geg, nezawře-li swéwolně oěj swých, makawě přeswědčiti můžeme, že ctnostný, swatý žiwot náměstků Kristowých cjrkwj nad mjru mnoho prospěl k wzdělánj, k rozšjřenj a zwelebenj, gak gsme swrchu z částky okazali. A předce cjrkwew Božj ani na ctnostech ani na swatosti žiwota pa-

pežů, tjm méně na wadách gegich, nýbrž pauze na moci a slowu Božjm založena gest.

Gistá wěc gest, že 77 papežů se stkwj w společenstwj Swatých, kterýmžto počtem rozdělje-me-li 258, uzřjme, že každý třetj neb čtwrtý papež mezi swaté náležj. — Wtělený Bůh sám apoštoly wywolil, a mezi těmi 12 geden nalezen byl ohawný zrádce: i který rozumný, maudrý a laskawý člowěk bude se diwiti a horšiti, že mezi tolika papeži některý nepočestný se nalezá, zwlášť powážjme-li, od gakých lidj a w kterých časech často na stolici sw. Petra powýšeni býwali mužowé, genž otroci wášnj byli a zůstali.

Wyhledejme na tomto prostranném oboru swěta gen geden trůn gakéhokoliw gména, na němž-by 77 swatých panownjků sedělo. — — Ó ty, který se z pokljsků některých náměstků Kristowých horšjš, a proto hodnost papežskau w oškli-wost béřeš, wjš co činjš? Na Krista se horšjš, a geg z nemaudrosti winjš, že neswěřil spráwu swé swaté cjrkwě wyššjm nadlidským bytnostem, nýbrž že gi wložil w ruce slabých lidj. Ale to gisté učinil proto, aby okázal swětu, že *moc geho w nemoci se dokonáwá*, (2. Kor. 12, 8.) že i křeh-ké třtiny užjwati umj k wywedenj wytknutého wznešeného cje swého. Než odkud předce to přjlišné nesprawedliwé horšenj se z žiwotů ně-kterých papežů? I protože papežowé byli, gichžto chyby genom proto nepřátelům k hroznému po-horšenj gsau, že osoby gsau postaweny na neywyš-

šjm swjenu tohoto swěta; gešto negedny osoby swětské mnohem horšj si dowolili nešlechtnosti, o kterých se powyku málo činj. Přiswědčuje tomu i sám Voltair powěstný, gehož slowa w knize: *Triumph der Philosophie im 18. Jahrhunderte*, 2. Th. S. 192, takto zněgj: „Swětských osob obcowánj wždycky bylo bezbožněgšj nežli osob kněžských; nieméně těchto weystupky pokaždé spjše pozorowánj býwaly — a to za přjčinau nesrownalosti s prawidlem gegich powolánj.“ W podobný smysl mluj wljdný Herder w spisu swém: *Ideen zur Philosophie der Geschichte der Menschheit*. 4. Th. S. 194, an dj: „Mnohem méně na stolici Řjmské nalezneme mrzkých smilnjků, nežli na trůnu swětských panownjků; a mnohých papežů chyby pauze proto hrozné se býti zdagj, protože gsau chyby papežů.“ Ale co gde z toho? — i že třeba takowým páuům ostrozrakým na paměť uwoditi slowo Páně: *Kdo z wás gest bez hřjchu, prwnj wrz kamenem na ty zlé papeže*. Ano, gestli ode dnů sw. Petra až na naše časy, všickni mocnářowé a mocnj tohoto swěta, všickni sektáři a nowowěrci, všickni brožurkáři a zpytatelé mrawů Řjmských papežů wzorowé ctnosti a gasná zrcadla swatosti byli, aneb dokonce čistj angelowé: tehďáž dowoleno buď chápati kamenj, a ná papeže, gako Semei ná Dawida, házeti.

Wy pak laskawj a wěrnj synowé cjrkwě swaté, genž otce swé widjte potupené, pohané, posmjwané, zlehčené, buďte dobré mysli,

nermutiž se srdce vaše aniž se strachug; pomněte, žeť Papežowé řjmštj přednj žáci gsau božského mistra, ale chudého, ponjženého, zawrženého, ukřižowaného; že zwlášť na nich se vyplniti musj slowo Páně: *Gestliže wás swět nenáwidj, wězte, žeť drjwe mne w nenáwisti měl.* A protož wšecku naděgi swau genom na neomylné zasljbenj Syna Božjho wzkládeyme, že brány pekelné nepřemohau cjrkwě, a že s nj až do skonánj swěta zůstane. A když Kristus, Bůh prawý, s cjrkwj zůstává! — kdo proti nj? —

---

4. O potahu prawé pokory k wáženj sebe samého.

Od

Jana Nep. Stárka,

dra. a professora morálky w Králowé Hradci.

„**N**ebezpečno gest, o člowěku w unjženj geho nad přjliš ljčiti, tak aby se welikost geho neokazowala. Rowněž také i nebezpečno, tu wznešenost, giž on do sebe má, bez unjženosti geho znáti geg učiti; a gestě nebezpečněgi, týkage se této i ouéno w newědomj geg ponechati: welespasno wšak gest, gednu i druhau před oči mu stawěti.“ *Penseés de M. Pascal. XXIII. Chap.*

Wláda řjše božské w srdecj našich mjwá negeden a týž, ale rozdjlný k žitj duchownjmu směr; odkudž i ono tu tak, tu ginák se wypodo-

buge. A widj-li se dle toho, gakž wjra učj, duch náš we swých očjch něčjm býti, a wšak skrze sebe samého býti *ničjm*; cjtj-li a uznáwá-li, co w *Bohu gsme*, a co před njm *negsme*: tedy w témž spravedliwém cjtěnj, a *wlastnj ceny a neceny uznáwánj záležj*, aspoň podlé hlawnjch tahů swých gednak *sebewážnost*, gednak *pokora*.*) Toť hle dvě haluzj, w něžto sebewážnost se rozcházj.

Gen přesné učenj Božj, a wedlé něho na slowo w Cjrkwi katolické žiwotopisowé Swatých a Swětic Páně gsau, a zůstáwaj tjm nepřebnaným swětlem, dle kteréhožto prawý dwau řed' zmjňených ctnostj *pogem* wystawiti, gakož i obau dwau ten, do něhož wzágemně wcházegj, potah čili poměr zde nastjniti se pokusjme.

A. Křesťanská sebewážnost.

Wsickni, genž gsme nowý žiwot podlé Krista započali, wjzeme se newyhnutelným powinnosti wazadlem, abychom cit wseliké přednosti swé sami w sobě negen neuspáwali a neztopowali, nobrž geg w sobě i kogili a pěstowali; gen aby citem tjm nebyl zanjen a sesut cit poměrů, w kterýchž se koli sami k Bohu, a k bližnjm swým nacházjme. — A medle, kteřj gsau to zvláštňj poměrowé, gešto by činili, aby úcit onen w

---

*) Dle logického wymezenj *sebewážnost* wůbec gest neulewiwá snaha, powšechné swé mohutnosti zwýšowati, a wlohy sobě propůgčené pěstowati. *Pokorau* pak mjnj se žiwý cit odwislosti a *wlastnj* nestatečnosti swé s přiměřeným k tomu gednánjn.

prsa našich žil, a co Božj giskra w nás mocně se ohlašowal? —

a) Kdo se koli zvláštnjm *darem Božjm* w okresu sw. wjry pohybuge, tohoť paměti zřetelně se namjtagj ona welebná slowa: „*Učiňme člověka k obrazu a podobenstwj swému.*“ — I stwořil Bůh člověka k obrazu swému (Gen. 1, 26. 27). Gá tedy, a každý, genž gmenem člověka se nazýwá, při té pochodni, gižto swatá wjra podává, známe se býti powinnými Bohu troggedinému, a wjžeme se k cti geho wolati: „*Gestli kdo Hospodinůw, připog se ke mně*“ (Exod. 32, 26); — k Hospodinu, gehož gá s wámi, a wy se mnau obraz na sobě pronásjme. Při témž swětlem nadpřirozeném člověk uschopněn gest, trwati w swatém úzasu nad uwáženjm všehomjra, a poznati welikého, neskončené wznešenosti ducha; poznati Pána swého; a smjť geg *Otcem*, a sebe *djtětem* geho gmenowati. W témže swětlem wj člověk i krom toho, co Bůh uzawřel w radách swých, že smj od něho blahaŋ nesmrtnost daufati, ku kteréž se duch geho neukogitelnau nese tauhaŋ. W témž swětlem zná se člověk býti powolaným k libowolnému a samotnému wywedenj božských s twory pozemskými účelů; zná se býti oswědoměným lásky k Stwořiteli swému, a gako pro lásku kol sebe wnjmawým, tak i w lásce propůgčitelným; zná se býti *náměstkem Božjm* na zemi, a panownickau mocj nadaným. I ačkoli sebe cjtj skrze pád Adamůw w ráge rozkoše wyhoštěným, a na duši i na těle

seslabeným: předce zotawen rosau nebeskau, weden hwězdau milosti, a o swatau naděgi opřen, přes paušť swěta tohoto k zasljbené zemi kráčj, hledě na sliby Božj, a žiwau wjru słowům geho při kládage, i odtud tytýž okřjwage.

W okresu swaté wjry táhne čłowěk myslj swau tam za Twůrcem swým, a čacký w něm splýwá pocit té .sebeceny, která wáhou swau do oswědoměnj ducha geho padá. Neboť gednak se tu namjťá paměti geho ten nowý počet w lidstwu wůbec, a w každém čłowěku zwlášť, Bohem hogně wylitých milostj, gednak wšeccko to, čjm učiněn gest, i to, že spoluúčinkuge s těmi dary Boha troggediného, wcházj w mysl geho. A co koli působil, a tytýž působj k zwýšenj swé ceny, toť také s pozorem geho se nemjgj, a znamenité zřenj mu způsobuge.

b) Swau winau w porěbu smrti upadlý čłowěk poznává u wjře, kterak Otec nebeský lidské hřjchy, i s nestatečným za ně pokánjm našjm uwrci ráčil na Syna swého; kterak plémě naše od Boha slitownjka láskau obgato a milowáno w tom způsobu, žeť on, když swau krew pro nás wylil, nám i zwláštnj *ústaw* k uschopněuj nás opět k řjši božské gest otewřel. Na kterémžto zagisté klassickém *ústawu*, nám widěti *prawdu*, když gi widěti chceme, a k tomu i z *sedmera swátostnjch pramenů* hogně nabjrati wolno a swobodno gest.

c) Anobřž ten gednorozený Syn Božj, který čłowěkem učiněn gest, přebýwal mezi námi; a aby

nás božstwí swého saúčastnil, rozžžal swětlo ; abrž on sám byl to swětlo, kteréž oswěcuje každého člověka přicházegjeho na tento swět. Onť i wšelikau nesnáz o to, gakuu by mocj swětlem swého rozswěcowal a zázraky konal, náležitě zprawił, a swědectwj sám o sobě wydal. Ne angel něgaký, ale sám *Bůhcłowěk* swjtil na prawau stezku wšem, kteréž w temnostech . a w stjnu smrti seděli. — I ten nynj snjžený člověk gest wjrau w Krista, gako úwazkem nebeským, k Bohu připogen, a widj sebe draze wydobytým, w těle Wypupitele swého laskawě pogatým a wštjpeným, *audem tēla geho, masa geho a z kostj geho.* *) Eyhle! kdožby tu w swatém úžasu netkwěl? Ten, kterýž nese wšecky věci slowem moci swé, podstatně s námi se sgednocuge, a krewnjm přjtelem i bratrem našjm gest! Což, medle, nad to žiwěgi nás budití může, abychem gako obrowé k nowěgšjm kráčeli wjtězstwjm? — **)

Podobně při swětle wjry powýšeným se býti chápá ctitel Božj; chápá swé powolánj, kterýmž powolán gest k wěčnému *kněžstwí* a *spoludědictwí* řjše Kristowy. Netagnoť ho, že kdo s Kristem bude trpěti, bude také *spolu* s njm *kralowati*. (Řjm. 8, 17., II. Tim 2, 12.)

d) Tolikéž dědic Božj poznává i to, že

---

*) Efes. 5, 30.

**) Agnosce dignitatem tuam, ó Christiane! — wolá S. Leo — et divinae consors factas naturae, noli in veterem vilitatem degeneri conversatione redire. Cfr. Serm. I. de Nativ. Dom.

na wěky *sgednocen* gest s *Otcem* i *Synem* skrze *Ducha swateho*. A gestliže on gakau gapnost do sebe má, aby ljčil swé urozenj a swau blahowůli, tu w chodu swém, tu w postavě swé, tu w posuňcjh swých; tu w obličegi swém: tedy neméně schopen gest, dle powolánj swého klásti se w žitj tomto za *živý kámen* u welikau stawbu *domu Božjho* wložený. (I. Petr 2, 5., Efes. 2, 22.) Abrž on sám gestíť *chrám Ducha swateho*, gestíť i *obět*, gešto wydáwati má před Pánem wůni ljbeznau. Ó, gaké to důstogenstwj! přjbytkem a živým austrogem *Ducha Božjho*, od něho *poswěcenu*, *chráněnu* a *řjzenu* býti! Takowýt hle! drahý záwdawek dědictwj nebeského, gehož dostává se všem, kdož skrze Krista u wjře zapečetěni gsau. —

e) A však nenepodobnau měrau poznává swau cenu křesťan, wida se býti *pod dozorem zborů angelských*, a wšj péčj gegich *pěstowán* gsa, pleše spolu s nimi w Bohu spasiteli swém, a spasiťeli gegich. Hle! bezčjslné množstwj srdcj z lepšjho swěta, z lásky k němu tlukau, pečngjce o spasenj, a radngjce se z pokánj geho. I w té myšlěnce, že náležj člowěk k té weliké lásce úmluwě w nebesjch, že ač se mu teď oči wjžj, widěti bude *Otce*, gaký gest: *twářj w twář*. — Gaká to wznešenost! gaká cena geho! —

f) Poslěze mimo pospolitě wýtečnosti člowěcké každj geště mnoho *zvláštňjch* nezaslaužených darů Bohem propůgčených sobě swědom gest; swědom *osobného* a určitého swého zde powolánj,

a významného *stanoviště*, na němž z rozkazu Pá-
ně vyměřeným časem břjmě dne a horka nésti
má. Pakliže tu wěrně težj hřiwneu od Hospodina
sobě swěřenau, a dle toho, gakž mu udělena mj-
ra ducha, wůle a wjry, týž *spolu aučinkuge*: tedy
i to k oceněnj sebe samého na wáhu klásti smj.

Co se koli potud zde wyčetto, toť auhrnkem
činj křesřana *důstogným*. Anř pak on sám sebe
při té důstognosti wěrně swědom gest, gj sobě
hágj a udržeti pjlj, tuř *wiřj sebe samého*; a ten
stále žiwaucj, křesřanstwjm pěstowaný cit oné, w
upowědoměnj ducha zachycowané sebeceny, a gj
přiměrný způsob gednánj — takowý cit, řku, gest
prawá *sebewážnost*. I kdoby koli od ctnosti té-
to pustil, aneb rozwinutj a rozkwětánj některé
wlohy swé bez Boha očekáwal, nesměl by se nad
tjm pozastawowati, kdybychom řekli, žeř on
samocit božnosti w sobě umořil, i že weřkeré
swaté zgewenj proř ani smyslu, ani významu
nemá.

To wřak samé zgewenj chce tomu, aby se-
bewážnost w tom wzneřeném sebecitu wýhradně
netkwěla, nýbrž tau neypřjměgřj pokorau protkau-
ta i naskrz prostanpena byla; anř tato s onau w
gednom a témže názoru náboženském se nacházj,
a nacházeti musj. Což aby patrněgi wyswjtało,
stůg to giř při tom, aby se prwé také i učinilo:

B. Nastjnuěnj křesřanské pokory.

„Ty mjniř býti welikým? Začjney od ney-

menšjho. Zamejšljš něgaký dům zbudowati? Pomni dřjwe na základ geho, totiž na pokoru.“ Tak se wygadřuge S. Augustin de verbis Domini. Serm. 10. — A w skutku! snážeť proti rozwodnilým řekám a bauřliwým útokům obstogj na sypkém pjsku wzdělaný dům, než která koli ctnost, kdyžby prawau pokoru za základ neměla. A geli dle wyřčenj teď gmenowaného učitele Cjrkwe, — geli prawá pokora každému potřebnau, i tau prwnj, druhau, i třetj k nebesům cestau: tu běda nám, kdybychom swětu wěřili, genž nezřjcka prawdu při té wěci, gjžto nezná, překrucuge, když řjkává: Pokora gest klášternj toliko a stará weteš; zbožj a nápad býwalých samotnjků! Kdo se ponizuge, toho každý černj, kauše a štjpe, po tom každý šlape, tjm každý oře a wláčj: tenť zde za podnož, za oťroka, za smjch býwá. Takowému tu nezřjcka gměno fleřmatiků, zasmušilců, swataušků, licoměrnjků a ginák přezdjwagj. *)

Běda nám, kdybychom swětu, tomu zrádci pokory, wěřili, a se zdrawým smyslem w tom způsobu se pominuli, žeby nám gjž ne Ewangeľum Božj, ale šalbám obwyklý swět mrawným byl ře-

---

*) I kdožby chtěl šetřiti tak gešitného wybleknutj, leda ten, kterýž o wěci, ze zlé zrozuměné podstaty gegj, křiwě sauditi uwykl, a na swém, newědomostj poraženém rozumu mnoho zakládá a zawazuge. Tenť politowánj hoden! — I wždyť samo Slowo wěčné — kteréž byl Bůh — pokoru na sobě rozwinulo, že celé geho přebýwánj mezi námi bylo gediným, nepřetrženým swatě pokory obgewem.

ditelem. (Cfr. Isai. 5, 21.) Běda všem, kteříž gako zběhlj chytráci ku pohoršenj maličkých žwau, pletau a matau gich, saudy Božj při nich walehugj, a swatau wěc, gegjžto ceny ani neznagj, na ruby obrátiti usilugj. Nemylme se tjm a takowým z úst a z knih bohaprázdných zněgjcjm howorem. *) Wždyť wedlé řeči Ducha swatého, „*kde gest pokora, tuť i maudrost.*“ (Přjsl. 11, 2.) A giž cosi wnitřnjho, cosi w těch neytagněgšjch srdce skrejšjch ke každému se ozýwá, a hlasitě dj: Sudte gen dobře a zdráwě o wěcech kterých koli; sudte mezi přesnau pokorau a podlým pokorničkowánjm. Prawá pokora swé twáři nezasmušuge; onať neotročj swětu, neplazj se před njm, hamizně nepodljzá, newj nic o přetwárkách a chytrých posuňcjch. Onať zná cenu gako nesmrtelného ducha, tak i té lepenky porušitelné, w njžto on přebýwá; tudyť i tuto sobě šetřj, opráwuge, podpjrá, ohražuge, přikrýwá; wše ku potřebě, nic k zbytečnosti. A ať obrazně djm, může-liž za to, pod listjm často ukrytě kwetauc, kwjtek, že k wůli modařenj a swětáctwj wěku nyněgšjho, nohama šlapán býwá? — A proto-liž hwězdy zčernagj, že Mauřenjn prstem swým na ně okazuge? — Prawá pokora se wšj opatrnostj též

---

*) Půwodcům té w mluwě přewrácenosti, pod perutmi praudivé módy všeho blaha hledagjcjm, nedeyme sobě očj zaljpati. Kdyby wěřili Slowu B., a geho pohrůžkám, měliby se w listu sw. Judy 10. gako w zrcadle wzhlédnauti, a sprotnosti Bohu milé nezastrkowati leckams, a neodbýwati co otrokyně.

toho hradu háj a bránj, kterýmž gest každému člowěku vlastnj swědomj geho, i trwát w swatém neodpowěděnj, když nedůwodné nářky a úkory gj činěné strůgcům swým samy odpowjdagj.

A nebylať by to pokora prawá, pokora ducha, ale bylo by to holé *pokorničkowanj*, byla by gen šlupina pokory, kdybychom, gakož gsau to činili negedni, na swém rozumu prach nic nezakládali, autokům, od křiwdjřů pocházegjcm, se na odpor nestawěli, hlav swých gako třtinu před swětem swěšowali, mocným prawdu zakrýwati se nerděli, hodnostj sobě podáwanau naprosto zhrze-li, z powolánj swého se wytahowali, newinných weselostj utjkali, do dřjpů na odiw se obláčeli, w neswobodu se wydávali, swéwolně za newážnau chatru gmjni býti chtěli, swé ctnosti za wjc než za děcké hříčky nepokládali, aneb ginák swěřenau sobě od Pána hřiwnu zakopali. *)

Tedy nechtjce býti podobni děcku, gesto gablo za králowstwj, sklo za drahý kámen béře, oswědoměme sobě ty známky k rozeznánj křesťan-

---

*) Gestliže se negedni swatj lidé za blázniwé šjlence stawěli, aby pokoru konali; w té přjpadnosti spjše gsau předmětem obdiwowánj nežli následowánj. Cfr. Sw. Frant. Sales. Bohmily (Fillothea) 1. kap. 5. — přelož. z frančiny od J. Ign. Sumy. W Praze 1701; též 1780. 8vo — A pakli při důležitých, ač zewnitř odstrkawých úsluhách, nezřjodka přepatost, gednostrannost a lidskost k nim se přjplichtila: tedy duch sám, gesto takowými úkazy proswjtal, gestíř duch pokory — podstata křesťanského poswěcenj, & cfr. Hirscher christl. Moral, 3. Band. 2. Aufl. Str. 128; gjžtø se tuto použilo.

ské pokory od kterékoli uljčené podobizny a wytwářené osoby gegj. —

Gakkoli za času náboženstwj geště dětinného nedostáwalo se toho prawé pokory ideálu: za času však zletilosti (Gal. 4, 4.) stal se weške-
rému swětu naprostým (absolutnjm) swaté pokory
wzorem ten, kterýž gsa Synem Neyvyššjho, a
wzaw na sebe člowěčenstwj, zřegmě welel, řka:
„*Učte se ode mne: neboť gsem tichý a pokorný srd-
cem!*“ (Mat. 11, 29.)

Bez toho tedy božského prostřednjka našeho, a mimo něho, nelzeť ani chápati, w čemby wšecká podstata pokory záležela — pokory té, kteráž by wšecku duši opanowala, a skreyši swau w neyhlubšjm základu srdce měla. S Kristem toliko spogený, a we škole geho cwičený člowěk cjtj se, že se nemá čjm chlubiti, leč mdlobami swými. Anobřz buď kdo buď z wěrných učenců geho, wšickni se cjtj a) něčjm býti, a však ten úcit gest w nich gen skrze milost troggediného Boha. b) A přihlednem-li sami k sobě, negsmeť než plni auhon, wrúsek i nedostatků. Tu, co gsme poneyprw zočili swětlo dennj, nebyli gsme beze skwrny; a bywše z milosti Božj znown zrozeni, zkáleli gsme negednan raucho newiny křestnj, uhonili sobě neduhů, ran a škod na duši swé. I kterakbychom se neděsili, widauce negedno hrozné břewno w oku swém? c) A byť bychme do sebe nic zlého newěděli, zdali w tom osprawedlněni gsme? d) Wšeliké usmjřenj, poswěcenj a oblaženj naše wy-

chodj z *naprosto svobodné milosti* Božj w Kristu Jezjsi, tak že na té weškeré osprawedlněnj cestě nepotkáváme se, leč s *pauhým darem neskončěné lásky*. Dar Božj gestiť, že gsme byli wštjpeni w dobrau oljwu a učiněni účastnjci kořene i tučnosti gegj. (Řjm. 11, 17.) Dar Božj to gest, že skrz *prostřednický auřad* w Kristu přjstup k Bohu nám otewřja. Dar Božj to gest, že *zápis* odporný *proti nám* smazán a weřegně *přibit* ke křjzi tam na hoře Golgotě. (Kolos. 2, 14.) Dar Božj gest wylitj na nás Duchu Swatého, tohoto *twůrce* wšeho *bohulibého chtěnj* i *konánj*. Dar Božj to gest, *siný-sljme-li* ne wjce sami o sobě, než slušj smysliti. Dar Božj gestiť ten unjžený smysl, w němž člověk *přirównává* to *maličko*, co posud učinil, k tomu, co s milostj Božj učiniti mohl a měl. — Než byřbychom i wše byli wykouali, co powinni gsme; nuže, máme-li cos, abychom to byli newzali? — A nenj-li Bůh mocen, hodněgšj citele sobě učiniti z kamenj tohoto? (Mat. 3, 9 — Luk. 3, 8.) — Sám Pán to oswědčuje, a hlasitě ke wšem i wšech časů lidem ozývá se a dj: „*Rcete: Služebnjci neužitečnj gsme.*“ (Luk. 17, 10.) — A tak my, žigjce w tom hlubokém citu swého Bohem nám uděleného důstogenstwj, očišťenj a poswěcenj; žigjce w tom pauze a gediné skrze milosti plnau a swobodnau wůli Božj, klademe w sobě základ pokory křesťanské; owšem pak tu ten wšeliké swé křehkosti a winy pocit, s citem toho, co se nám dostalo, skrz Krista udůstogněnj

a swého powýšenj, nikdy nerozlučngjce, ale tjm samým zdárně na spasenj rostance. A však naznačeným teď způsobem geště *weškerá* pokory podstata wywinuta nenj. Neboť skládá-li e) křesťan celau swau osobnost a čest na *swobodné* milosti Božj, mage spolu *nestatec a hrjšnost* swau na zřeteli: tuť geště nečinj, než co *dle prawdy* naprosto činiti *musj*. Abrž wztahugjce on tu wznešenost, gjžto gest aučasten, na *dobroljbeznanu wůli Páně*; snad samolibě za *miláčka* Božjho se držj, a *samoswogně* we swé, ač *přiyaté* přednosti daufá, a do nich se *zakocháwá*. Dlužnoť tedy α) s kořeny wytnauti to hložj takowé; — *složiti* tu zakochanost a *samolibost*, s njžto přesná pokora snaubiti a spolčiti se nemůže. Aníž ta myšlénka, žeť hogně gsme naděleni, a dary Božjmi ošlechťeni, nenaskytug nám k ginému přjčiny, leč ke wztahowánj wšeho na Boha, a k radowánj se z štědrých darů geho, i k wynakládánj se k prospěchu bratřj swých; kterjžto při stegné wjry mjře, ó, kterak-by unženěgšjho smyslu byli sami o sobě, nežli my to gsme; — my zjragjce gen na to, že nás Bůh bohatě obmyslil, a při tom tagné samolibosti citu gedwa se uchránjce. Dlužnotě β) zmařiti také i to samolibé přizjránj k sobě samému, co nám ztěžuge tu snahu, pronikati k gádru pokory! — Než ta *neyhľubšj* pokory bytnost pochopena býti nemůže, γ) leč w *Pánu*, kterýž neměl *ani mjstečka*, *kdeby hlawu sklonil*. (Mat. 8, 20.) W Pánu — w geho *zčlo-*

wědenj se, w geho s lidmi gako s bratřjmi obcowánj, w geho nekrátkém obtěžnau pracj u swého pěstaua se žiwěnj, w geho všech těch, co zhynuli, wyhledáwánj, w geho duchu, w němžto službu nejnižšjho otroka při swých učedlnjch zastáwal, sám sebe swým nepřátelům wydal, tu w očjch nebe i země krew swau cedil, sinawěl a sám sebe zmařiw na ohawném dřewě umřjti neodporowal. A gen k němu, gakožto Neypokornějšjmu, kterýž z nás zlořečenstwj sňal, slušj se před hrozným prokletj Božjho wedrem pod stju zásluhy geho utjkati a winauti; abřž neulewiwau takto k němu úpěti prosbau:

Wtěl se Pane we mně,

Spog mne s sebau pewně;

W pokoře mne ustawug,

Ať gsem wěrný sluha twůg! —

A když podlé Pjsma Kristus, postawiw maličkého u prostřed učedlůjků swých řekl: *Kdožby se koli ponjžil, gako maličký tento, tenť gest wětšj w králowstwj nebeském* (Mat. 18, 4.) — : tuť w newinné sprostnosti, w průhledné otewřenosti a při maličkých se nalezagjcy odewzdanosti, tu neyhlabšj přesné pokory podstatu wýznamně ljčiti ráčil. Od Krista rovněž také mezi prawau a licoměrnau sebewážnostj a pokorau rozdjil, gakož i blahý a wzágemný té i oné k sobě poměr příkladně byl ukázán.

I kohož, medle, tagná býti mohau negedna podobenstwj a slowa, na hrdé Farisege od něho

mluvená? — mluvená s wáženjm sebe samého? — Hle! když naň oheň swé pýchy k spálení geho wypauštěgj, a w negistotě, i gako na wáhách zawěšeni gsau, s gakauby odpovědj geho se potkali: což on sám před ně nebeské perly mece, aby do sebe šli, a tjm pýchy ohněm shlceni nebyli? Nikoli! — A zase, když lehkými a rauhawými řečmi geg umjtagj, a we zlau powěšť oblačegj, neodpowjdá-liž gim Pán w upowědoměnj swé před Otcem swým *sláwy a cti*? — A když se wydali w anpor křiwj swědkowé proti němu, tak že swědectwj gegich se nesrownáwala, a žaloba gegich prokázána i provedena nebyla (Mar. 14, 56.): Kristus na otázku: bylo-li by tomu tak, ničehož neodpowjdá, — a to činj z pokory, kteráž i *mlčeti* umj tu, kdež makawá gest lež pokrytečů a lidj Boha newážných. — Onť sám i tjm kamenem w hlavu úheluj učiněným se býti osvědčuge, na něgžto kdožby upadl, totiž na nžkém a potůpném stawu geho se urážel — setřen bude od něho. (Mark. 12, 40.) A wůbec Spasitel náš, gakož na základu djla wykaupenj našeho prostjral sebewážnost a pokoru; tak i wršek a pautec téhož djla swatau sebewážnostj a pokorau obestjral; kteraužto, swobodně, w něm samém wzniklau, *) ontě byl mezi swými gako ten,

---

*) Z stanowiště, z něhož kdos gakožto hřjšný twor, aneb gako wykaupenec atd. důstognost swau na Boha wztahuge, a wšj sebe chwále wýhost dáwá, Kristus pokorným býti nemohl. — Pokořiltě se a obětowal, *protože sám chtěl*. (Isai. 53, 7.)

kterýž *kraluge* a *slaužj*, (Luk. 22, 27.) a všem obtžženým odtuchu i občerstwenj působj. (Mat. 11, 28.) — A tuto giž dle *geho* vlastnjho *ducha* šjře budiž wyswětlen :

C. Potah prawé pokory k sebewážnosti.

W Kristu tedy Pánu našem sebewážnost a pokora gewila se w gednom a témž nerozlučitel-ném aukonu. A gestliže se nám *w Krista obleci*, a kralugjeho w nás nositi náležj (Řjm. 13, 14.): tedy nelze pochybowati o blahém poměru, w němžto pokora s wáženjm sebe samého stogj. Dogista toto w oné a ona w tomto wzágemně spojwá; a gako sebewážnost, tak i pokora, co do swé podstaty, nenj než *láska k prawdě*, a to k prawdě swrchowané, čili *láska k Bohu*, kterýž gest Alfa i Omega, gedna a táž studně, gegjmžto zdrogům nenj čjsla. Ginými slowy: Gelikož pokora nemá se k sebewážnosti w tom způsobu, gako woda k ohni, ale gako zdrog k zdrogi studně gedné: tedy tato i ona w gisté praktické idei *shodnauti se* musegj. Při *gednom* a *témž* náboženském názoru, totiž, při kterém obraz Božj a *prapodobu* wšj bytosti na sobě wytwářenau nosjme, nosjmeť gi předce gen z *pauhé milosti* Otce i Syna i Duchu Swatého, — a proto sami při sobě uwisnauti nechceme a nesmjme, ale w tom, gegž následowati náležj, t. troggediném Bohu rádi wázneme. —

Kohož on, medle, sláwau a ctj korunowal? (Žalm 8, 6.) — Owšem člowěka, na němžto,

byť by i všickni audowé mluwiti mohli, hodně by to mistrné djlo Božj wychwáliti s to nebyli. — Kteraká to čest člowěka, gegž twůrce geho málo menšjm angelůw učinil! gegž ustanowil nad djlem rukau swých, pod gehož nohy wšecko poddal; gegž Bůhčlowěk swým přjtelem, swým bratrem nazwati ráčil! —

Hle! tak cjtj se člowěk welikým! tak powy-šuge hlavy swé, když geg swět z toho podiwného swětla, k němuž geg Kristus z temnostj powolal, do nich zpět uwrci usiluge. Než člowěk, když we cti byl, a takořka w ruce swé palmu nad o-
statnjm tworstwem držel, nesrozuměl: přirownán gest *howadům nemaudrým*, a *podobn učiněn* gest gim; uwodil se w lehkost a newážnost. (Žalm 48, 13.) „Wšeliký člowěk lháf.“ — (Žalm 115, 11.) Ayhle! toť způsob, gak stogj gedna wěc s druhau při člowěku, anť se gednak welikým býti zná, směge w poddanosti Tworce státi; a w tém-že swětle wjry gednak za ničemnjka se držj, poklad spásy swé w hliněné nádobě nose, tak, že chlubj-li se, gediné božskau milostj se chlubj, a podlé onoho se chlubj, že wj a zná, „že gest Hospodin, kterýž činj milosrdenstwj a saud i sprawedlnost na zemi.“ (Jerem. 9, 23. 24.)

Rozum tedy, na němž mnoho zakládáwáme, gest sebewážný i pokorný, wj-li a zná-li, že gest *Hospodin*, a že gest *djl náš na wěky*. (Žalm 73, 23.) Srdce gest pokorné i sebewážné, tluče-li ke cti Boha, a k bližnjho blahu. Ústa gsau sebe-

wážná i pokorná, plyne-li z nich, gako z úst Janových ohromné slowo: „*Nesluáj tobě;*“ a s njmžto-li co duše s dušj slaučen gest ten w nich zároweň zněgjcj výrok: „*U gehožto obuwi gá negsem hoden rozwázati řeměnka.*“ — Leč i takowj poměr neopráwňuje nás, leda k upowědoměnj toho, že andowé naši gednak nádoba Ducha Swatého, gednak praudowé zlosti, a orudj hněwu gsau; že nosjme w sobě traud a podnět hřjchu; že všickni gsme gako rozsjwkau, z njžto dle rozdjlu rozsěwače tu pšenice tu kaukol se rozsjawá. —

Ó, nauč nás, wjro swatá! nauč nás žiwě ejtiti, cokoli gsme, a co negsme, abychom s wáženjm sebe samých i pokoru slučowali! — Wy gste, djí ona, dech božský, welikého krále synowé, wy gste pokolenj Bohem wywolené, wy gste *králowské kněžstvo*, wy gste *národ swatý*, lid wydobytý, a t. p. — A však od této ceny swé poobraíte samolibé zraky swé, sklopte očj swých, a zarděte se i z té neceny swé, shledané na wážkách sprawedlnosti Božj. Negste než *sluhowé neuzitečnj*, ba (*sami ze sebe*) ani ti sluhowé, nobrž otrokowé hřjchu, nepřátelé Božj, swatých práw *odbágcowé*, a předmětowé pomsty wěčné. — Tožhle! staw wěcj našich, abychom gednak práwě sebe wážili, gednak *při tom samém* úkonu hluboko se ponižowali! A to dvě (pokora a sebewážnost) welmi tuze gest spolu swázáno a gako sgednoceno, tak že gedno bez druhého nigakž opravdowě zůstati nemůžc! —

Ani však a wjce poměrných punktjch, kterak pokora stogj k sebewážnosti, newidj se třeba oznamowati, (gelikož se to z těch giž tuto učiněných nastjněnj snadno rozwjg a na swětlo stawj): ohlédněme se málo na zpět, na ony swaté lidi, při nichžto pokora k sebewážnosti neměla se ginák, nežli *bázeň k naděgi křesťanské* se má, a mji musj; gešto *chlubili-li se, uskrownowali sobě*, aby někdo nesmýšlel o nich wjce, nežli widěl při nich, aneb slyšel něco o nich. (II. Kor. 12.) Čjm lépe byli sobě swědomi, že gim něco chybuge, tjm wjce w opravdowém pokánj se nalezali, a hogněgi postem, modlitbau a g. pozjskali, a k duchownj sjle přicházeli. Sebewážnost při nich *zmáhala se*, když uwažowali, že podlé řeči Ducha sw. „ne zlatem neb stříbrem wykaupeni gsme: ale drahau krwj, gakožto Beránka newinného a neposkwrněného, Krista.“ (I. Petr. 1, 18. 19.) Pokora při nich *bála se všech skutků swjch*, wědauc že Bůh neodpustj hřešjcmu. (Job 9, 28.) Sebewážnost při nich, gako Daniel před Baltazarem, pronášela se w tento a tomu podobný rozum: „*Darowé twogi tobě buďte, a dary domu twého giněmu dey.*“ — Pokora pak při nich dokládala rkaucj: „*A však pjsmo to čjsti budu tobě králi, a wyklad geho ukáži tobě.*“ (Dan. 15, 17.)

Sebewážnost při nich nechávala swjtiti swětlo dobrých skutků gegich, naměřugje tudy na oslawenj Božj. Pokora při nich všem w lásce a službě se propůgčowala, a činila dobré w skrytě,

tak že *newéděla lewice gegich*, co činila *prawice gegich*. Sebewážnost při nich bděla o to, aby we zlaupowěš nepřišli, pokora při nich, dobré cti newinně zlaupených, ohlédala se po Pánu, řkancj: Pane! co chceš, co mjnjš? atd. Sebewážnost ge odtrhowala od země, a zdwjhala k nebi; pokora gim nebe dolů táhla. Sebewážnost lekala se pokáletí na sobě tu pečeť, co na měštanstwj w nebesjch nás upomjná: pokora skládala wšecku důstognost před Bohem, aby gen w geho wlastenstwj byla wzata.

Než čemu šjřiti řeči o tom úzkém a wnitřnjm spogcuj, w němž pokora i sebewážnost se nalezagj? anť ono dle způsobu Slowa Božjho wjce-li se rozgjmá, tjm stkwělegšj, mocněgšj, utwrzeněgšj a milegšj býwá. Kdoby to upjral, musilby twrditi, že na zemské kauli hory a doly w gistém srownánj nestogj, aneb že nebesa nad námi, a země pod nohama našima w prawdiwém spogenj negsau. Zkrátka, kde se to dvě, co wěčněbytuě mrawnjm zákonem wjže, co Bůh a Cjrkew geho spogené mji chce, rozlučuge a opauštj — sebewážnost a pokora — tu ani prawá Boha i sebe známost průchodu nemá, ale buď gen skythická surowost panuge, anebo lepý a přjmý čłowěka k nebi pohled — tak se od nebe odwracj, a sebau o zem dáwá, že on pro samé drasti a kalnaté přjměsky sobě wjo podoben nenj.

5. Papež Alexander III. a Cjsař Fridrich I. we wlaských Benátkách r. 1177.

Od

Jana Krbce,

rektora u sw. Giřj na hradě Pražském.

Nalezáme w středowěkých dobách několi-kráte Cjrkew w twrdém bogi se swětskau wládaui. Znamenitá wěc gest, že giř tehďáž zwláště německé wlasti tak často sw. cjrkwe nepřátelsky se dotýkaly. Byla tjm winna surowá twrdost, genžto gako na Labi tak i na Pádu w utlačowánj si libowala; anebo nesnesitelná hrdost, kteráž gsauc samowládná, cizjho práwa strpěti neuměla aneb gině geště přjčiny a okolnosti? Dle pozdnějšjch nowých přjhod by se skoro mohlo sauditi, že tentýž urputný duch w někdejšjch půlnočnjch daubrawách dosawáde burácti nepřestal.

Giř ale za oněch časů byl ten obyčeg, že netoliko mečem, nobřž i pérem proti sobě bogowali; giř tehďáž se na wšeobecné mjněnj odwoláwali. Každá strana chtjc swůg krok před swětem osprawedlniti, hleděla druhau stranu zčerniti, zostuditi a gj w obecném mjněnj wšeligak uškoditi, a tak lid sobě nakloniti. Zwlášť spisowatelé německé strany, a nastogte! byli to z wětšj částky kněžj, ano mnichowé, w takowých rozmjškách kde gen co bylo ohawného proti Řjmu a Papezi wychrlili. —

Z tohoto bahna čerpali pozdnější němečtí odpadlci, genžto neslýchanau drzostj a beze všeho studu swá neumytá gedowatá ústa proti Řjmské Stolici wyprázdňowali, žeby téměř i wěrnj se byli zwiklali a drzjm hubám skoro uwěřili. Však gako slunce konečně nad mlhami a mračny gakkoliw hustými zwjtězj; tak též Božj prawda, byť i horami lzj pohřbena byla, swým časem opět na swětlo wygde a mnohem gasněgi swětu zaswjťj. Kdyz totiž přátelé sw. Cjrkwe tolikerým hanebným hlukem gako omráčeni po celá stoletj wšelikau potupu i útisky mlčky a téměř tupě gsau snášeli, netraufagjce si hrubě ani o swau sprawedliwau wěc se ozwati ani sami o sebe se zastati: tu za poslednějšjch a giž za našich dnů počali se cjrkewnj hlasowé opět zwedati a starým nestydátým lhářům ústa zacpáwati. Ano neděge se to beze zwláštjho řjzenj Božjho, že práwě z prostředka strany odporné powstáwagj prawdy milownj mužowé, genž oněm středowěkým od nowějšjch nerozumů a nestydů wšelikým blátem poházeným, a což bolestně gest řjci! též od swých wlastnjch nepoznaným Papežům: Řehoři VII., Innocenciowi III. a t. d. za sprawedliwé činj gegich zásluhy o cjrkew i o swět swobodomyslně uznáwagjce, i znamenitými spisy před celým swětem chwalně připomjagjce. —

Ale nikdy snad newedl swět tolik křiku na Cjrkew, že překračugjce swé meze sabá do oboru práw zemských, gako to činil za neynowějšjch

časů a práwě tu, když k tomu nejméně přičinuy bylo. Zdá se gako by byl swět chtěl Cjrkew z toho geště trestati, že se mu vždy tak mocně gako kdy gindy neopjrala. Čjm wjce Cjrkew každému sporu se vyhýbala, snažje se pokog se swětem udržeti, čjm powolněgi si počjnala, až i w sprawedliwých wěcech mnoho prohljdagjc, tjm hrděgi swět se k nj měl, a ozwala-li se kde gen dosti málo o swau sprawedliwau wěc, tjm spurněgi býwala zakřjknuta: Což chceš nám tak dělati, gako za oněch středowěkých časů? *Tempi passati!* —

Tato mjrnost Cjrkwe a tu šetrnost sw. pokoge wykládali si gegj odeizenj synowé dle swé hrdosti a vysokomyslnosti za mdlobu, a to poslednj, smrtelnau mdlobu; zewnitř sice, však gen gako z pauhé milosti, ale s gedowatým ansměchem a se starau nrputnostj wnitř, prokazowali gj obyčegnau zdwořilost; zatjm ale se giž chystali gi docela, a to wlastajm gegjm ranchem udusiti. Tu se Cjrkew, gsanc si powědoma swé důstognosti a prohlédnauc tu ljcoměrnau potutelnost, hlasitě ozwala se o swé swaté práwo. A hle! gak se husté mlhy okamžitě rozplašugj! Shlukugj se sice semotam w kantech po nebi a hrozj težkým hromobitjm; ač danfáme, že z toho nadutého mračna nebude leč trochu wětru. —

Ozwánj Cjrkwe o swau sprawedlnost a poslušné odpowjdanj wšech wěřjcejch, gakowéhož se přemaudrý swět nikoliw nenadál, nemálo pře-

kwapilo wšecky staré odpůrce, i nezapomenuwše starau známau notu, počali opět zakřikowati Cjrkew, gakoby se znowu opowážowala sahati do práw swětských a ztropiti rozmjšky středowěké. Geden takowý spisowatel ukazuge z té přjlezitosti we wšeobecných Auğšpurských nowinách na Papeže Alexandra III. a Fridricha I. (Rudowausého), gak po osmnáctiletém bogi uzavřeli pokog we wlských Benátkách, a Fridrich opět s cjrkwj se smjtil. Toto Fridrichowo smjtenj se s Cjrkwj, giž byl prwé twrdě pronásledowal, wyobrazil pozděgšj maljř (dle prawidla: *Multa licent pictoribus*) tjm způsobem, že wypodobnil Papeže Alexandra, gakoby staupal Fridrichowi na teyl, chtě předstawiti wjtezstwj Cjrkwe a podrobenj Cjsaře. Saudj onen odpůrce z tohoto obrazu, gaká asi by byla mysl papežowa a cjrkwe, a s žiwostj, kterau obyčegný wůdce a řečnjk (Cicerone) onen obraz pocestným wykládáwá, zawjrá on, kamby přátelé cjrkwe směřowali.

Pošetilost! každé straně budiž, což gegjho gest! — Z přjlezitosti toho nebude od mjsta z nowého w Mnichowě, stolicí Baworské, dwakrát za měsje na swětlo vycházegjegjho historicko - politického časopisu, položiti tuto wjry hodnan, na základu historického swědectwj spoějwagjegj zpráwu o tom, gak ono smjtenj mezi Papežem Alexandrem III. a Cjsařem Fridrichem Rudowausým w Benátkách se dalo a slawilo. „Málo která doba w středowěké historii rowná se době smjtenj Cjsaře Fri-

dricha I. s Papežem Alexandrem III. Po osmnáctileté válce byl zgednán pokog mezi mocnostj duchownj a swětskau, a cjrkw tu slawila gedn swých neypěknějšjch swatwečerů. Den 24. měsíce čerwence 1177 byl ten přešťastný don, když město Benátky té uslechtilé slawnosti swědkem bylo. Historikowé i poetowé popisowali ona dobu šťastného se nawrácenj Fridricha Cjsaře k gednotě cjrkw, ano i powěšt se té udalosti uchopila, podagjc uměně barwy, aby o tom, co se stalo, potomstwu wědomost dala. Poslyšme tuto, co nám historie o té věci swěděj.

W dědictwj wymřelých Gindřichů uwázal se rod Hohenstaufů. Fridrichowa hrdá mysl wzbudila opět starau pŭtku vlády s cjrkwj, genž byla giž za Lothara a Konráda umkla. W pocitu swé moci a s wědomjm swé duchownj sjly započal Fridrich onen bog. Rekowi stál naproti giný rek. Nemjnjme dle zpŭsobu nowějšjch spisowatelů welikost tohoto Papeže poznamenati tjm, že gest byl hoden swého odpŭrce; nikoliw nenj Fridrich slunce, kolem něhož wšecko krauzj: cjrkw gest ono slunce a Alexander byl důstogným gj bogownjkem. Uznáwáme dále, že Alexandrowi lepšjho odpŭrce štěstj přálo, nežli Řehoři VII. Fridrich ačkoli proti cjrkw nepřátelsky gednal, předce nezatwrdil srdce milosti Božj, a gako prawý Němec, mohl sice pěblauditi a pochybiti, ale uměl i litowati. Po skutečném smjřenj s cjrkwj smeyšlel Fridrich docela upřjmně; o onom kagjcjm w Ka-

noše (Gindřichu IV.), když byl od Papeže z klatby rozváán, netřeba sandu wynésti, geg sandj vlastnj skutkové geho.

Leta 1152 gednohlasně za krále německého zwolen gsa odebral se Fridrich do Wlach, chtě zde na swatém mjstě od papeže Hadriana IV. cjsarskau korunu obdržeti.

Wšeobecný obyčeg ukládal mu tehdáž, uctiwost swau neyvyššj hlavě křesťanstwa dokázati tjm, aby mu wsedagjejm na kůň držel třmeny. Tomuto symbolickému skutku, gakowý předkové geho w řjši bez odporu Papeži prokazowávali, zdráhal se Fridrich podwoliti se. Zdálo-li by se to komu nepatrné, dal nieméně král tjm na gewo, že zaslepen gsa bleskem swé moci nechowal w srdci pokory. Po dlauhém rokowánj podal se Fridrich obyčegi a obdržel cjsarskau korunu. „Rád bych byl geště wětšj dobrodinj (beneficium) tobě prokázal,“ — podotkl Papež Hadrian Cjsaři w potomnjm listu, kterýž nešťastně tolik gest hněw geho rozpálil, žeby Kardinálowé přinešenj toho listu bez mála žiwotem byli zaplatili. Slowo beneficia (w střednjm wěku manstwj) roznjtilo hněw Fridrichůw, gešto on ge tak wyrozumjwal, gakoby Papež geg byl nazwal swým Manem. (Wizme tuto, že toliko panhá hrdost tehdeğšj gakkoliw zaslauzilé Pány proti Cjrkwi popuzowala.) Když potom r. 1158 Fridrich do Wlach přišel, swedla geg pánowitá mysl s cesty prawosti na širokau cestu panhé swéwole. Netoliko lombardská mš-

sta dáwných swobod požjwagjcy měla pocjtiti geho ramen tji, ano nepamětliw swé přjsahy obrátil on se proti magetku papežowu; dal Mathildowské statky giným za léno, a chtěl ukládati daně na dědictwj sw. Petra. Množila se tjm kyselost mezi oběma hlawami křesťanstwa, a Papež Hadrian giž byl na tom, aby Cjsaře do klatby dal, an to geho smrt překazila. Tato však dala Fridrichowi přježitost k potomnjmu násilnému počjnánj, plnému zlých následků.

Prawidelně byl od Kardinálů za Papeže zvolen Roland Bandinelli, genž nazwal se Alexandrem III. Byl Cjsaři znám dle swého cjrkewnjho smeyšlenj, a odporný gakožto spolupodawatel onoho Hadrianowa Cjsaři protiwnému listu. Fridrichowi zas záleželo, aby na papežskau stolicu dosedl muž, genžby k žádostem geho powolněgšj byl. Protož si dali geho Legátowé práci, aby zvolenj padlo na Kardinála Oktawiana; však nepodařilo se jim leč toliko dwa hlasy pro něg obdržeti.

Nioméně Fridrich tohoto Oktawiana, genž se nazwal Viktorem II. za řádně zvoleného Papeže uznal, an to z strany druhé prawý nástupce knjzete Apoštolského na antěk se dáti a Wlachy opustiti musel. Tak se počal onen 18 let trwagjcy bog, mage spolu též politickau wýznamnost; nebo Lombardowé, gegichž swobodě ze strany odporné hrozilo nebezpečenstw, uchopili se zbraně, gakož i Wilém, Král Neapolitánský, gsa Manem papežské stolice powstal k ochraně swého lennjho

Pána; však dle vlastnj swé přirozenosti byl to práwě bog cirkewnj, gegž Fridrich ztropil zlau roztržkau (schisma), kterau gest na křesťanstwo uwalil, a pak zanjcený oheň geště podpalo-
wal. Giž tedy na něg, genžto gednotu cirkwe, ga-
ko Kristowo rancho nerozđelitelnau, byl roztrhl,
i na geho Protipapežjka wyřčena gest klatba.
Wšak tjm Cjsařowo srdce na dlauhý čas tolik se
zatwrdilo, že ani dwoge upomenutj smrti, kteráž
od Fridricha ustanowené papežjky na saud Božj
powolala, geg probuditi nemohlo.

Tu se tkla ruka Páně Fridricha samého; geho wogsko bylo w bitwě u Leňana (Legnano) od Lombardů zničeno. Po těžkém zápasu s dlau-
hožiwenau we wnitřku hrđostj zwjťzil konečně
Fridrich sám nad sebau, a tak wjtězjcy slawil sám
též wjtězstwj sw. Cirkwe.

Alexander od křesťanstwa za prawau neywyš-
šj hlawu Cirkwe gsa uznán, nalezl we Francau-
zjch hospodu; nynj pak se nawrátíl do Wlach.
Gemu, gednomu z neyznamenitějšjch Papežů, genž
swau maudrostj, mjrnostj a nezwiklatelnau pewno-
stj slawně gest wywedl bog pro swobodu newěsty
Kristowy, gemu popřána byla též radost nawra-
cugjeho se Syna Cirkwe zase w pokog gegj při-
gmauti.

Toto nawrácenj stalo se, gakožto sám Ale-
xander shromážděným wúkol sebe biskupům we
Foraře radostným srdcem oznamowal, působenj
onoho, genž wáli knjzat dle ljbosti swé řjđj n

ardce králů kam chce vede; téhož působením Cjsař Římský nemoha prvé slyšeti slova pokoge, nynj w cele giného člověka proměněr sám pokog žádal, a přál si swornost cjrkwě, na niž prvé žádného ohledu nebral. Wděčně zwolal Alexander: „Welebena budiž čest Páně na gehu sw. mjstě, neboť hle kámen, gegž byli stawitelé zawrhli, učiněn gest kamenem základnjm, a gest postawen na wrch chrámu. Nikoliw se to nedálo člověkem, alebrž Bohem to učiněno gest, a gest podiwné w očjch našich, že šediwý, bezbranný kněz s to byl, před německým hněwem ostáti a bez wálky Cjsařowu mocnost překonati. To gak se domnjwáme stalo se dopuštěnjm Božjm, aby lidská pýcha toho pamětliwa byla a celý swět uznal, že nemožné gest proti Bohu wálčiti, aby nikdo se neodwážil gehu moci se protiwiiti. Nebo Báh gediné panuge w řjsi lidské a dáwá gi komu chce.“ —

Na to se odebral Alexander do Benátek, a když giž wýmjuky pokoge wůbec ugednány byly, poslal několik lodj k přigetj Cjsaře, který až do města Chioggia se byl přibljžil. Sám pak se odebral w neděli ráno — bylo to ten den před sw. Jakubem — do chrámu sw. Marka a wyprawil několik Kardinálů a Biskupů k Cjsaři, aby geg we gměnu hlavy cjrkwě klatebnjch wazeb sprostiti. To když se stálo, přísáhali za Christianem, gegž Fridrich na Arcibiskupstwj Mohnčské byl dosadil, všickni ostatnj Preláti, genž s Cjsařem byli, že chtj toliko Alexandra za prawého Papeže

nzuati. Gak mile Ziani, Benátský Wévoda, (Dože) uslyšel, že Fridrich klatby sproštěn gest, pospjšil mu wstřje na lodj, prowázen od welikého množstw duchowenstwa i lidu. Cjsař přestau-pil na wévodský koráb, a byl až ku břehu prostranj sw. Marka wezen. U kostela čekal Papež, s njm Patriarcha Akwilegský, a mnozj ginj biskupowé. Tu se bljzil Fridrich, před njm w slawném průwođu Wévoda, duchowenstwø a lid s křjžem a praporci.

Duchem milosti Božj pohnut nemohl Cjsař déle swému citu odolati; uzřew w šediwém knězi wšemohaucnost Božj, odhodiw cjsarský plášť (purpur) wrhl se Alexandrowi k noham. Tento pak pozdwihl a přigal geg poljbenjm pokoge. Tu se gal německý kůr zwačně plésage zpjwati: „*Tě Boha chwáljme.*“ Fridrich uchopiw sw. Otce prawici, wedl geg do chrámu a přigaw od něho požehnanj odebral se šťastný, gak snad nikdý prwé nebyl, do připraweného sobě obydlj. Gestě téhož šťastného dne na wečer sljbil Papež k Cjsařowě prosbě na budaucj gitro slaužití mši sw. u sw. Marka. Tu chtěl Fridrich pokoru, kteraužto giž bohumile w srdce byl přigal, též skutkem dokázati. Odložiw swůg cjsarský plášť a wzaw w raku hůl wyhnal, w způsobě maršálka, laiky z kůru (presbiterium) a čekal u papežowy sakristie, kterýž modlitbau k neyswětěgšj oběti se připrawowal. Pak otewřew dwěře šel napřed připrawuge cestu Papeži slawně k oltáři kráčegjemu. S Arcibiskupy

a Biskupy byl Cjsař w kûru swatě oběti přijto-
men. Když se bylo ewangelium přečtlo, wstoupil
Alexander na kazatelnu a měl nábožnau řeč, i Frid-
rich přistaupil bljže, a poznaw Papež, že Cjsař
pozorliw gest, dal mu slowa swá skrze Patriarchu
Akwilegského německy wyložiti. Pak se zpjwalo:
„Wěřjm“ (Credo), po kterémž Cjsař sknjžaty před
Alexandrem, kleče dary swé obětował. Když se
Papež po skončenj mše domů nawracował, wedl ho
cjsař neyprwé až ku bráně chrámowé, pak ale když
sedal Alexander na bjlý kůň, přikročil Fridrich,
aby mu podržel třmeny, wedl geště koně kus dá-
le za uzdu a obdržew od sw. Otce požehnánj,
wrátil se radostný domů.

Cjsařowo šlechetné srdce a geho pokora,
swědomj swé winy, wšak i swé důstognosti gewila
se pohnutelně krásným způsobem též we welkém
shromážděnj, gjmž se dne 1. Srjna sgednánj
pokoge zawřelo. Na powýšeném mjstě seděl Ale-
xander, gemu po prawici Fridrich, po lewici
zastupitel Wiléma Krále Sicilského, Arcibiskup
Salernský Romuald. Tomuto děkuge potomstwo
obšjrnu zpráwu o všem, co se tu dalo, zwlášť pak
nám zachował řeč Papežowu i Fridrichowu. „Toť
gest, neymilegšj bratřj, tak počal Alexander, toť
gest den, gegž učinil Pán; w něm tedy se radug-
me; neboť Syn náš, wznešený Cjsař Řjmský, byl
mrtew a zase obžiwnul, byl ztracen a zase gest
nalezen. Neboť když geho srdci zaswjtil papršlek
gasnosti Božj, a wšeliká temnost false uprchla,

nawrátil se od bludu k prawdě, ode tmy k světu, od roztržky k gednotě, a gako poblaudilá owce k materi cjrkwí se utekl. —

Wzhůru tedy se wznesiž pobožnost wěfjech, nebo dnes Otec swěho mladšjho syna opět přigal, řjmská řjše opět zjškala katolického Cjsaře, a máti cjrkwew wytasený meč schowala w pošwu, lodj wznešeného rybáře, genž pro winu lidskau w bauři protiwných udalostj skoro by byla utonula, nynj když wětrowé utichli, opět k bezpečnému břehu, do přjstawu prawého, stálého pokoge weplaula.“

Těmi a takowými slowy dáwal Papež na gewo swau radost ze šťastného udánj, genž ge wšecky w Benátkách shromáždilo; po něm přegal slowo Fridrich, a dal se w německém gazyku takto slyšeti :

„Welmi milé gest našemu majestátu, že wšemohaucj Bůh, w gehožto rukau gest srdce knjžat, a genž wůli i radu gegich řjdi, hledě na čistotu našeho swědomj způsobiti ráčil, aby ze wšech djlů swěta opatrnj a rozumnj mužowé w tomto shromážděnj přjtomni gsauce, gako naše poblauzenj tak zas naše obrácenj poznali, a nawrátiwše se domů naše weřegně na gewo dané podánj se sw. cjrkwí oznamowali. Celý swět to wěz, že ačkoliw w důstognosti a sláwě řjmského cjsarstwj se stkwjme, tato řjmská hodnost nás nikoli nesprostila lidské křehkosti, aniž cjsařský Majestát nás uchránil, bychom z newědomosti ne-

pochybili. Nebo z návodu zlých lidj byli gsme v temnosti, a magjce za to, že cestau prawdy krá-
 čjme, nalezeni gsme mimo cestu sprawedlnosti.
 Nebo wálčili gsme proti cjrkwí Božj; domnjwa-
 gjce se gi zastáwati a chtjce gi powýšiti, bez mála
 bychom gi byli zabubili. Tak se tedy stalo, že
 onen, genž na ponjžené hledj a na vysoké zda-
 leka patřj, zhlédna na naši mocnost a druhé
 strany ponjženost, tak gakž obyčeg mjwá, sesadil
 mocné a powýšil ponjžené. Že pak nás smilo-
 wánj Božj k našemu polepšenj na krátký čas do-
 pustilo hlauditi, nikoli ale s cesty spasenj na
 wždycky segiti, z toho nechť pozná toto shromáž-
 denj wěřjch, že uchýliwše se od bludu k prawdě
 a od roztržky k gednotě, wděčně gsme se napo-
 tom do lůna našj swatě Řjmské Cjrkwe nawrátili.“

Tak mluwil Fridrich, weliký Němcůw Cjsař.
 Ať giž geg stawjme za wzor wogenského rekow-
 stwj, předece mnohem wzácněgšj příklad gest dal
 swau pokorau. Kýžby byli všickni a wždy tak
 mluwili a gednali, kdokoli gsau cjrkwí rány za-
 sadili. „Celý swět to wěz, že gsme blandili!“
 Těmito slowy, tjmto wyznánjm Fridrich wjce wy-
 zjskal, nežli všemi swými wjtězstwjmí; těmito
 slowy — smjme se nadáti — nalezl u Boha mi-
 lost za křiwdu, kterauž byl dotud cjrkwí učinil.
 — Když byl Cjsař řeč swau dokonal, četl se
 zawřený mjr, gegž potom každá strana přjsahau
 stwrdila. —
 Takowý a neginý byl gest wěj běh w ony

day w Benátkách. Powěšť pochlebugjej mocnému tehďáz městu wyljčila udalost nad holau prawdu; udávalo se též, že Benátské wogsko přemohši Cjsaře na moři syna geho zagalo; a aby důstog-
nost wéwodowa se powýšila, stawěn byl Fridrich do stjnu; a mjsto že tento obdržel od Papeže polj-
benj pokoge, musel — tak tomu chtěla powěšť —
pod geho nohu teyl skloniti. Wšak ona powěšť giž
dáwno před historickau prawdan gako lehká mšla
před slunečnjmi paprsky prehnauti musela, a byl
by giž čas, aby to práwo nepřetržně se gj přálo
a nechalo.“ Dotud nadezmjuěný časopis.

Wšak gest prý ona malba, genž se w Be-
nátkách na zdi ukazuge, w 16. neb 17. stoletj zho-
towena, a tedy přes 4 sta let pozděgi, než se ony
wěci w Benátkách dály; a tedy diwno gest, že
kdo mohl na ni pauhan historickau prawdu za-
kládati; patrně to byl snad někdo takowý, genž
starými předsudky nakwašen wšeho rád se chopil,
co proti Papeži swědčiti se zdálo, buďiž to ostat-
ně prawda, čili nic. Bez pochyby zde bylo pra-
widlem: Calumniare audacter, semper aliquid
haeret; a namjto-li co swědomj, odpovědělo se:
Jam postquam evaserimus mendacia — emenda-
bimus. —

Má pak ona malba tolikto historické praw-
dy: „Cjrkew zwjtezila a protiwnjci se gj opět
podrobili.“ — I Cjsaři Josefowi se ona malba
w Benátkách ukazowala a wykládala, načež on
prý odpověděl: Tempi passati! t. g. ti časowé

giž minuli, kdy se co takowého státi mohlo! Kdyžby se tato odpověď rozuměla o skutečném slápnutj Papeže na krk Cjsaři Fridrichu: toť o všem giž se státi nemůže, poněwadž se to ani nikdy nestalo. Wšak chtěli-li bychom tomu rozuměti tak, gako by cjrkew nebyla giž w stawu o swá swatá práwa se ozwati a zastati a nad utiskowateli zwjtěziti; toľby nás neynowěgšj časowé a zwlášť onen mocný utiskatel na ostrowě sw. Heleny ze lži kárati musil. Toto gest swědectwj celé historie, že zgewné křiwdy a útisky, které se sw. cjrkw od mocných děgj, konečně přjmo k gegj sláwě a wjtězstwj wedau. Naděgame se, že též nesnáze, které za našich dnů tu a tam swatá Řjmská katolická Cjrkew trpj, dobrého konce dogdau.

6. O smjšených manželstwjch.

In foro conscientiae.

Smjšená manželstwj stala se obzwlášť w neynowěgšjm čase předmětem žiwých rozsuzowanj. Důležitá wšak zůstane geště otázka giná, gak totiž takowými osobami w zpowědnici gednati se má, a ta mæg zde krátké swé rozluštěnj. Potřebj wšak gest, bysme při tom dwogj stránky šetřili;

totiž: gsau-li takowé osoby aneb teprw tóho au-
myslu do smjšeného manželstwa wstaupiti, aneb
zdali giž w takowém žigj.

Chtěg-li osoby katolické w smjšené manžel-
stwj wstaupiti a tážj-li se za tau přjčinau swého
zpowědljka o radu, má gim tento předstawiti, gak
důležitý a wšeho uwáženj hodný krok tento gest.
On učiniž zpowjdagcej se osobu pozornu na swatost
stawu manželského, a předstawiz gj živě wšecho
nebezpečenstwj, kterému se wstaupenjm do smjše-
ného manželstwj wydává. Snaž se, bys gj z toho
zradil a tak na ni působil, by u sebe uzawřela
do takowého manželstwj newstaupiti. A to se asi
následným způsobem státi může :

„Wy gste dcera cjrkwě katolické, gediného
to od Krista založeného ústawu k spasenj; w
této cjrkwi gste wyrostla, w té gste wučená a
wychovaná, mimo ni nenj žádně giné prawě cjr-
kwe. Nynj wšak chcete s takowým člowěkem
w to neyužšj spogenj wstaupiti, který nenj w
spogenj s cjrkwj wašj. Zdaliž mysljte, že cjr-
kew waše nad tjnto krokem zaljbenj mjti může?
Gako lásky plná matka wás posawad sytila a
řjdila; a nynj w tak důležitém okamženj, an krok
činjte, který nad celým žiwotem wašjm rozhodně,
chtěla byste nedbatí blasn této o blaho duše wašj
tak starostliwé matky? Ona to nikdý neschwalo-
wala, ano wždy to neráda widěla, když djtky gegj
s ginowěřjcjmi tak swatau smlauwu uzawjrali.
Proč nezůstanete při dcerách a synoch wjry wašj,

a newywoljte sobě z nich ono srdce, které někdy radost i žalost s wámi zdjleti má. Cjrkew swatá matka waše nechce wás sice nutiti; nemůže ale též wolenj wašeho schwalowati; nebo ona žádá, byste w Pánu wolila. Budete ale w Pánu woliti, když k těm půgдете, kteří wně gsau? Máte gi-stě přjčinu, byste wěc tuto zdráwě přemyslila a dokonale uwázila. Gestliže krok tento toho neystržliwějšjho uwáženj požaduge, když mezi steg-ně wěřejmi družku budaucjho žiwota woljme; čjm wjce ho tam zapotřebj, kde wjra giž obadwa od sebe rozděluge? Gak důležitý a swatý gest swazek manželský! Nenj on to neyužšj spogenj žiwota a srdcej dwau láskau pospolu spogených osob obo-gjho pohlawj, k dosaženj oněch neyweyš důleži-tých aučelů, které Bůh se stawem manželským spogil? Co ale gest manželstw, pakli náboženstw swazek gehu neposwěcuge? Než, gak může nábo-ženstw manželstw poswětiti a w něm požehnaně aučinkowati, když práwě ono tak welkau mezeru mezi oběma manželj působj? W manželstw se spogugj dvě srdce w gedno; spogugjcej a poswě-ougjcej panta musj náboženstw býti; w smjšeném ale manželstw, kde náboženstw mjsto spogowá-nj gen děl, nemůže toto působenj mjtí. Ni-kdý tedy nebude w manželstw, do kteréhož wstaupiti hodláte, gednota srdcej a myšlenj, kterau gen náboženstw způsobiti může. Nebo wás děl, to, co ginák manželj spoguge. A práwě w tom gste dvě rozdjlné osoby a budete gimi wždy, w

čem přede všjm gedno býti máte. Stogjte sobě tak bljzko a předce na wěky vzdálenj; ačkoliw spogeni, předce zůstáwáte rozdwogeni. To tedy, co ginák pokog působj a přinásj, bnde mezi wás pochodeň neswornosti metati; to, co ginák zbauřené duše spoguge a smiruge, wás rozdwogowati bude! To tedy, co ginák člowěku neyswětěgsj gest, co ho ani tenkrát neopustj, když celý swět od něho se odwracuge, co mu útěchu, mjr a pokog udělugе — náboženstwj, wjra, tato kotwice člowěka w bauři a wichru, tento přjstaw k blaženosti bude snad práwě pro wás půwodem wěčné newolé a neswornosti. Chcete-li w spokogenosti s manželem žjti, nesmjte o náboženstwj skorem ani mluwiti. Ó, gak smutné a bolestné musj to býti! O tom tedy sotwa zmjnití se wám dowoleno, co ginde starost zapuzuge a bolesti ulewuge, abyste gen srdce mileného hluboce neranila? Kde ginde nalezagj opravdowě se milugjcy manželé w smutných dobách útěchy a pokoge, nežli w náboženstwj, w důwěry plném wzezřenj na Boha a Ježjše syna Božjho? Gak ale může wjra tato wás potěšiti, kdežto práwě w této wjře od sebe rozděleni gste? Smjšené manželstwj odporuge skrze swé wnitřnj rozdwogenj hlawnj známce prawého křesťanského manželstwj. Gen tenkrát může panowati w smjšeném manželstwj swornost, když onoho opomineme, na čemž prawá swornost se zakládati má. Milugete-li a wážjte-li sobě wašeho manžela, musjte se všcm rozmluwám o náboženstwj wyhýbati,

byste do nebezpečnstwj geg uraziti neuběhla. Wy se musjte poznenáhla wlažnan, studenau a naposledy lhostegnau w náboženstwj státi, a takto padáte do nebezpečnstwj, swau vlastnj wjru ztratiti. Tělesná láska gest slepá, ona považuge rozdjl w náboženstwj za wěc nepatrnau, kterau lehkomyślně pomjgj; ona považugje wjru za wěc wedlegšj hledj gen na osobu. Ale gest to dobře? Nenj práwě w této přjčině wjra wěc neyhlawněgšj? Může láska tělesná manželské štěstj waše upewniti? Ó, gak brzo rozplyne se takowá blaženost manželů! Trwagjeho blaha může gen swatá láska manželům dáti, láska však tato u wjře wkořeněna gest; u wás ale we wjře wkořeněna býti nemůže, gešto wás wjra w gednu bytnost nespoguge. Čili gest wám na spáse duše wašj tak málo záleženo, že se tak lehkomyślně do nebezpečnstwj dáváte křiwopřjsežnicj cjrkwě wašj se státi? Anebo gste gista, že powždy cjrkwě wěrna zůstanete? Zdaliž nemůžete poznenáhla na choti wašem i náboženstwj zamilowati, a takto konečně na wjře swé zkázu utrpěti? Můžete i slabšj se státi, nemohauc. dále probám a přemlauwánj chotě swého odporowati, a zawedena dopustjte se kroku, kterého wěčně želeti budete.“

„A třebas by se to nestalo, třebas byste zůstala wěrna wjře swé, opět giné nebezpečnstwj hrozj spáse a blaženosti wašj. U nás platj wyrčenj Páně: „Co Bůh spogil, toho člověk nerozlučug,“ w auplné mjře. Manželstwj dle swazku gsau nerozlučitelná. Gak dlanbo wáš choť žige,

nesmjte w žádně manželstwj wstaupiti, nýbrž až do smrti geho s njm spogena zůstáwáte. — Gehe přeswědčenj náboženské o pewnosti manželského swazku docela giné gest. Gemu nenj swazek manželský nerozlučitelným, ano mnj, že staw manželský ani swátostj ani nerozlučitelným nenj. Wiztež na gak nestegný základ swüg swazek stawjte! Než slyšjm wás odpowjdati: Toto přeswědčenj lásce a stálosti swazku našeho nemůž na ugmu býti; on gest tuze dobrý; my se wjce milugeme, než aby kdo z nás na rozdwogenj gen pomysliti mohl! — Tak mluwjte nynj, protože gste podgata a láska srdce waše omámila; ach, pozděgi snad budete přinucena ginák mluwiti! Bud' si láska waše sebe upřjmějšj a čistjšj, kdož wj, co se státi může! Nekalj se časem i ten neyčistějšj potůček? Neustydne i ta neyohniwějšj láska? Nerozdwogj se i ty neypewnějšj swazky? Což kdyby giskra nečisté náklonnosti k giné osobě w srdce geho se wlaudila? Zdaliž newzroste lehce w plamen a nezaugme celé srdce lákawé pokušenj, anoť geho náboženstwj náružiwosti zabrániti s to nenj? A což gest konečně w stawu hřjšnau náružiwost překonati, gestli ne sjla náboženského citu? A však bohužel! zde sami walnj praudowé wody, kterauž swědomj na háragjej plamen náružiwostj dorážj, w přeludné trubici náboženstwj w oleg se obracj! Co mu zabránj opowrhnutí swazkem, kteréhož dle geho smyslu wjce nestáwá? Což, když wás opustj, a giné se přidržj?

Tu stojte se swými djtkami samotná w swětě strastném, a choť wás lehkomylně žiwotem plýtwá, wy musjte patřiti, gak on cizjm swé srdce zadal, a na wás genom tenkráté wzpomene, když wašj bolestj a otroctwjm a swau náruživostj a swobodau chwástá! Netrnete před těmito hroznými obrazy; či gsau snad holé plody snů? Ó, by nás zkušenost lépe poučowala!“

„Ginák zcela wyhljzj wěc ta, když gedna wjra manžely spoguge. Oni wědj, totiž katoličtj manželé, že gen smrt ge rozwěsti může, a že manželstwj gegich dle swazku nikdy rozwázáno býti nemůže; protož gim myšlénka o rozwedenj řjdcěgi napadne, a když smutné okolnosti na ně doléhaj, tu ge wjra učj, gak s důwěrau w pomoc Božj wšeccko zmužile snášeti magj. Pakliby něgaké nepřjgemné okolnosti ge rozdwogily, wjra ge opět dohromady swede, ona upewnj a utwrdj znouu osláblé swazky. Wám ale bude swého štěstj ginde hledati nežli w náboženstwj, w tomto důwěrném spogenj dwau z ohledu neyvyššjho předmětu sprá-telených a sauhlasugjčjch dašj, a s těžkem někde ginde stálého štěstj dogdete. Tento něžný a sr-dečný poměr, w kterém dvě duše k sobě stoj, a tjmže spůsobem a aumyslem samému božstwj se přibližuj, které w tom neydůležitějšjm a neyswětějšjm gen gedau bytnost činj, při wás nikdy mj-sta nenagde. A pak gest manželstwj, gak powědo-mo, dle učenj cjrkwě našj: swátost, ono gest we-liké tagemstwj a podobemstwj onoho neyžšjho

spogenj, které mezi Kristem a cirkwí geho panu-
ge. Kristus gest tjm neyužšjm swazkem se swau
cirkwí spogen: on gest ženichem a cirkew newě-
stau. Aylle to obraz každého katolického man-
želstwí; wizte ale též obraz manželstwí, do něhož
wstaupti chcete! Wáš choť newěřj cirkwi, gižto
wy ctjte; newěřj spolu i na tagemstwí plné spo-
genj dle smyslu cirkwe; newěřj též w poswěcugj-
hodnost manželstwa, aniž to, že wy při tom swá-
tost přigjmáte. Gaké to rozdwogenj w té ney-
důležitějšj a neyswětějšj wěci, w které neywětšj
gednota panowati má. Wy přistupugete z cela gi-
nými city k oltáři nežli on; wy s tau žiwau
wjrau, že se stanete účastnau swátosti od Krista
ustanowené a giných milostj, nikoliw ale on; nebo
on newěřj, co wy, a gen wěrnost wám chce při-
sljbiti. Prawá, gen s nebe pocházegjey spokojenost
nebude u wás nikdý přebýwati.“

„Kdy byste i obadwa chtěli přehljdnauti tento
rozděl u wjře, nepřigde wám budaucně i proti wasj
wůli na mysl? Wy, genž máte gedno srdce, gedna
duše býti, gste tak mocně od sebe rozdělení. Do-
sawad gste pozorowala onen krásný obyčeg našj
katolické cirkwe, že gste totiž ráno i wečer, před
gjdlem a po gjdle a w giných záležitostech zbožně
se modlila, znamenjm sw. kříže se znamenala, auo
i swěcenau wodau se pokropowala k pokornému
upamatowánj na hřjchy swé; budete ale nyuj i
budaucně nábožné obrady zachowáwati? Nebude
protestantský manžel tomu se posmjwati, a autřp-

ně rameny krče vás litowati? Co však učiníte, abyste se choti neznelabila? Pomysljte sobě: Na těchto nábožných obyčejch nenj mnoho záleženo, oni nepatřj k gádru wjry našj. Budete vždy w přjtomuosti chotě swého hleděti, byste n wykonáwanj nábožných obyčegů těchto se nezapýřila, gakoby zewnitrnj wyznánj wjry našj nám někdy k zneuctěnj slaužiti mohlo. Zdaž ale neustydne sama wjra naše, když zewnitrnj cwičenj náboženské zanedbáme? Giž zřjodka nawštěwugete chrám Páně, poněwadž tam gjeti musjte sama, giž nepřijmáte tak často sw. swátostj. A co vše neopustjte z ohledu a z lásky k manželu swému? Srdce vaše wjce a wjce odwrátj se od Boha. W přjbytku vašem nebude w krátkém čase žádný křjž, žádná známka Spasitele, žádný obraz Swatých nebo ney-swětěgšj Panny k spatřenj; giná wyobrazenj ge zapudj a s obrazem i wjra poznenáhla se ztratj. Nynj vás žádný před obrazem Ukřižowaného nespattřj klečej; a také wjra vaše w ukřižowaného wjce a wjce ustydne. Gak docela ginák wyhljžj to w manželstw, kde obadwa gednu a tu samu wyznáwagj wjru! Gak přjgemné však gest gho dwau wěřjch, kteřj gsau gedné naděge, gednoho slibu, gedné kázně a gedné slaužby. Oba gsau co bratřj a spolupracownjci, zde nenj žádného dušewnjho ani tělesného rozdělenj! Oni se spolu modlj, spolu na twáři padagj, spolu se postj, geden druhého wyučage, napomjná a pódporuge. Oni gsau spolu w gednom a tom samém chrámě při gedné

a téže wečeři Páně ; w slastech a strastech gedn druhému nic netagj, gedn druhého se nestrauj a neobtěžuge. Swobodně nawštěwugj nemocné, podporugj chudé, udělugj almužny bez nucenj ; nawštěwugj oběť bez auzkostj, wykouáwagj dennj pobožnost bez překážky ; při nich nenj žádného tagného znamenánj se křížem, žádné saukromné modlitby při gjdle. Mezi nimi rozléhagj se žalmy a chwalozpěwy, gedn nad druhého se přičiňuge, gakby neylépe Boha welebil. Kristus, genž wše widj a slyšj, raduge se a sesjlá gim pokoge ; nebo kde dwa gsau, tam gest i On, a kde On přebýwá, nebydlj pokušitel. — Takowé gest manželstwj, kteréž cjrkew twořj, oběť potwrzuge, požehnánj pečeti, angelé zwěstugj a otec nebeský za platné prohlašuge. (Tertullian.)

Ó, gaký to nebeský pohled ! Dwě duše w gedné cjrkwí před gednjm oltářem, před Bohem w Kristu spogené widěti ! dvě duše, které w stegném smeyšlenj a w stegné wjře žigj, a w stegnó naděgi šťastnými se cjtj a w gedné stegné lásce gako spogeny gsau ! Wiz, gak nábožně a skrausně zde klečj okolo nich djtky, které gim Pán dáti ráčil ; tyto wedau s sebau do chrámu, w kterém sami spásu nalezagj, uwáděgj ge k témuž Spasiteli, kterému sami slaužj, wedau ge k onomu stolu, při kterém Boha-člowěka přigjmagj. Gsauce gedno mezi sebau stanau se tjm zde, geště wjce w djtkách swých ; a ten který požehnal swazek gegich, twořj též tagemný swazek mezi nimi a djtkami

gegich. Gak wšeccko rozdělené wyhljžj w manželstw, w kterém gednota u wjře chyb? Co smutněgsjho, gako když otec, matka a děti rozdjlau cestau kráčeti magj? Dosáhnete-liž w manželstw, do kterého wstapiti hodláte, štěstj takowého? Když w chrámu Páně mši swatau slyšeti a pobožnost wykonáwati budete, bude mezi tjm choť wáš we swé modlitebnici zcela giným službám Božjm přítomen. Wy budete dle předpisu cjrkwé wášj gisté dny swětiti, w nichžto choť wáš pracowati a giné swětské práce wykonáwati bude; wy musjte, chcete-li katolickau křesťankau zůstati, w určité dny a časy od masa se zdržowati, a wúbec wětšj strjdmost w gjdle zachowáwati. Než, zůstanete wždy přikázanj tomuto wěrna? Nebude práwě ono přjčinou mnohých nepřjgemnostj? To wšeccko powážuge choť wáš za zbytečné, mimořádné, neužitečné, anobř snad za zpozdlé. Kdo wám ručj za to, že bude mjtí ohled ten, by wáš ušetřil a wjru wáši u wážnosti měl? Že wám nebude zachowáwanj předpisů těchto gakožto něgaké dětinstwj předstjratj? a nebude-liž se wám nedostáwati zmužilosti neb wědomostj, gak byste cjrkwé swau hágila? Cjrkewnj přikázanj wám welj, byste neyméně gednau w roce swátost pokánj a swátost oltárnj přigjmala, ačkoliw welmi prospěšno gest, když častěgi swátostj těchto přigjmáte. Zdaliz pak i protestantský choť wáš s ljbostj na to patřiti a zdaliz i wy sama při tom na geho smeyslenj ohled bráti nebudete? Wyř musjte samotna swátosti

přijmání, k stolu Páně vás manžel doprovázeti nemůže. Nebude vás s nedůvěřujícím pohledem pronásledovati, jak mile k sv. zpovědi bráti se budete? neboť právě zpověď katoljků jim tak odporná. Genom skrytě budete moji k sv. zpovědi choditi, a nechtje na sebe všecken hněv protestantského chotě uwaliti jen saukromně podniknauti to musjte. Nebude on mysliti, že zpovědnjku tagemstw swěřugete, která před njm tagjte? Nebude chtjt wynutiti na vás wyznánj hrjchů wasich a žádati, byste mu vše wygewila, co wám kužz mocj auřadu swého na srdce wložil? A nebude konečně geg samého tato nedůvěrnost a žárliwost pronásledovati? A takowé manželstw sobě geště práti můžete? W prawdě, kdo s wami upřjmně myslj, musj od toho vás zrazowati. Nebo tak to wypadne se všemi nábožnými obyčegi a obřady, kterými se katoljci od protestantů rozeznáwagj, a w kterých tak mnohou útěchu a spokogenost nalezagj.

Čjm pewněgi wjry swé se přidržjte a obřady gegj zamilugete, tjm wjce trpěti bude citliwé srdce vaše, pakli protestantský chotě wás w tom znepokogowati bude. Onť wám owšem nynj ney-swětěgi přislibuge, že wám u wyznánj wjry wasj odporowati nebude; než zcela ginák to wyhljzeti bude, jak mile několik let pospolu spogeni budete. Pak nebude tak lehee mlčeti, an nynj z giných ohledů řeč swau mjrnj; pak se wjce ausměšků nad obyčegnými obyčegi cjrkwě wasj zdržowati

nebude. On wám namjtno: I doma se můžeme modliti, spjnánj rukau a klekánj nenj wěc potřebná, my se máme w duchu Bohu klaněti; toho častého kostela nawštěwowánj Bůh od nás nezádá, ostatně gest to stegně, čemu kdo wěřj, gen když gest dobrým člověkem; wždyť pak i gá chci do nebe přigjiti! Ta a těm podobná slowa z úst chotě wasého uslyšjte, čehož následek bude, že sama poznenáhla gim uwyknete, bez rozwáženj po něm ge opakowati a snad i w tomže samém smyslu gako on za prawé držeti budete. A konečně ztratjte wjru vlastnj, a newědauc ani gak přestanete býti katoličkau; neb ačkoliw dle zewnitřnosti k nj přináležjte, gest srdce wasé tuze vzdáleno od nj. — Manžel wáš gest ostatně snad dobrý člověk a wám z celého srdce oddán, což přjčinau gest, že zponenáhla zapomenete, že nenj stegnanu wjrau s wámi spogen, a w krátké době z pauhé laskawosti k němu zapomenete swau vlastnj wjru. Neboť gste sobě bližšj než se domnjwáte. Ostatně nemůžete překaziti, aby se po čase nĕgaká rozmluwa o náboženstwj nezačala, wšeligaká porownánj nedělala, a mnohý předmět cjrkwě wasj od protestantského chotě nepohaněl. Budete moci wy tenkrát autokům těmto odolati a wjru zastáwati? Nebudete museti přiznati se k tomu, co se wám namjtná a předhazuge; an wám zmužilosti a wědomosti chyběti bude, byste wšecky námjtky a autoky protestantského chotě zničiti mohla? Ó, gak zahanbená před njm státi, gak sama před sebau

rdjti se budete! A to má lásku geště množiti a wzágemnau wáznost zwětšowati? Budto wám náboženstwj waše giž nynj ani za mák na srdci neležj, aneb w krátkosti welmi lhostegné wám bude. Zůstane-li wám wšak wjra waše wždy milá a drahá, budete w spogenj takowém tjm nešťastněgšj. Pak tjm bolestněgi to nésti budete, nesměgje wjru swau gako gindy swobodně wyznáwati. Mnohá truchliwá doba wás potká, která by wás w čistě katolickém manželstwj žigjej snad byla minula. Tak ale béřete na se težký křjž, pod kterým klesnauti můžete. Protož rozwažte pilně, co činiti máte; negedneyte nepředloženě a neposlaucheyte hlasu slepé a nerozumné lásky. Přidržte se cjrkwě swé, té maudré a lásky plné matky, která gen waše dobro wyhledáwá, a která smjšená manželstwj nikdy nemilowala, protože wj, že vlastnj djtky w takowých manželstwjch gj newěrnými se stanau, a že gegich wjra přemnohým nebezpečenstwjm podrobena býwá. Když dvě gj náležegjej djtky před oltářem manželskau wěrnost sobě slibugj, stáwá se to před gegjm obličegem, což znamená tolik, gakoby gj samé wěrnost obnowowaly; protož se zaljbenjm patřj na zasnaubené, potwřzuge slib a udělugé gim swého materského požehnánj. Zcela ginák to wyhljžj, když geden neb druhý ze zasnaubených giné cjrkwě byl wěrnost přisljbil; gak může na tuto rozdělenau, gj gen polowičně patřjej smlauwu se zaljbenjm hleděti? A takowau smlauwu chcete wy

uzawřjti?! Protož wám radjm, ustupte od swazku takowého. Přemyslete gadrněgi wěc tuto a proste Boha o geho swatau pomoc, by wám wnuknul, co k vašemu spasenj slaužj.“

Dá-li se wěřjcy těmi a podobnými důwody tak ponaučiti, že od předsewzatého, gakož i od každého budaucjho manželstwj s chotěm protestanským ustaupj, gest práce odbyta a zpowědnjk nabude budaucně dosti přjležitosti, aby gj ukázal, gak maudře gednala, a že gen Bohu za tak dobrý a uskutečněný aumysl děkowati powinna gest. Než, lidé takowj nedagj se hned na lepšj smejšlenj přiwesti. Známost za časté giž tak daleko pokročila, že nižádné i sebe silněšj důwody nic nespomáhagj. Důwody předložené poslauchagj se sice, neproniknau však, nepřeswěděj, a když gim ani odporowati nelzé, srdce ge nigakž nepřigjmá. Oni myslj, že nemagj dosti sjly, aby uzel giž zapletený opět rozwázali. Můžeme neyhlawněšj přjčiny udati, a předmět w geho celé důležitosti wyznačiti: — nic neprospěge, gako bychom hluchým kázali. Geden pro druhého gest tak zaugat, že rozdjł w náboženstwj za wěc nepatrnau powažugj; a manželstwj giž giž má zawřjno býti. Gak mile zpowědnjk nahljžj, že se všemi důwody ničeho nepřekazj, musj dopustiti, čeho změnitì nemůže; on litug gediné, že wěřjcy dobrého napomjnánj a rady uposlechnauti nechtěl. Nowá však a weliká powinnost pro něho se wyskytuge, aby osobu takowau totiž pozornu učinil na wýmjkaj, pod kte-

rými katolická cirkew podobnému manželstwju swého požehnánj uděliti může. Swau autrpnost nad nj nechey gi tjm pocjiti, že s nj takofka w giný poměr wstupuge. Že myslil, že geho upřjmná slowa na srdce gegj předce aučinkowati budau, nynj však že se widj sklamaným; nic však méně, že nechce časnému štěstj gegjmu překážky w cestu klásti, nýbrž že měl přede wšjm gegj wěčné blaho před očima, a tato myšlénka že geg tak zaneprázdnňowala, že na wěci časné žádného ohledu bráti nemohl. On beřiz srdečného djlu w gegjm časném blahu; nic však méně že s Kristem zwolati musj: Co wám to prospěge, kdybyste celý swět zjškala a na duši zkázu trpěla? I ta neywětšj časná wýhoda nemůže se ztrátau blaženosti ani porownána býti; to ho welice boleti musj, gestliže práwě gen přjzuiwé wyhljdky časného zopatrěnj nebo budaucjho teprw štěstj wěřjcej k tomu pohnuly. On musj swobodně wyznati, že nic toho druhu wjru a naše wěčné spasenj nepřewýsj. Byťby weliká náklonnost a upřjmná láska hlawnj pohnútkau byla, předce že i on wyznati musj, že ona láska gen na křesťana se wztahowati a gen křesťanská láska býti má, a že buď si sebe šlechetněgšj a čistěgšj s těžkem owé něžnosti a srdečnosti dosáhne u ginowěřjcejch, ku které se manželská láska wzncsti má. Udělil gsem wám rady swé a nechtěge wjce na wás doléhati, musjm wám, gešto gste giž uzawřela do smjšeného manželstwju wstau-piti, předce něco k ponaučenj a k powáženj zděliti.

Nač nynj mysliti máte, gest waše a spolu i spasenj djtek wašich, které wám Bůh w manželstw dāti ráčj. Mysljm, že tato wěc wám welmi na swědomj ležj, byste na ni giž nynj mysliti neměla. Nechcete-li se nigak zdržeti a na wzdor-li wšemu napomjnánj do smjšeného manželstw wstupugete, nic giného wám nezbywá, než abyste se k Bohu obrátila a geg o pomoc prosila. Wy nesmjte ze zádneho giného ohledu do tohoto manželstw wstaupiti, nežli s tjm pewným aumyslem, že chcete na wěky náboženstw se přjdržeti, a přikázanj geho weskrz zachowáwati. To-li waše nezměnitelné smeyšlenj a nezwratitelná wůle, s důwěran daufati můžete, že wám Bůh swé milosti neodepře. Nemá-li zpowjdagjej se aumysl tento, a stala-li se gj wjra vlastnj giž lhostegnau, neuj hodna, by swátost tuto přigala.— Nedaufám, že wám wjra waše giž tak lhostegna gest, abyste snad spasenj swého gsauc nepamětliwa se domejšlela, že i w giném náboženstw také tak dobře k spasenj swému aučjnkowati můžete. Wložjž gj swatě na srdce, že gest powinna wjru swau wždy zachowáwati a přikázanj cjrkwě swé plniti; že musj gak swého, tak též blaba oněch pamětliwa býti, které gj Bůh někdy w manželstw swěřj. Musjm se wás tázati, zdali gste giž na to myslila, pakliže ne, musjm wás lítowati; neboť pozorugi, že tuze málo tato wěc na srdce wám wstaupila. Řekniž gj, že se nechceš nynj důsledně a auřadne ptáti, w kterém náboženstw djtky swé cwičiti

hodlá; pozděgi však že i tauto otázkau na ni doléhati a gednánj swé dle toho zřjdiť přiaucen budeš; teď že gj genom pozornu činjs na powinnost, djtky swé w žádné giné kromě w katolické wjře wycwičiti dáwati. A pak pokračug následným způsobem:

Hledťe! wy gste w prawém náboženstwj zrozena a wychowána, známo wám též, že gest gen geden owěinec a geden pastýř, že gako gen geden Bůh, gedna wjra, geden pán a geden křest, tak též i gen gedna prawá cjrkew býti může! A tauto gediné prawau cjrkyj gest cjrkew katolická. Gen ona wzala počátek swůg od Krista, wšecky ostatnj pozděgi powstaly. Gen ona opatruge wěrně a nezměnitelně prawé učenj, gakž ho byl Kristus zgewil; ona samotná gest, genž prawých milostj, které Kristus ustanowil, uděluje. Wám se dostalo toho štěstj audem cjrkew této býti, a vaše wlastnj djtky byste téhož štěstj zbawiti chtěla? Spasitel wás do lůna prawé cjrkew wás přigmauti ráčil, a wy byste chtěla z něho djtky swé wypuditi? Djtky, které gakožto matka w bolestech zroditi, hljdati a ošetřowati a w mnohých starostech wychowati musjte, djtky tyto chtěla byste na pustý ostrow wyhnati a w hříčku wlnám zanechati? Chtěla byste ge wsaditi do slabé lodky, kterau žádny zkušeny weslár neřjdj? Wy se nalezáte w té-welké arše wyswobozenj, která swěřence swé pod swau zástitau skrze wlnobitj swěta tohoto do kraginy zasljbenj uwádj, kdežto djtky vaše

zcela na giné. od wás vzdálené a cizj̄m ředitel-
 em wedené lodj přebýwaj. Zdaliz nepozorugete,
 gakému nebezpečenstwj vlastnj žiwot swůg wydá-
 wáte? Časné žiwobyťj dáte owšem djtkám swým,
 než proč tak lehkomylně plejtwáte wěčným bla-
 hem gegich? Wy gste newěrná dcera matky swé
 cjrkwě, když djtky gegj od nj odcizugete, k matce
 nechcete djtek swých westi? k matce, která wás
 znowu zrodila, k nj nechcete maličkých přiwesti,
 aby i ony gako wy znowu zrozeny byly? Gak?
 cizj ženě ge pod ochranu dáti chcete? Wjte gi-
 stě, že ge ona k otcí uwede? Zná ona tu pra-
 wau cestu, která k otcí wede? a třebas by znala
 cestu, zdaž wj též prawé prostředky, gakby malič-
 kých těchto na wezdegšj daleké panti šetřiti a
 sjliti měla? A když gedenkrátě tam k otcí se do-
 stanete, nebude se wás tázati, kde gste maličkých,
 které wám swěřil, zanechala? nebude gich od wás
 nazpět žádati. Gak ale budete s to gemu ge
 odewzdati, když docela na giné pastwě, při giných
 owcjch a pod ginými pastýři žigj? A předce má-
 te wy gakožto matka těchto maličkých za ně státi!
 Podává se gim tam též chléb žiwota? Owšem, ale
 pozemský. Zdaž pak též bůhčlowěk Kristus Je-
 zjs, geho krew, geho tělo? Přibližuge se k nim,
 když na smrtelném lůžku ležj, také otec duchow-
 nj, kterýby gim Krista k swatému požjwánj na
 cestu nastáwagjcej přinesl a modle se nad nimi,
 swatým olegam ge pomazal, aby poslednj neytužšj
 bog stále bogowali? Gak lehkomylně gednáte

tedy proti vlastnj krwi swé, když připaustjte, aby oni w giném náboženstwj wychowáni byli! Lehkomyslnost tuto nemůžete nikdy zodpowjdati. Wy zawjrate djtkám swým neygistěgšj cestu k nebi, odcizujete ge správě řádných pastýřů, kterých sám Pán ustanowil. Djtky nemohau dosawad samy prawé cesty nagjti a swobodně zwoliti, wašj powinnostj gest to, byste ge na ni uwedla. Zdaž nebudete pozděgi litowati, že djtky waše, a to srozuměnjm wašjm, cestau wedeny byly, kterau za bludnau uznati přinuceny budau? Wy tedy nemáte s nimi o Spasiteli gegich mluwiti? Ginj to magj wykonáwati? Kdo pák wás modlitbě učil? Nema-gj tedy djtky waše do gednoho chrámu s wámi choditi, s wámi k témuž stolu Páně přistupowati, a s wámi téhož Spasitele přigjmati? Nema-gj tedy wám po boku a wámi wedeny před Boha přistupowati? Co wy ctjte, tjm budau djtky waše opowrhowati! Co wy wěřjte, tomu ony se posmjwati, nad čjmž wy w pobožnost se pohřjzjte, to djtky waše tupiti budau. Té radosti, aby wás gedna wjra spogowala, wy nedožigete. Zdali gen pomysliti na to můžete, abyste nepocjtila neywětsj nespokogenosti. Kdo wám, když smrti bljzká w bolestech ležeti budete, kněze zawoá, aby přigda žiwým a nebeským pokrmem wás posilnil? Kdo wás těsiti a k trpěliwosti powzbuzowati bude, an djtky waše wždy newěřj, co wy wěřjte? Ach, ony snad docela zapudj služebnjka pokoge od lůzka wašeho, a nechagj wás bez wšj útěchy

zagjti! Tenkráté dwognásobně pocjtjte, gak neprávě gste gednala. Protož powažte dobře, gak swaté powinnosti k djtkám swým máte! A kdož se o nás také domýšleti může, abychom wyřkli požehnánj nad onjm manželstwjm, w němž djtky cizjmu náboženstwj přiwtěleny býwagj? Wše tedy na wás záležj, gak s wámi bádaucně zacházeti mám. Dokudž djtky swé w lúnu cjrkwe swaté wychowáwati budete, budu wás co wěrnau dceru swaté cjrkwe našj powažowati; gak mile wšak gen gedinké z djtek swých cjrkwi odcizjte, budu domnjwati se přinucen, že wám gak na přjzni cjrkwe, tak i na wašem i djtek wašich spasenj málo záležj. Přemyslete poznouu a zdráwě rozvažte, co činiti máte! Gestě gste prwj krok neučinila; nechťěg-li wám toho powoliti, aui ten se státi nemusj. Spasenj waše a djtek wašich musj wám býti nade wšecko. Chcete-li powinnosti k cjrkwi wašj vyplniti, nemůžete ginák gednati; a nesmjte připustiti, aby djtky waše w cizjm náboženstwj wychowány byly. Mysljte-li tedy, že gest to docela nemožné, abyste od nastáwagjcgjho manželstwj u-staupila, musjte sobě nadzmnjčné články wygmauti a dřjwe nepřiwolowati, dokawad tjm aupluě upo-kogena nebudete. Protestantský maazel nemůže stegným právem podobné wěci od wás žádati; nebo on nadržj wjru swau za samospasitelnau, dle geho wjry může člowěk tak dobře spasen býti w cjrkwi wašj, gako w každé giné; dle geho přeswědčenj djtkám wašim, když katolický wy-

chowány budau, w ničěmž ngma se nestane. On tedy může spjše připustiti, aby w katolickém náboženstwj cwičeny byly, kdežto wy, nechcete-li se proti vlastnjmu swědomj prohřešiti, k tomu nikdy swoliti nemůžete. Či snad se domnjwáte, že toho požadowati nemůžete? Snad gste se giž o wychowánj djetek srozuměli? Stalo-li se to pod ginými wýmjkami, nelze mi gednánj vaše schwáliti. Uwedli gste giž něgaké dorozuměnj w skutek? A gakýmže se to událo způsobem? — Snad tjm, že náhodě to zanechati chcete? Gestli totiž bude prwnj djtě děwče, magj býti wšěcky katolicky wychowány, anebo na opak. Tomu-li gste přiwolila, w to-li gste swolila, nemohu schwalowati gednánj vaše. Náhodě tedy hodláte zůstawiti, zdaž djetky vaše w prawém náboženstwj wycwičeny budau čili ne? W této tak důležitě a wážně wěci, an se o tu neywyššj a neyswětěgšj wěc, o spasenj totiž nesmrtelných bytostj, gedná, w této wěci sama gednati a hlasu swědomj a přeswědčenj swěho uposlechnanti nechcete? Pauhá náhoda má wše rozhodnauti. Či-liž se domnjwáte, že to Bůh sám prostředkuge a mjsto wás rozhodne? Nebylo by to pokaušeti Pána? Nepropůgčil wám swobody? Žádá tedy, abyšte i w té přjpadnosti dle swobodného wnuknutj s přeswědčenjm a z powinnosti djetky swě cjrkwí katolické obětowala. U wěci tak swaté wše pauhé náhodě za hříčku zanechawati gest znamenjm weliké lehkomyšlnosti a lhostegnosti.

(Dokončenj budaucně).

7. O uwáděnj wzděláwagjcjho čjtánj.

Od

Josefa Wotypky.

duchownjho správce w Popowicjch.

W Přjteli mládeže od roku 1838 čteme o negedné věci, kteráž i do oboru pastýrského nemálo zasahá. Tak stogj na str. 36 zlatá ta slowa: „Nestačjt, prý, gediné, aby se lid mechanicky (po tesarsku to) čjsti a psáti naučil; aniž, což důležitějšjho gest, aby co čte rozuměl; ale i na tom, co že se čte, mnoho segde.“ Na str. 69 čte se ljbé wypowieděnj: „Gakžeby se djtky k prawému a čistému mluwenj“ — a tudy, mnjm gá i k lepšjmu čistějšj mluwý rozuměnj — „uwáděti měly?“ A zase „o rozdáwánj odměn při weřegném skaumánj.“ Ke všemu i otázka pedagožická tu str. 70 nawržena: „Gak“ prý „by se giž we škole působiti dalo, aby chozenj na přástwu“ — gá pak i giné také schůzky na mysli mám, — „stalo se prostředkem k uslechťowánj rozumu, srdce a mrawů?“

O W. D. P. biskupowi Rodezském welebj se, (w. Sion 1839 N. 96 a 100), že po wesnicjch a po městech departementu Aveyronu knihowny pro lid založil; po čemž se žádost gewj, aby se toho dobrého přjkladu všudy následowalo. — Taktěz i o D. P. Lequellecowi, faráři w Mu-zillaku w Bretánii, se chwalně uwádj, že knihownu w osadě swé giž před několika lety založil, až na 600 čjsel rozmohl, a knihy že bez auplatku půgčuge.

W časopise pak našem negedenkrátě stěžnost se wede, gak knihy ze swatojanského dědictwǝj pramálo na odbyť gda.

Wěci ty pobodly mne, abych powěděl, co gistý duchownj otec, ke všemu i na stránce časných wěcj dosti bjdně opatřen gsa, učinil, aby negen zámyslů tuto nastjněných znenáhla dosáhl, ale i giných geště výhod pro králowstwǝj Božj napřed, potom pro obecné dobré wyzjskal. —

Nakaupilš on knjžek, gak mohl, a kde kte-
rau zwěděl, žeby po mysli byla; knjžek to na
pohled i k wyraženj gsaucjch, pod tjmto však
přjgemným, wábým rauchem mocně wzděláwagj-
cjch. S mnohau se owšem ošidil, nenaleznuw, čeho
byl očekáwal. Než škody takowé newázil on so-
bě: neboť wjce se gj utwrdil, aby každičkau kni-
hu dřjwe sám bedliwě prošel, nežli gj k aučelu
wytknutému užjwati počal.

Takto pak s každau čině i hned také zna-
menáwal, gak následuge. Byla-li načisto bezpečná,
— chci řjci, neměla-li do sebe nižádných srdci
mladému nebezpečných liter: napsal on gj na čelo
Eminentissime. Byla-li naskrze užitečná, w něčem
ale wadila, n. p. končila-li se s wdawkami, tak
žeby toto centrum weškerých odměn a půwabnostj
silněgi a nápadněgi prorázelo: napsaltě toliko E-
minenter, a kde se dělati dalo, mjsto neybez-
pečněgšj porušil. Bljžila-li se však giž wjce k heg-
nu oněch duchowajch kobylek, gakých nám slaw-
ný duch časů našich a před njm se skláněgjcj ti-

skárny naše přechoťně obětugj, — ostatnj-li pak cenau swau wnitřnj wadu tu w dobré mjře přewyšowala: podělil takowau znakem Adultioribus neb dokonce Adultis. Prwnj znamenalo mu, že knjžecku každému, ano i djtěti do rukau dáti může. Druhé, žeť téměř dobrá gest; a však gen takowým se hodj, o nichž bezpečno, že negsauce chytlawi ničeho sobě z nj newezmau, coby na škodu bylo. Třetj pak samo sebau se wykládá, znamenagjc, že toliko dospělegšjm aneb raděgi gen dospělým podati gi ráduo. — Opálil-li se kdy, náhodau kaupiw knihu giného způsobu, aneb gak gsem to slowo od něho slýchal, wyhodil-li penjze za ničcmnost s nákladem tištěna: každau takowau beze všeho milosrdenstwj na potřebu odsaudil, o njž se nesmj řjci, než že se při nj i neywywýšeněgšjm neodwolatelny důkaz předestjrá, gak negsau než gen nemotornj lidé gako i každý giný. Časem také bylo-li možná z takowé knihy, co užitečného, wybraw k giné připogil.

Mage pak giž negakau zásobku knih whodných, učinil sobě gich seznamenánj: položiw na mjsto prwnj napsané na knize čjslo běžjcej, na mjsto druhé názew, známku a cenu, což pak zbýwalo, odhodlal pro gména čtenářůw.

Potom počal uhaslan poněkud lásku k čjtánj rozněcowati: tu za přjležitostj wychwaluge užitečnost, tam mluwe i o powinnosti takowé, ginde zase prohlašuge čtenj co zábawu neyspanilegšj. A tak nabjzel kupcům zbožj swé, až přišedše zkau-

šeti počali ceny geho, a okusiwše přicházeli opět: on pak každému dle powahy a schopnosti wybj-rage, wnaditi dále a ukogowati wšecy nic sobě nestěžowal.

Aby však i wydánj swému na wěc tuto do-brau poněkud nadlehčil: dal pomalu do wěřeg-nosti, gakžeby rád, aby knihy ty poznenáhla by-telněgi wázati se daly, neb kdyžby která sešla, zase zgednaly se. Z čehož čtenářowé se dowtj-piwše, že na swětě ani ta smrt darmo nenj, a že kdy chtěgj užjwati, takéť slušj přispjwati: sami se poptáwali, mnoho-liby se platiti mělo. I určil tedy přjspěwek ročnj na 36 kr. wjd. č. ale tak, že gim samým na wůli dal, chtěgj-li geg celý neb méně, nagednau či po částkách podáwati. Často také za přjčinau chudobnosti wracel geg, aby takowau ne-zištnostj důkazů podal patrných, žeť mu nikoli penjzek, dobře ale wzdelánj a potěšenj gich na srdci ležj.

Nepodařilo se mu však na této cestě čehos znamenitějšho se dodělati. Mládež totiž nepřicházela hrubě, aby z nowotěnj geho užitku brala: a z dospělegšjch gen newalný počet těch, kdož předce něgak byli se čjsti naučili.

Že pak nakaupených pro sebe knjžek nemjnil nikoli moljkům na potrawu dáti: ginau nastaupil cestu, aby z wýlohy swé obecněgj užitek wywedl. Zasadil sobě totiž do hlawy, že prý mu nedostatek čtenářů, čiň co čiň, djtky dosaditi mu-sj, a aby mohly, giž dřjwe než na toťo wše byl

pomyslił, základ sobě položil, zaweda lepsz náwod ke čtenj krásné užitky wydáwagjcj.

A takto prý započal. Kdykoli w katechismu o wěci gednal, ku kteréž knjžky geho důkladný wyprawowaly přjběh aneb powjdku; aneb kdykoli djtky hezky mrawně se byly chowaly: na odměnu gim i odpoledne do školy šel, a buď při opakowánj, neb gak se dělati dalo, obyčegně ze dwau set powjdek p. Swobodowých neywhodněgšj buď sám wypowěděl neb dokonce gen přečetl z knjžky té, a wersjky tu položené neb ginák přiměřeněgi snowané za předpis pro menšj žáky určil; wždy poukazuge, čeho že se dowědětj může, kdo řádně čjsti uměge, knih maudrých se chápa. I při katechismu swém tu neb ginau powjdku gen zkratička uwáděge, neopomjgel prý o to zawaditi; kdežeby se toho obsjrněgi dočjsti mohli. Přednášel-li učitel z druhého djlu učenj o žiwocišjch, ani tau přjležitostj neopowrhl: alebrž wezma knjžku „Popsánj zwjřat“ z kapsy, giž gakoby na to čekage, některá zwjřata gim ukázal, neb gindy zas, co dětem neypřjgemněgšjho, z nj čjsti dal, aby sobě dowšjmli, čehože by nabyti mohli, kdyby gen čjtati chtěli. Powědělť prý po wšem, že knjžek nemalau zásobu pohotowě má: ale stawěl se, gakoby gen neypilněgšjm, aneb těm toliko, kdo chtěgj se řádně wynasnažitj, radosti takowé dopřáti mjnil.

To, prawil, aučinkowalo. Nedljce přikwapili pro swědomj pilnosti smělegšj a žádali knih: kteréž on podělilw, w seznamenánj swé gména zapsal.

Ti potom wyprawugjce giným, chtiwost rozmnožili též u ljněgšjch; zvlášť že wel. pán i takowým knjžek podati se nezpěčowal, ale raděgi sem i tam žertowným slowem wáhawost gich káráwal.

Tak se čjtánj knjžek geho rozhognilo. Bez prodlenj však i odplaty, po njž lakotil, dostalo mu se. Neboť zvlášť zimnjho času — w létě gen o knihy prosili, kteřj magjee w čjtánj znamenitěgšj oblibu, po pastwách wznešené této zábawy užiti, aneb gsauce nábožněgšj den Páně horliwšgi i prospěšněgi zaswětiti chtěli — tak se po knihách sháneli, že i swau knihownu častěgi objrati musel, aby z nj nedostáwagjcjch se knih dosadil.

Dospělj we swátek po požehnánj sobě pro knihy šli, aneb sobě pro ně djtky swé posjlali; tyto však neywjce w pondělj, we středu a w pátek bráwaly ge. A tu on, měl-li po chwjli, rád se tázáwal djtěte, cože sobě bylo obzvláště pamatowalo. Z počátku sice někteřj blázjnkowé; nemohauce geště anplný smysl celého dōge neb celé knihy schopiti, učjwali se několik řádků nazpaměť, aby se předce něčjm wykázati mohli. Na takowé on zvláštnj mage ohled, by nedospělosti přispěl, knjžky dobře ku pomoci slaužjcj poslaupně do rukau gim dáwal, až tak daleko došli, že i obšjrněgšjho se dochopili. Wětšj však počet, djlem toliko za příkladem schopněgšjch, djlem za pauhým geho některým slowem beze wšeho dalšjho přispěnj k rozumu čtené wěci dostupowali. A gakáž geho radost, když mu na potaz přečasto prá-

wě s tjm přišli, což neypěknějšho, neydůležitějšho bylo! — když s wýbornau i delšj modlitbau z paměti naučenau, když s pěknau, wersjkowau průpowědj se wytasili, — když práwě toho sobě neywjce byli dowšjmli, což on také sám za neylepší uznáwal!? A což, když i we škole pozorowal, gak ti malj čtenářkowé i na přednášej školnjch předmětů mnohem bedliwěgi pozor dáwagj než dřjwe, ke všemu giž gaksi rozumněgi a hbitěgi se magjce; a gak zwlášť při cwičenj křesťanském i každého slowa pozorněgi a gako wážněgi se chápagj!

Gindy opěť přišla mu matka, wraucně děkujc za potěšenj, gakého prý nynj od djtěte nabýwá, a wyprawugjc, kterak u wečer wše při práci sedj, a žc djtě čte, oni bedliwě přislauchagj, až se časem slzj zdržeti nemohau: gešto dřjwe wšelikými báchorami, powěrečnými powjdkami, a ba i tlachaninau dlaný wečer se tráwil. Giná zase gala se mu dobrořečiti, že to s gegj čeledj teď gináč wyhljzj než prwé; dřjwe totiž že se pod wečer až k mrzutostem ráda rozcházjwala: teď wšak že se milého wečera ani dočkati nemůže. Giný opěť muž dobrý to sobě zwlášť pochwalowal, že i hospodě se wyhýbá synáček, dceruška, gen aby tohoto stokráte lepšjho wyraženj užiti mohli a t. d.

Ba měltě i w gedné wesnici křž s wýrostky, kteřj se mu za wábenjm daremjků a za newšjmawostj otcůw nedbalejšjch nebezpečně karet chy-

tati počjnali. Těm on ostře poukázaw na ničemnost a záhubnost takowěto weselky, a na čistěgšj i užitečnėgšj kratochwjli, kterauž byl gim, kdyby sobě wáziti chtěli, knihami schwálně zgednanými i zdárma připrawiti mjnił, šťastně dowedł, že neslyšj wjce, aby mládež ta do nebezpečných a blupáckých wěcj takowých se zapauštěla: anoť wjce a raděgi zábawy, dřjwe neznané, w čjtánj sobě wyhledáwá; wygma některé toliko dareby, kterjž od gakžiwa u wěcech duchownjch i tak nedbalj byli, že ani špatně čjsti se nenaučili. — —

O wěcech takowých, když mi po wjcekráte upřjmně powjdal srdečně gsa roznjcen: gá pilně a s oblibau přislauchage, onomu: „Gdi i ty učiň též!“ sotwa gsem se ubrániti mohl; dokonce, když se mi, čjm dále tjm mocněgi na mysl wtjralo, gakých sobě duchownj onen pastýř zásluh střádá, a to několika těmi zlatými w skutku přeuzitečně uloženyi.

Patrněgiť a patrněgi nahljel gsem, gak to nad mjrš prospjwá:

a) *Sobě saměmu*; předběžným totiž knjžek pročjtánjm netoliko wúbec zásobu swých wěd a poklad myslěnek i obrazů gich rozhogňuge, ale i zwlášťe ku cwičenj katechetickému dobrých a hogných pomůcek sobě shromazďuge. Takť skutečně stalo se mu, že gednagě kdys o zapjranj sebe samého, k dosaženj žiwota wěčného potřebném, powjdku z P. Swobodowých „o služebnjku, genž k wůli sljbenému penjzi zlobiwost swau dosti násil-

ně byl přemohl,“ w přednešenj swé připletl: a hle! u několika tauto nawyklostj zapuchlých aučinek způsobil, gakého by se byl nikdy nenadál. Tak též prawil, že se mu častěji udává buď w saukromných buď w náhodných rozmlauwánjch ledačehos z knížek těch s wyborným prospěchem použiti. — Dále že prospjwá:

b) *Mládeži i škole své.* *Mládeži*, weda gi a pomáhage k samočinnému sebe vzděláwánj, koruně to všeho cwičenj; weda gi, aby se we čtenj záhy zdokonalowala, rozum, srdce i cit sobě šlechtila, času po pracech wybýwagjejho užitečněgi tráwiti se učila i zwykala, polowice obwyklých třetěnostj se zhostila, a na mnoze i k potěšenj, ne-li časem, ani sama newědauc, k důtkliwému pokáránj i dospělým přispjwala. *Škole*, gelikož na swé vlastnj oči spatřowal, kterakže žák čjtánj milowný nudle i také od giných se ljšil, skutečně i k ostatnjm předmětům mnohem hbitěgi a gaksi i wážněgi se mage.

c) *Prawému vzdělánj wůbec*; gešto do čista známo, gak spráwným čjtánjm rozum se brausj, srdce šlechtj, a cit pro dobré skutky a krásné vlastnosti gemněgšj se činj: na druhé pak stránce potřeba nutná wjce a wjce se rozestjrá, aby se lidu necwičeněgšjmu mjsto ničemnostj, gež kupuge, známosti o knihách dobrých podalo, a giným zase mjsto titěrek, za něž penjze vyhazu-gj, cosi štáwnatěgšjho w známost uwedlo.

d) *Cjrkwi a swatému náboženstwju zwlašť*; že

wzdělánj podstatnému napomáhage, spolu i slowu Hospodinowu a weškerému aučinkovánj pastýrskému w srdcích osadnjků swých woluěgšj průchod meytíl, — ge od nebezpečných zábaw a weselek k wěci tuze potřebné, užitečné a nad ony přjgemněgšj wábil, — a tudy i taulkám, daremnému žwástánj i giným neslušnostem a gich následkům zhaubným nadcházal, pak k plněgšjmu swěcenj dnj Bozjch za ruku uwáděl. Poslěz že slaužj

e) *i králi i národu swému i vlasti*; gešto wzdělaněgšj lid i mrawněgšj bývá, protož i wrchnost wjce miluge, a péči gegj wděčněgi uznáwage i zákony bedliwěgi zachowáwá; gešto zwlášť co lidu našeho drahého se týče, wěc duchownjm tjm otcem zawedená pro známé nepřjzniwé okolnosti prawým zlatem býti se zdá, a ke wšemu konci i průmyslu vlasteneckému a dobře z něho plynaujcjmu w prawdě přinášj to, co mrwa roli.

Zdalize i mnohý citliwěgšj tudy se stal, aby sobě, okusiw ceny dobré knihy některau i sám obgednal, a dosawad roznášenu Meluzjnu, Černého muže, Kramáře we wochličkách a t. p. powrhl, wygma některý toliko přjklad, powědjti dále nemohu. Mjsto toho lze mi wšak ubezpečiti za gisto, že wěc ta wúbec a dokonce při mládeži znamenitého a patrného užitku přinášela. Za kteraúto přjčinau wýbor z knížek otce tobo duchownjho, ku wzděláwagjcjmu čjtánj řečeným způsobem uchystaných, k přehlednutj, a libo-li komu dobře činiti, snad i k následowánj připogugi.

Na znaku swém Eminentissime nesauj:

Biblioteka mládeze djlek II., Bohumjr, Bohuslaw we swé rodině, Blahowid, Swátost biřmowánj, Biblické přjběhy (dle Šmida, i od Chmely, gak w djlkách tak i po rúznu pod názwy: Jan křtitel, Jezjsek, Zázraky Jezjšowy, Wyučowánj Jezjšowo, Stwořenj swěta, Josef Egyptský, Saudcowé, Dawid a Šalomaun, Proroci, Daniel, Brattj Machabegštj, Patriarchowé, Tobiáš, Mogžjs,) Biblická historie od Wrány, Čest stolu Páně, Dušeslowj, Ezopowy bágky, Gindřich a Marie, Gindřich z Dubjnowa, Holaubek, Husárek, Kraslice, O hmyzech, Ludwjk wystěhowanec, Nešťastné přjhody, Powjdek sto prwnj, Sedmero powjdek, Umučenj Páně ze 4 Ewang. srownáno, Utěšenky, Wšecká pomoc z hůry, Žiwot Jezjše Krista pro djtky, Kwjtj Mágowé, Eustachia, Růženka z Gedlowa, Robinson, Kůň Horymjřůw, Ohlášky, Popsánj zwjřat. (W této krásné knjzce as dwa kráte se nadhazuge, „ocasem mrdati“ — čehož opatrně změniti třeba, protože slovo to w něktěrych kraginách welmi neslušný smysl mjwá). Žiwot sw. Jana Nep., — sw. Wáclawa, — sw. Terezie, — sw. Alžběty, — sw. Crhy a Strachoty, Kanárek atd. Soliloquia, Kwětný košjček, Kratochwil na přástwě (wšak bedliwě promeytěná.) Wystěhowanci do Brasilie, Zrcadlo šlechtnosti, Pořádek křesťanského žiwota, Sw. Jeronyma o swátosti oltárnj a řeči o ctnostech, Prawidla o ohni, Pytláci (na konci opatrně porašená), Po-

učitelné powjdky, Gehňátko, Malá diwadla, Utěšené powjdky (promeyténé a připogenými odginud rozmnožené), Naučenj pro sedlské hospodáře od Bláhy, Modlitba Páně, Pastwa duchownj (na čtyry djlky rozwržená), Perle pro panny, Rozličné powjdačky (třetj wywržena), Trýzněnj howad, O štěpařstwj, Panna Orleanská, O odpustecjch, Mařj Magdalena, Listy pro hospodáře a řemeslnjky (wesmēs), Kniha Swatojanská, O přjsaze, Pane zůstaň s námi, O korunowánj (s wysánjím chrámu sw. Wjta, z časopisu tohoto wyňaté), Žiwot Pána Jezjše Krista (w Gindř. Hradci), Chmelowy bágky. *)

Znamenané toliko Eminenter: Půwodnj rozmlawánj 2 djlky, Powjdek sto druhé, Pád prwnjho člowěka, Dobrý Miroslaw a zlý Getřich, Ztracený synáček aneb Obraz w lese, Biblioteka mládeže djl 1. 3. 4., Chmelowý kwět, Hrabě Ferdinand, Geskyně, Štědrý wečer, Wrtkawé štěstj, Keř rosmarinowý, Antonjn a Aněžka, Gitka z Toggenburku, Genowéfa, a g.

Adultioribus et Adultis.

Abeceda pobožné manželky, Cwičenj pro ženichy a newěsty, Isidor djly 2., O naprawenj padlého, Robinson Lerchenfeldský, Sedmero dobytku domáčjho, Zabranský, Zlatodol, Wěneć (pět djlká),

---

*) „Radu zwjřat“ knihu to přewhodnau, sám gsem z některých nešwar wyčistiw k tisku uchystal i podal; nezdá se wšak po modě, aniž tedy po chuti.

Katechismus w rozmlawách, Proč gsem katoljkem, Bohmil, Rodina Bohowěrných, Spisy sw. Otců Apoštolských, Wogtěch Krasil (opravená, gak recensj wykazuje), Račinka, Učednjak a učitel w gedné osobě, Kázanj o pokánj od Baworowského a owšem nábožných wjce.

O knihách giných, kterých k wzácnému swému započej wždy dále přigednáwal, a ažby powcwičenějšj byli, přigednáwati mjnil; gakož i, že z přjtele mládeže i z časopisu theolog. negeden djlek k tétéž potřebě odhodlaný měl a znamenany, dlužno mi pomlčeti: protože gsem zamyslił, tuto ne wýpis a rozřaděnj knih k aučelu tomu se hodjoch podati; nýbrž udati gen, co otec ten duchownj w upřjmnosti swé byl započal a wěrně snesl k rozmnoženj dobra mnohostranného. Gediného toho neslušj pominanti, že z knih geho gakkoli dosti šetrně byly wybrané, předce gen nábožnost pěstugjoj samogediné obliby zwláštnej docházely u lidu geho: a giž i powjdky gakkoli wábné, neměly-li aa gako Kwětný kešjček, Růženka a t. p. hogně tuku mrawujho do sebe, hrubě wážený nebyly.

8. Wěděla-li starobylost o Kristu Pánu? — a co wěděla?

Od

Antonjna Hory,

kaplana při Teynském chrámu Páně w Praze.

(Pokračovánj.)

Protož i prawdiwě o pamětnici našj powě-
děl swatý Pawel, řka: *Kristus milował cjrkew, a
wydal sebe samého za ni na smrt: aby gi poswětil
. . . . a učinil sobě slawnau cjrkew, nęmagjcy po-
skwrny, ani wrásky, neb co takowého, ale aby byla
swatá a neposkwrněná.* (Ephes. 5, 25. 26. 27.)
Protož i plésage Ženich nebeský nad chotj Swau
prwé, než byla, prawil: *Wšęcka gsi krásná přjtel-
kyně mú, a poskwrny nenj na tobě.* (Cant. 4, 7.)
Z toho wšak nikoli nenásleduge, žeby swatý w
skutku byl každý, poněwadž prawj se býti audem
těla gegjho. *Podobno gest králowstwj nebeské sji
wpuštěné do moře, a ze wšęho plodu rybjo shro-
maždujcej; kterauž když naplněna byla, wytáhše,
a podlé břehu sedjce vybrali dobré do nádob, zlé
pak přęc zavrhlí.* (Mat. 15, 47. 48.) Wytáhne
pak sjt Swau, a dobré od zlých oddělj Rybář
nebeský až při skonánj swěta. To ale nemůže
zapřjti žádný, že prwé, než byl k žiwému tělu
matky swé připogen, obmyti se musel w kaupeli
druhého narozenj, a tjun obmytjm že byl ospra-
wedněn a poswěcen. Gako nikdo nebýwá nucen,
aby toto poswěcenj přigal; tak též nebýwá s ná-

siljm přidržován, aby ge zachował. Každý má swau wůli. Wina tedy záležj na djtkách, že swobody swé zle užjwagj, nikoli na matce, žeby snad o ně nedbala. Ba práwě takowé nemocné audy neywjce ošetřuge a všemožně uléčiti hledj, aby snad mrlinau hřjchu weskrz naskrz proniklé od žiwého těla neodělily se na wždy. Však porušenjm a zkázau gednotliwau, celek nebýwá spolu porušen anebo zkažen; neboť audowé duchownjho těla Kristowa negsau gakoby podstatné orgány, na gichžto wzágemném aučinkovánj žiwot celku záležj tak, žeby zrušenjm gednoho i ostatnj na zmar přišly. Nýbrž to, co různé audy spoguge a žiwj, gedno gest a nerozdjlné, nikoli pak gako na mnohé žiwotoplné faktory rozwedené. Při tom nesmjme zapomjuati, že audowé tohoto podiwného těla gsau osoby samostatné, gichžto samostatnost se nerušj, když k onomu tělu připogeny býwagj. Protož i žiwot wcházegge do audu násilj nečinj swéwoli gehu; ale wjce méně wladne podlé toho, gakž kdo skrze poslušenstwj lásky mařj sebe samého. Následowně komu toto mařenj sebe samého zcela nechutná, žiwota toho prázdna zůstáwá, a gest ratolest wšjipená sice na žiwém kři, a však průchod žiwjcej štáwy swéwolně ucpáwagjej. Kdo tjm napotom winen, pakli ta ratolest wadne, zlautne, odpadáwá? *Kdo bude chtjti duši swau zachowati, ztratjť gi; kdožby pak ztratil duši swau pro mne, nalezněť gi. . . .* (Mat. 16, 25.)
 Ay, kterak bjdně to wyhljžj s šlechetnostj a s

logikau wšech těch, kteříj ode dáwna w stocjeh a na smetištjeh obce křesťanské se potulugjce wše, co tam ohawného a mrzkého nalezagj, na hlawnu pamětuice našj spjlagj, nepowažugjce, že tjm samým právem a dle gegioh logiky wšeccky nešlechtnosti zawržených zlosynů mohau gim samým přičteny býti. Giž od třj set let, od času tak nazwané reformacj, taguj a zgewnj protiwnjci pamětnice našj odjwagj nahotu historie oděwem z prawdy a ze lži tak uměle setkaným, že i oku dosti bystrému sotwy lze, nit klamnau od sprawedliwé rozeznati. Wšak mnohé úkazy na obzoru protestantské literatury wěštj nám, že wzežel Hospodin na ponjženj děwky swé, a že brzy giž zpjwati budeme: *Wstaň a oswěť se Jerusaleme: nebo přišlo swětlo twé, a sláwa Hospodinowa nad tebau wzešla. . . . Synowé twogi z daleka přigdau, a dcery twé z boku powstanau. . . . wšickni ze Sábý přigdau, zlato a kadidlo nesauce, a chwábů Hospodinu zwěstugjce.* (Isai. 60, 1. 4. 6.) A nuj chtěli bychom odegjti?

Odšedše Fariseowé uradili se, aby Ježjše polapili w řeči. I posjlagj k němu učednjky swé s Herodiány řkuuce: Mistře, wjme že prawdomluwný gsi a cestě Božj w prawdě učjš, a nedbáš na žádného; nebo nepatrjš na osobu lidskau. . . . (Mat. 22. 15. 16.) Gaký gest Ženich, takowát i choť Geho prawdomluwná, wěrná, sprawedliwá. 1. Snaziliš se owšem synowé temnosti, aby we lži postihli swědkyni naši; ale nadarmo. Prawda wždycky

wjtězj, poněwadž důsleduá gest. Weliký toho důkaz gest, že neyučeněgšj mužowé giných wyznánj, kdykoli o wyšetřenj prawdy se zasadili, wždycky buď welmi uctiwě o pamětnici našj se pronášeli (*Leibnitz, Johannes von Müller, Guizot* ministr francauzský), aneb k nj, gakožto k matce, upřjmě se přitulili (*Irabê Stollberg, Schlegel, Haller, Rintel*). Na opak zase sotwy kdo se zpustil pamětnice našj, kým nezmjtała buď žádost těla aneb žádost oěj, aneb pýcha žiwota. (I. Jan 2, 16.) I ona cestě Božj w prawdě učj, a nedbá na žádného. Nemluwj w skrytě, ale wotěgně, a když hlasu swého pozdwihne, po celém swětě rozléhagj se slowa gegj. Prawda gest důsledná. Nežli se šestnáctero stoletj wystřjdało, swolalať matka naše dewatenáctkrát knjzata swá a maudré swé, aby šaud swůg pronesli nad hrdau maudrostj gednotliwců a gich staupenců; a hle, kdo bude moci dokázati, že sněmowé tito gsau na odpor sobě? Wyrčenj sněmu se wšj důwěrau přigjmáme za čistau a neomylnau prawdu. A nač se spoléhá důwěra naše? Snad-li pauze na maudrost, opatrnost a šlechtnost otců na sněmu shromážděných? Nikoli! každý z nich pro swau osobu omylný gest; a bys omylnost k omylnosti nesčjslněkrát přidał, neomylnosti nezjskáš. Podpora důwěry našj pewněgšj gest. Bůhčlowěk nerušj slowo swé, a On řekl wyslancům swým: *Gá s wámi ysem po wšěcky dny, až do skonánj swěta. . . .* (Mat. 28, 20.) *Kde gsau dwa neb tři shromážděni we yměnu*

měm, tuť gsem gá u prostřed nich. . . . (Mat. 18, 20.) *I wy swědectwj wydáwati budete, nebo od počátku se mnau gste. . . . (Jan 17, 27.) A před vládaře, i před krále wedeni budete pro mne, na swědectwj gim (židům) a národům (pohanům). Když pak wás wydagj, nemyslte, kterak aneb co byste mluwili: dánoť zagisté bude wám w tu hodinu, co byste mluwili; nebo wy negste, genž mluwjte, ale Duch otce wašeho, genž mluw. w wás. . . . (Mat. 10, 18. 19. 20.) Gát zagisté wám dám ústa a maudrost, kteréžto nebudau moci odolati ani odmlauwati všichni protiwnjci waši. . . . (Luk. 21, 15.) A gát prositi budu Otce, a giného Utěšitele dá wám, aby s wámi zůstal na wěky, . . . Onť wás naučj wšem wěcem, a připomene wám wšecho, . . . (Jan 14, 16. 26.) ten Duch prawdy, naučjł wás wšeliké prawdě . . . Onť mne oslawj: nebo z meho wezme a zwěstuje wám. (Jan 16, 13. 14.) Odtad plyne neomylnost pamětnice našj. Neboť kdo, zdrawého gsa rozumu, řekne, že s úmrtjím prwajch poslů wyslanstwo Páně zhynulo, aneb že Pán k poznánj prawdy chtěl přiwěsti gen ty národy, kteřj s wyslanci Geho sawěcj byli? Z nesnázej těchto pomáhá sobě hrdá maudrost člověka tjm, že zapjrá skutečnost daného slibu i vyplněnj geho. Této chytrosti naučili snad se od Kaina, genž zabiw bratra swého, dělal se, gakoby o tom nic ne-wědel. — 2. Zatjm pamětnice naše učj prawdě a nedbá na žádného leč na Chotě swého, kterémuž wěrna zůstáwá, nigak nerušje zasnaubenj swého. Že-*

nichem svým se honosila před židy, kteří se nad tím horšili; Gjm se honosila před pohany, kteří se jí posmjvali; Gjm se honosí až dosavad přede všemi, z nichžto mnozí, ani židé ani pohané negsauce, horší se a ku posměchu jí magj. Od wjry Ženichowi nebeskému zaslíbené nemůže jí odvrátiti ani posměch ani pohrůžky ani pronásledování starých a nových pohanů; co slyšela od Něho, hlásá, co přigala od Něho, dává, co On rozkázal, vykonává, byť se i mrzel, wztěkal a zuřil celý swět. Přjliš byloby obšjrné, weškeré toho důkazy tuto položiti, gež w zásobě máme. Sem totiž náležj vše, co gsme swrchu o zkušenosti gegj prawili. Nenj potřebj připomjati násilj, kteréž se jí stalo w Japonii; a stává dosud w cjsarstwí Čjuském a jiných newzdělaných krajinách; dosti máme na tom, co snášela pro Ženicha swého po tři sta let w Hibernii, co zkusila za času rewolucj Francauzské, co se jí na přjkoř dělo w Njzozemi, a děge w Šweycarjch, w Němcjch, a w Rusjch. Minden a Colberg a stepy Sibirské wyprawuj nám, gak se nakládá s wěrnými knjzaty a kněžjmi gegjmi, a ugišngj nás, že geště newyhynal ten duch, genž k Řjmanům prawil: *Kdo nás odlaučj od láskey Kristowj? zdali sauzenj? aneb úzkost? neb hlad? zdali nahota? čili nebezpečnstwj? zdali protivnstwj? čili meč? . . .* Ale w tom we všem přemáháme pro toho, kterýž nás zamilowal. *Gist gsem zagisté, že ani smrt, ani život, ani angele, ani knjžalstwo, ani mocnosti, ani*

přjtomné věci, ani budaucj, ani vysokost, ani hlubokost, ani jiné stvořenj, nebude moci nás odlaučiti od lásky Božj, kteráž gest w Kristu Ježšim Pánu našem. (Rom. 8, 35. 37. 38. 39.) Z lásky k Milenci swému snášj to všecko; prawdě Geho učje nedbá na žádného; neboť 3. nehledj na osobu lidskau. Nehledj na rod, na staw, na šat člověka, všecky přigjmá, o všecky stegnan láskau péčuje, všcm darů swých stegně rozdáwá. Ze studnj milosti, kteréž gj w ochranu poručil Kristus, djtě králowo a djtě otrokowo nabjrá totěž, toliktěž, kolikrát se mu chce aneb kolikrát mu powoleno a potřebj gest. Sprawedliwá gest pamětnice naše; chwálj toho, kdo chwály gest hoden, nic neohlížegje se na to, že snad w chatrné chyši, pod šjrym nebem, w žaláři, neb na poprawišti dokonal: hanj pak i každého, kdož mrzkost provedl, třebať i kmentem se odjwal, polj swěta wládl, a mečem wytaseným hrozil. Bez lidských ohledů šwihá metlan Kristem sobě danau s vlastnjm takřka nebezpečjm. Chceš toho důkazy? Hle, tanto wražedného cjsaře do chrámu nepřipauštj, ažby pokánj učinil; onde zase mocnáti bludaře podporugjcjm zgewně odpjrá, řkanc: *Nepleť se do wěcj cjrkewnjch: tobě Bůh řjši, nám pak swěřil cjrkew.* (Hosius ep. ad Constantium.) Tuto proslulé učitele, bludem zapáchagjej a neustupné, w plen wydáwá a před swětem zahanbuje; tanto celé národy a řjše pro twrdošjnost gegich ze společenstw swého wymjtá; onde korunowaným násil-

njkúm: *zhřešili gste!* před celým světem vytýká. Žádnému neljchotj, žádným umluwiti, ničjm porušiti, nikterak obelstjti aneb ustrašiti se nedá; co gest násilj násiljm, co blud bludem, co hrjch hrjchom nazýwá, a pokudž ráme gegj stačuge, a moc Bohem daná připauštj, trestem hrozj a winnjky skutečně tresce. Takby zagisté nepočjuala sobě, kdyby se ohljzela na osobu lidskan, aneb kdyby se bála strašenj člowědjho; ale ona spoléhá se na to, že *sprawedliwých duše gsau w ruce Božj, a nedotkne se gich muka smrti . . . . . že naděge gegich nesmrtelnosté gest pluá . . . . .* (Sap. 3, 1. 4.) *že stanau sprawedliw j u velké stálosti proti těm, kterj ge sužowali, a kterj brali práce gegich . . . . . že přignau králowstwj krásy, a korunu sličnosti z ruky Páně.* (Sap. 5, 1. 17.) I kterakby takowáto swědkyně lháti mohla?

Wšeliká maudrost gest od Pána Boha. . . . . (Sirach. 1, 1.) *U Něho gest maudrost i sjla, On má radu a rozumnost; . . .* (Job 12, 13.) *Gemu, samému Bohu maudrému čest a sláwa na wěky wěkůw.* (Rom. 16, 27.) O maudrosti pamětnice našj tak snadně nebude pochybowati žádný, pakli geň powázj, že hned na počátku neywytečněšj madrcowé pohanštj s velikým sebe zapřenjm negen k nj do školy chodili, ale i mistrynj swau se honosili; že působenj gegjmu žádný by sebe diwočegšj národ neodolal; že králowé rady gegj hledali, a mocnářowé rozhodnutj swých rozepřj na ni skládali, a od nj přigjmali. To gediné giž k důwěrnosti w mau-

drost gegj nás powzbuzuge, ale gak mnohem wětšj byla by důwěrnost naše, kdyby lze bylo nám wšecko gedaánj gegj bedliwě obezřjti! Co nemůžeme auplně, učičněz alespoň z částky. Mau- drého gest, obrati sobě cjl dobrý, a k dosaženj geho woliti prostředků přiměřených. Gaký cjl obrala sobě pamětnice naše, sama wyprawuge nám skrze ústa gednoho z knjzat swých, genž prawj: *On (Kristus) dal některé zagisté apoštolj, některé pak prorokj, jiné pak ewangelisty, jiné pak pastýře a učitele, k dokonánj swatých k djlu služebnosti, k wzdělánj těla Kristowa, abychom se zběhli wšickni w gednotu wjry, a poznánj Syna Božjho, w dokonalého muže, w mjru plnosti wěku Kristowa. . . .* (Ephes. 6, 11 — 13.) Ona tedy gest pěstaunka národů, aby swatj učiněni byli skrze poznánj Syna Božjho. Kterak medle wzdělává tělo Kristowo? Kterak djtky ná wětšjm djče tupé a twrdšjgné mēnj w muže dokonalé w mjru plnosti wěku Kristowa? Ay, tagemstwj pěstaunské maudrosti gegj gest, že učj národy, aby zapřewše sebe oblekli Krista. A nynj, pokudž nám lze, podjweyme se, podlé gakých maxim pokračuge. Neyprwé shledáme, že netwořj sobě lidi ideálnj, nýbrž takowé přigjmá, gáčj w skutku gsau; totiž duchowé w těljch přebýwagjej, kterj swéwolně od Boha se odtrhli, a gen skrze Ježjše s Bohem opět spogeni býti mohau. A tak gak ge nalezá, hledj oprawiti, zwelebiti a w poslušenstwj lásky podrobiti. Oswěcuge rozum, ale spolu krotj geg

prawidlem wjry; zahtjwá srdce, ale spolu přehánj ge w ohni křestanské naděge; dráždj wůli, ale spolu gi pautá okowy lásky Božj. Wědauc pak, že i smyslnoŝ gest ač nižšj, předce podstatná část přirozenosti lidské, i tu w službu Páně podrobiti, w náležitý poměr uwěsti, a prostředkem wyššj dokonalosti učiniti hledj. Proto tělesná cwičenj nařizuge, proto na potlačowánj chtjčá tělesných dolehá, proto zewnitřnj krásau a welebnostj swých řádů smyslnoŝ člověka nasytiti, podegmauti a zšlechtiti hledj. . . . U wyučowánj řjdj se podle schopnoŝtj člověka. Maličkým podává mléka, dospělým pokrmu; nebť wj, žeby dospělj bud mlékem pohrdali, aneb gjm se nezasytily, a protož ztrawy třeba škodliwé gináče hledali: maličtj pak hrubých pokrmů zažiti nemohauc žeby na mudrlantstwj, na třeštiwost aneb na lhostegnoŝt se roznemohli. Ale w mléku i w pokrmu ta samá žiwjčj látka wězj; nebo pamětnice naše všem všeco učiněna býwá, aby zjskala všecy. . . . Proto když otwjrá zákům swým poklady uměnj swého, nenechává jim na wůli, aby sobě obrali coby se jim ljbiło; nýbrž co mistryně podává, wzjti, aneb ze školy wystaupiti musj; neboť z každého článku zná počet wydati. Wtipněgšjm a prospěch učiniwšjm zákům sice dopauŝtj, aby články, co do zewnitřku gegich, podle daných sobě darů, kráslili a giným dostupněgšj a přjgemněgšj činili: co se ale podstaty článků dotýče, tu rušit nedowoluge, aby snad k ryzjau zlatu bož-

ského učenj nepřiměšowalo se mědi, cjuu a trupele člověčjho nadánj. . . . Učje pak, neučj skrze litera mrtwau, ale skrze slowo živé, kteréž Pán wložil w ústa gegj, a kteréž také z úst gegjch po všecku stoletj zawznjwá. *Duch gest, kterýž obžiwuge: tělo nic neprosppwá; slowa, kteráž gá mluwil gsem wám, duch a žiwot gsau,* (Jan 6, 64.) řekl Kristus Pán. Proto též wzniklé hádky ne literau ale žiwým slowem krotj. . . . Konečně pak wědauc, že maličtj nemohau býti bez pěstanna, slabj bez wůdce, dospělj bez rádce, zdrawj bez dohljžitele, nemocnj bez lékaře; wědauc, že slowo srdcem pohybuge a přjklad k následowánj táhne: wysjlát syny swé, s obzwláštnej péčj wychowané, zwláštnej mocj nadané, ale zwlášt-njm též břemenem obtjžené, aby slowem a přjkladem žiwým učili národy, gjti ku Kristu, genž prawj: *Pogďtež ke mně všickni, . . . a naleznete odpočinutj dušem swým. Gho mé zagisté gest sladké a břjmě mé lehké.* (Mat. 11, 28. 29. 30.) Blaze wám, welebnj mužowé, kteří s Petrem důwěrně mázete řjoi k Pánu: *Ay, my opustili všecky wěci a šli gome za Tebau;* (l. c. 19. 27.) neseme břjmě dne i horka, by nespustla winice Twá; w panictwj oddali gome se pro králowstwj Twé; swět nás nenáwidj, posmjwá se nám, laupj nábýtek náš, a násilj činj nám pro gméno Twé; *Pro Tebe mrtweni bjwáme celý den: gmjni gsauce jako owce k zabítj. . . .* (Žalm 43, 22.) Což tedy nám bude? Jezjš pak řekl gim: *Amen prawjm wám, že*

wy, kteříj gste následowali mne, w drukém narozenj, když seděti bude Syn člověka na stolici welebnosti své, budete seděti i wy na dvanácti stolicjch, soudjce dvanáctero pokolenj Israelské. A každý, kdož opustj dům, neb bratry, neb sestry, neb otce, neb matku, neb manželku, neb syny, neb pole pro gměno mé, stokrát wjce wezme, a životem věčným vládnanti bude. . . . (Mat. 19, 27. a t. d.) Na světě nátisk mji budete: ale důsfeztež, gát gsem přemohl svět; . . . opět uzřjm wás, a radovati se bude srdce vaše, a radosti wásj žádnj neodgme od wás. (Jan 16, 33. 22.) Gistěi přičkázjm brzo. — Amen. Přigd Pane Ježísi! (Skut. Ap. 22, 20.) zwolcyte, a w trpěliwosti vládnouce dušemi swými až do konce potrweyte. By možné bylo, giž dáwno bylaby odlehčila wám matka vaše. Ale ohledněte se gen maličko na ty, kteříj maudřegšjmi učitelky své býti chtjce, gali se učitelku národů z chyb winiti, a národy dle swého, gak prawj, oswjceného způsobu wychowáwati. Oprawan nazýwá svět, co vlastně zkázau bylo. Nebo prohljdneme-li nowěgšj saustawy opravugjcjch pěstannů, co nalezneme? Že člověka dělj, tuze powyšugj, přjliš ponižugj, neb docela rušj. Podlé Luthera a Kalwjna člověk má cenu věcnj, ne osobnj; neboť onen swéwoli člověka zapjrá, tento zase swau prédestinacj wšocken zárodek chtěnj zničuge. Dle Rationalistů rozum člověka sám sebau swjtj; Naturalisté nestatečnost člověka pochopiti nemohau; Idealisté i tworjcej moc sobě přjkládagj, neboť wěci wákol

nich gsaucej z wid swých saukagj; Quietisté sebe zwláštnjmi gakýmisi swětłonoši býti prawj; Pantheisté stařj a mladj sebe za wýlewek a protož za gakýsi podstatný djlek božstwj pokládagj; Eudémonisté buď s Epikurem na prsti lpj a w kałužinách se kaupagj, aneb žiwý pramen blaženosti hledagjce a nenalezagjce pro uchlácholenj swých wěrných cukrowinky rozdávagj; a komu konečně se ljbj zwjřetem býti, w Materialistech horliwých pěstauuů nalezá. Tu máme gako hlawnj fakulty na wysokých školách tohoto swěta; kdežto swoboda čili spjše newázanost duchu základnjm gest pravidlem, rozum čłowěčj neywyššjm saudcem, *eritis sicut dii* neyhlawněgšjm cjlem. Z toho pak, ze každý syn čłowěčj na božstwj se promowuge, pocházj:

1. Že páni doktoři tohoto swěta mythologickým ěiřantům se podobagj, gelikož každý z nich na stolec Saturnůw dosednauti, a železným prutem rozumu swěho swět spravowati tauřj.

2. Že ne wšickni gedné fakulty se drřj; ale nekterj gsau filosofštj břichopáskowé, genž od gedné fakulty k druhé běhagjce pamlsky sbjragj; takowým libomudrcům stařj přezděli *Eclectici*; — ginj magjce gazyk otřelý ledacos do sebe cpau, a we všem stegné chuti nalezagj; ti podlé sw. Jana *negsau horcj, ani studenj* a wůbec slowau *Indifferentisté*; — Opět ginj magjce hrdla přjliš rozkošná we všem hořkost okausegj a nic požřjti nemobau; ti gsau z pokolenj Pyrrha, a swět gim řj-

ká: *Skeptici*; — konečně pak gsau i libomudrěťj *Proteowé*, kteřj přede wějrem s Fichtem idey honili, wčera s Kantem ducha pitwali a přeháněli, dnes pak s Epikurem atomy počtjagj, zegra do plástě cynického zalezau, a pozegťj kdo wj co budau ?

3. Že každý nedouk pěstauunstwj národů se chápá; lidomilstwj, swobodu a stegnost wychwaluge a hlásá; wšak *po owocjch gegich poznáte ge.* (Mat. 7, 16.) Nebo co láska, na swau osobu nehledje, ustawela pro giné: toť bořj pěstauunowé tohoto druhu, na sebe přede wšjm pamatugje. Čjho ducha gsau? *Ježjš chodil wšem dobře čině* — (Actor. 10, 38.) i *Otec geho nenechal sebe samého bez swědectwj, dobře čině s nebe*; (14, 16.) ale *dábel, lhuř a wrah, gsa od počátku, obcházj gako lew řwaucej, hledage kohoby sežral.* (Jan 7, 44. I. Petr 5, 8.)

4. Že i mezi těmi, kteřj zgeweného slowa se držj, nenalezneš: a) *swornosti*; nebo každý ginák stawj a giného stawiwa užjwá; b) *dšslednosti*; nebo každé nekatolické učenj dšsledně provedené w *Nihilism* se obraoj; c) *dšstatečnosti*; neboť neustále nowé cjrkwičky wznikagj; d) *žiwého slowa*; neboť až dosawad mrtwá litera biblj se přemjlá; e) *awrodné lásky*; neboť sami na liknawost missionářů swých sobě nařjkagj. — Zdaliž tedy řjci nemůže o nich pamětnice naše, co skrze ústa Isaiáše proroka řekl Kristus o lidu židowském: *Sluchem uslyšjte, a nesrozumjte: a hledjce hleděti budete, a*

neuzríte. (Isai. 6, 9. 10.) *Nebo ztlustlo srdce lidu tohoto a ušima těžce slyšeli, a oči své zamhauřili, aby někdy neuzrěli očima, a ušima neslyšeli, a srdcem nesrozuměli, a neobrátili se, a abych yich neuzdra- wíl. (Mat. 13, 14. 15.) A potom: Kolikrát gsem chtěla shromážditi syny wasé, jako slepice shromaž- duge kuřátka swá pod křídla, a nechtěli gste? Ay, zanechá se wám dům wáš pustý.... (Mat. 23, 37. 38). A této welemaudré pěstauanky chtělbych se zpustiti, a giných učitelů se přjdržeti?*

Ukázala se dobrotu a wldnost Spasitele naše- ho Bohu;.... (Tit. 3, 4.) nebo zagisté nenechal Se- be Samého bez swědectw, dobře čině s nebe.... (Actor. 14, 16.) pokrmem a utěšenjm napliuge srdce naše.... a tak milowal swět, že gednorozeného Syna Swého dal, aby každý, kdož wěřj w Něho, nezahynul, ale měl život wěčný. . . . (Jan 3, 16.) Ljtostiwý a milo- srdný gest Hospodin: dlauko showjwagj a milosrd- ný welmi. . . . Gakož se slitowává oteo nad syny, slitowal se Hospodin nad těmi, kteří se ho bogj. . . . (Žalm 102; 8. 13.) A protož rcíž nynj Israel, že dobrý gest (Pán), a že na wěky (trwá) milosrden- stwj Geho. (Žalm 117, 2.) A zdaliž pamětnice na- še dobrotau a milosrdenstwjm nepodobá se pá- wodci swému?

1. Ó bys chtěla pohlédnauti slepoto dobro- wolná, spatřila bys, co činila i činj k rozmno- ženj blahoslawenstwjm pamětnice naše. I ona hle- dá, což bylo zahynulo, a ugjmá se wšech, kterýmž nebezpečenstwjm zahynutj hrozj; neboť podobna

gest choti swému, kterýž třtiny nalomené nedolomil, a lnu kanřicjho se neuhasil. Ona prwnj ukázala swětu, kterak by mohla pracowitá chudoba z pazaurů lichwárských wyproštena býti podlé slowa Hospodinowa řkancjho: *Půgčjs-li peněz lidu mému chudému, nebudeš na něho nalěhati jako dráč, aniž lichwami geg obtjžjs.* — (*Montes pietatis.*) Onatě matka řeholj, bratrstew a spolků zanášegj-ejch se rozmnožowánjm tělesného i duchownjho dobra. Gegj gsau synowé onino mužj, kteří se nestydj na prospěch nemocné chudoby žebrati, kteří sobě neobtěžugj dnem i nocj u lůžka nuzného nedužiwce bdjti, nákazu a smrt polykati. Gegj dcery gsau onyno djwky a ženy wšeho stawu a stářj, kteréžto sprostým, hrubým šediwým rauchem oděné, lásku, ljek a útěchu nosj do chatrče opuštěné chudoby..... Gegj synowé a dcery gsau, genžto chodj po ryacjch a ulicjch města Božjho, a na cestách a mezi ploty, a wolagjce: *Pogďtež synowé (djilky), slyšte mne: bázni Hospodinowě wyučowati wás budu.* (Žalm 33, 12.) A hle, mnohý strůmek zanedbaný, na spálenj rostaucj, laskawan a trpěliwan pětj gegich wštjpen byl na winici Hospodáře nebeského a nese nynj owocce hogné. . . . A kdo gsau ty, genž do přjbytku swého přigjmagj ty nešťastnice, kteréž gsau powrhel obce, poněwadž ge Asmodi a Mammon posedše pohřjzili w kalisti rozpustilosti tělesné? Ty gsau dcery pamětnice našj a sestry dobrého Pastýře, genž i hrjjszjky přigjmal a gedl s nimi, a hledal, což bylo za-

hynulo. .... Kdož gsau ti, genžto žaláro nawštewu-
gj, po pustinách cizokragných se trmácej, kamž
obec zapudila byla wywrzence swé? Gsau to sy-
nowé pamětnice našj, mužowé oswjcenj a slawnj.
A což i ty zapudila obec Atheňanů zbeyrálých
slepěgsj? Ó nikoli! Sami do wyhnánj odešli, sa-
mi w bjdu a potupu se wydali. A proč? Aby hle-
dali duše, kterých sobě newšjmala obec trestagjej
zločin zewnitřnj, aby hledali duše, za kteréž Pán
drahan krew swau wycedil. Čti zpráwy z města
Sidney, a o mužjch těchto dowjš se wjce. .... A
kdož gsau onino, genž bydlj na wrchu sněhem
wěčným pokrytém a wyryté magj znamenj brzke
smrti na zbledlých ljećjch swých? A kdož gsau onino,
genž mezi diwochy a národy neskcrocenými přebý-
wagj, hladem, zimau a nahotau se mořj, ba i pod
rukau nelidských katanů w náruč smrti klesagj?
To gsau zdařilj synowé pamětnice našj; onať ře-
kla gim: Gdětež, a oni šli neodmlauwagjce. Ó, kru-
tá matko! I potwory morské obnažily prs, krmily
štěňata swá: dcera lidu mého gest ukrutná, gako
pštros na paušti! . . (Threnor. 4, 3.) Gá ukrutná
negsem, odpowjdá tobě: Gá gsem krásného milo-
wánj. Tito gdau, aby se naplnilo slowo Boha na-
šeho, genž dj: Lid, který seděl w temnostech, wi-
děl swětlo weliké: a sedjcm w kragině stjnu smrti,
swětlo wzešlo gim. . . . (Isai. 9, 2.) Onino pak
gsau angelé strážnj na pustinách sněžných pěči ma-
gjece o cestagjej tamtudy, aby nezhyňali na cestě.
Wětšjho pak milovánj nad to nemá žádný, než aby

život svůj kdo položil za přátele své. (Jan. 15, 13). Blahoslavenj gšan tito synové mogli, nebo w Pánu umjrajg a *drahá gest před obličegem Páně smrt Swatých Geho.* . . . . Dlanho, dlanho bych musel wyprawowati, kdybych poněkud chtěl nastjnití do- brotu a wljdnost pamětnice našj; a bychomť i my synové gegj mlčeli, *kamenj bude wolati*; kamenj, z kteréhož postavila domy k autočisti chudých, nedužiwých, a w pokušenj postawených.

2. A což djm o milosrdenstwj gegjm? Gako ži- dé Choti gegjma, tak i gj ranhagj se mnozj řjkagj- ce: *Zdaliž my dobře neprawjme, že ty gsi Samaritánka a že dábelstwj máš?* A ona odpowjdá slowy Chotě swého: *Gá dábelstwj nemám, ale otjm Otce swého, a wy gste mne zneuctili. Gá pak nehledám sláwy své; gesti kdo hledá a saudj.* (Jan 8, 48. 49. 50.) Proto také nesplácj nepřátelům swým rána za rá- nu, zlořečenj za zlořečenj, ale wydává se saudj- ejm gi nesprawedliwě, protože swj, že *Pán bljzko gest.* Djtky swé, když zneposlušněgj, nabjzj w čas i w nečas, tresce, prosj, žekže we wšj trpěliwo- sti a učenj. Teprw pak potom, když učenj zdra- wého snášeti nechtj, ale podlé swých žádostj shromazďugj sobě mistry, magjej uši swrablawé, za- wjrá před nimi poklady, z domu swého wypowjdá ge, a když se gj dowoláwagj, myslí nezmeniwše, prawj: *Gá wás neznám.* Ale gak mile djtko zblau- dilé gde do sebe, a k nohaum swé matky padši wolá: *I hřešilo gsem proti tobě a nebi; negsem hod- no slauti djtkem twým!* ay, tu matka zapomjná na

wšeecko, padá na šjgi geho, ljbá ge, a radostné slzy wyléwagje swoláwá djtky swé ostatnj řkanc : *Spolu radugte se se mnau, neb gsem nalezla djtko, kteréž gsem ztratila.* I kdožby řekl, že bez přjčiny, a z panbého rozmaru, djtky ginák smeyšlegjcy wylučuge ze společenstw swého? Aneb že bez ljtosti zatracuge djtky bludné, kteréž za to nemohau, že matku nepoznaly? Poslechni modlitbu gegj w den smrt Páně připomjnjagjcy, a sud'. Za zgewné zatracence nemodlj se žádný. Stalo-li se pak, že mnohé djtky zahynuly bez obgetj gegjho, bez útěchy gegj, gako hrabě *Montlosier*, nikoli nemilosrdenstw matky, ale zpupnosti a twrdošjgnosti djtek přičteno budiz. Wždyť i k smrtelnému lážku djtek bludných wysjlá dospělé syny swé, umjragjcm odpusténj a pokog swüg a dary swé podáwagje, aby, kteréž k materskému srdci nemohla přiwinauti žiwé pro zatwzelost gegich, alespoň umjragjcy zjskala, občerstwila, a modlitbau swau a požehnánjm swým na wěčnost prowázela. Tak láskey plnau, milosrdenstwjm oplýwagjcy matku mohlbych w podezřenj mjtí, žeby mámila swět, wydáwagje swědectwj o wěcech, gichžto nikdy nebylo?

Prwé než učiněny byly hory, a než gest způsobena země i okršlek : od wěků až na wěky ty gsi Bůh. . . . Nebo tisíc let před očima twýma gako den wčeregšj, kterýž pomínul a gako gedno bděnj w noci. (Žalm 89, 2. 4.) Obraz a podobenstw wěčného božstw gest pamětnice naše. Duch, genž gi obziwuge, wěčný gest, nebyw ani stwořen, ani u-

činěn, ale zplozen z podstaty Otce; nebo zřídlo žiwota gegjho gest tělem učiněné *Slowo*, kteréž bylo na počátku. Tělo však gegj, wykaupené a w Kristu nowě zrozené čłowěčenstwo, negsauc z podstaty božské, začátku sice má, konce pak nebude mjtí. Neboť opravdowj a žiwj andowé tohoto těla, smrti druhé neznagjce, skrze prwnj smrt porušenj neberan. *To dchnutj žiwota, kteréž wdechł Hospodin Bůh w twář čłowěka z hljny země učiněného, aby učiněn byl w duši žiwau,* (Gen. 2, 7.) smrti nikoliwěk nepodlěhá. Smrt prwnj gen nad hljněným stánkem dacha našeho wládne, a to gen po nĕgaký čas; *nebo pohlcena gest smrt w wjtězstwj swém* (I. Kor. 15, 54.) skrze Toho, kterýž obětowan gest, protože sám chtěl. (Isai. 53, 7.) Když pak přigde den Páně jako zlodĕg, w kterémžto nebesa s welikau prudkostí pominau, a žiwlowé horkostí se rozplynau: země pak, i ty věci, kteréž ysau na nj, wypáleny budau, . . . (II. Petr 3, 10.) tehďáz ti, kteřj w hrobjch ysau, uslyšj hlas Syna Božjho, a kteřj uslyšj, žiwi budau, . . . (Jan 5, 25.) a mrtwój wstanau neporušitelnj . . . nebo musj zagisté smrtelné toto obléci nesmrtelnost, . . . (I. Kor. 15, 52. 53.) a tak wždycky s Pánem budeme. . . . (I. Thess. 4, 16.) Gest pak tomu giž osmnáct set let, co widěl Jan město swaté Jerusalém nowý, sstupugjcej s nebe od Boha připrawený, jako newěstau okrášlenau muži swému, a kdežto slyšel hlas z tránu řkaucej: *Aj stánek Božj s lidmi, a přebjwati bude s nimi. A oni lid Gĕho budau, a*

On Bůh s nimi bude yegich Bohem. (Skut. 21, 2. 3.) W tomto stánku zdaliž nemohu bezpečně přebýwati, an založen gest na základu apoštolském a prorockém, kdež neyhluběj úhelný kámen sám Kristus Ježš? (Efes. 2, 20.)

Gá Hospodin a neměnjm se, (Malach. 3, 6.) řekl Bůh náš, o němžto i swatý apoštol twrdj, že u něho nej proměněnj ani proměněnj zastjněnj. (Jak. 1, 17.) Tak i pamětnice naše ráz nezměnitelnosti zachowáwá. Neporušené totiž zachowáwá to, co gj swěšeno bylo od Pána, slovo života i tagemstwj lásky Božj k poswěcenj našemu. Onatě prawý Bezeleel, kteréhož *naplnil Bůh Duchem swým, maudrostj a rozumnostj i uměnjm we wšelikém djla,* (Exod. 31, 3. 4.) . . . a kterémuz dal towaryše, aby wzdělawali nowý, a to duchownj stánek úmlwy z klenotu božské milosti a prawdy. Swět owšem wetešj nazýwá, což tobě z pokladu swého pamětnice tato podáwá; wšak co z Boha gest, nezstárne a nezwetšj nikdy. Zlato wzala z ruky Páně, zlato ti též podáwá; chtělbyš gjm pohrdati, že staré gest? Co ti mudrcowé tohoto swěta podáwaj, leskne se owšem, až mjlo; ale wezmi to na průbjrský kámen prawé kritiky, a shledáš to býti pozlátkem, genž po čase zčerná. Kolik swětél gjž wžešlo a zapadlo na obloze libomudrcké, a hle tobě swjtj neustále to Gediné, *kterěz oswěcuje každého člowěka přicházegjeho na tento swět;* (Jan 1.) nebo pamětnice twá držj se hesla papežem a mučedlnjkem Páně sw. Štěpánem wyřčeného: *Ni-*

hil innovetur, nisi quod traditum est. . . . (Ep. Cyp. 74 ad Pomp.) „Wšak právě proto musj, prý, duch náš zakrsnauti, poněwadž nemůže se wolně rozvjieti, an starobylost geg swjrá wůkol a wůkol. Rozum wás gest, prý, swjce pod kbelec postawená, wůle pak hřiwna w zemi zakopaná.“

Rauhánj toto giž mnohého známilo tak, že na staré zanewřew chopil se nowého, že napotom swjcy a to gem swjcy rozumu swého wše oswjtití a hřiwnan alespoň pochwalu oswjcenosti zjskati usilowal. Zatjm pravé ducha člowějšho wywinutj záležj gediné w tom, aby prawdu znal a wůlů mēl nad chtjči tělesnými. A w tom zagistě ducha našemu starobylost negen zhoła nic nepřekážj, alebrž podstatně přispjwá. Celau prawdu newj rozum náš sám ze sebe; wětšj a důležitějšj djl prawdy běře ze zgewenj Božjho. A přigjmánj to dēge se skrze wjru, kterážto rodj se z wůle podobugjcy se dostatečnému swēdectwj. Rozum pak we vlastnostech swēdka sbjrá důwody buď k přigetj anebo k zawrženj swēdectwj. To ale, co mu swēdek dostatečně zaručěný podává, geň potud zkaušbě geho podlěhá, pokudž se s tjm seznamiti chce. Ale aby z wěděnj swého k podstatě zgeweného něco přidat, aby z podstaty této něco wylaučil, aby půwodnj směr, spogenj a ráz geho dle chuti swé přetwořil, to mu neslušj; nebo byl by sám s sebou na rozporu, an by tanže dobon swēdka i přigjmal, i zamjtal. *Doğma* čili zgewená prawda musj w témže smyslu přigata i zach-

wána býti, w kterémžto nám půwodně podána byla. *Dojma* tedy staré gest i nowé; a sice nowé gest tomu, kdo ge poneyprw slyšj, a staré gest wzhledem na čas od zgewenj geho prošlý. Skau-
mage pak prawdy zgewené, toho neywjce, ba ge-
diné, šetřiti musjm, abych pochopil smysl zgewu-
gjcjho. A kdož mi geg otewře? Litera-li mrtwá? Tať práwě smysl připaušjtj. Aneb snad rozum? A čj? Můg vlastnj zagisté na rozpacjch gest, a cizjmu newede se ginák. Chtě nechťe musjm k starobylosti se uteci, a sice až k té době, kdežto *neyposléze mluwil nám Bůh skrze Syna Swěho.* (Hebr. 1, 1.) Mluwil zagisté smysl gen geden a chtěl, aby se Ma rozumělo. Ti, kteréž Bůh-
Člowěk wyučowal a kteréž Duch swatý maudrostj wšelikau naplnil, ti zagisté smysl zgewených prawd znali, giným otewřjtj mohli, a podlé narj-
zenj Páně také otwjrali. Kdo mi tedy prawý smysl zgewenj Božjho zaručj, pakli ne učedlnjci swatých apoštolů a řádná poslaupnost učitelstwa cjrkewnj-
ho, aneb slowem starobylost? Následowně staro-
bylost negjmá w otroctwj dueha mého, ale gako za ruku geg wedauc před poblauzenjm chránj, a ku poznánj prawdy přiwádj. Tjm pak i cestu k prawé swobodě otwjrá, podlé slowa Páně řkaucj-
ho: *Zůstanete-li w řeči mé, práwě učedlnjci mogli budete, a poznáte prawdu a prawda wyswobodj wás.* (Jan 8, 31. 32.) Protož i welebjm pamětnici naši, že starobylosti wěrně se držj; welebjm gi gakožto učitele w králowstwj. *Bůzjm uměleho, genž podoben*

gest člověku hospodáři, kterýž z pokladu svého vynášej staré i nové. (Mat. 13, 52.) Ona slova Páně slyšela a plnj ge, a protož i připodobněna bude muži maubrému, kterýž ustawěl dům swúg na skále. I spadl přjwal, a přišly řeky, a wáli wětrowé, a obořili se na ten dům, a nepadl; nebo založen byl na skále. Wedenj Božj se neměnj. Snadné ale gest dowtjptiti se, koho mjnil Pán, připodobniw geg bláznu, gež ustawěl dům swúg na pjsku. Wedenj lidské změnám gest podrobené.

Ó, blaze nám, že nalezli gsme pamětnici tak slawnau, magcej na čele swém wyryté znamenj Boha žiwého. Nynj giž wjme, kdo nám wydá swědectwj o prawdě. Ty gediná učitelko národů, matko naše, ejrkew katolická! K tobě pŕgdeme do domu twého na skále ustawěného. Ty nám neylepšj, neysprawedliwěgšj náweštj dáš o Tom, w Něhožto gsme uwěřili. Co wjs o Krista? Mluw panj má, ay, slyšj služebnjk twúg, a co uslyšj, napjše w srdce swé! Což bylo od počátku, což gsme slychali, což gsme očima swýma widěli, a co gsme pilně spatřili, a ruce naše dotýkaly o slowu žiwota, a život zgewen gest, uwiděli gsme, a swědčjme, a zwěstugeme wám život wěčný, kterýž byl u Otce, a ukázal se nám. Což gsme widěli a slyšeli zwěstugeme wám, abyste i wy s námi obecnstwj měli, a obecnstwj naše aby bylo s Otcem i Synem Gého Ježjsem Kristem. . . . (I. Jan 1, 1. 2. 3.)
Nebo ne wtipných básnj následugjce, známe učinili gsme wám Pána našeho Ježjše Krista moc a přj-

tomnost: ale spatřovatelé učinění gsauce velikosti Geho. Přigalt zagisté od Boha Otce čest i slávu, když se stal k Němu hlas takový od velebné slávy: Tentoť gest Syn můj milý, w němž ni se zaljibilo, Geho poslaucheyte: a ten hlas my gsme slyšeli pošlý s nebe, s Njm bywše na hoře swaté. . . . (II. Petr 1, 16. 17. 18.) A my gsme widěli a swědčjme, že Otec poslal Syna Swého Spasitele swěta, ... (I. Jan 4, 14.) učiněného z ženy, učiněného pod zákonem, aby ty, kterjž pod zákonem byli, wykaužil, ... Ježjše Nazarětského, muže schváleného od Boha . . . . (Galat. 4, 4. 5.) mocmi a zázraky a znamenji, kteréž činil skrze Něho, . . . (Actor. 2, 22.) Toho, ani hlasů prorockých, kteréž se na každau sobotu čtau, neznağjce ti, kterj w Jerusalemě přebjwagj a knjžata gehu odsaudineše naplnili (ta proroctwj). A žádné přjčiny smrti na Něm nenalezše, prosili Piláta, aby geg zamordowali. . . . (I. c. 13, 27. 28.) Kteréhožto zamordovali, powěsivše na dřewě, ... (I. c. 10, 39.) A když dokonali wšecko, což o Něm psáno bylo složivše geg s dřewa položili Geg do hrobu. Bůh pak wzkrjzil Geg z mrtvých třetjho dne; kterýž widjn gest za mnohé dni od těch, kterj spolu s Njm byli wstauřili z Galilee do Jerusalema. . . . (I. c. 13, 29. 30. 31.) I wprwedl ge wen do Betanie a pozdwiř rukau Swých dal jim požehnánj. I stalo se, když gim žehnal, bral se od nich, a nesen gest do nebe, ... (Luk. 24, 50. 51.) odkudž i Spasitele očekjwáme Pánu našeho Ježjše Krista, kterýž

proměň tělo ponjženj našeho, připodobněné k tělu gasnosti Geho, podle působenj, kterýmž také může podmaniti Sobě wšecky věci. . . . (Filip. 3, 20. 21.)

Nám (pak) přikázal kázati lidu, a swědčiti, že On gest, kterýž ustanowen gest od Boha soudce živých i mrtvých. Gemuť wšecky proroci swědectwj wydáwagj, že odpuštěnj hrjchů wezmanu skrze Gméno Geho wšickni, kterj wěrj w Něho. . . . (Actor. 10. 42. 43.)

Onť gest (obět) slitowánj za hrjchy naše; a netoliko za naše, ale i za hrjchy wšeho swěta. . . . (I. Jan 2, 2.)

Takowé swědectwj o Pánu Jezjsi wydáwala ejrkew katolická po wšecky wěky. Mnozj pak z uředlnjků gegjch slyšewše řekli: *Twardáť gest tato řeč, i kdož může sněsti? A odsědše zpět, giž s nj nechodili. A což když obrátiwši se k nám řekne: Zdalíž i wy chcete odgjtí? Co řekneme? Ó máti naše, ku komu půgdeme? Ty slowa žiwota wěčného máš; a my gsme uwěřili, že ty gsi ejrkew, dům, a přjbytek Jezjsě Krista Syna Božjho. Deyž Otče nebeský, aby mezi wšemi wámi, kterj takto mluwjme, žádný nebyl dábel, genžto by chtěl a mohl zraditi matku swau! Nynj pak dowoliž nám synům wěrným, abychom poslechlí náwěštj starodáwnjch nepřátel twých, gimžto Ženich twůg byl buď ku pohoršenj, anebo ku pádu, anebo ku posměchu a bláznowstwj. Poslechneme ge ne na utwrzenj wjry, ta zagisté giž utwrzena gest we swědectwj twém, ale aby radost naše dokonalá byla, když uwidjme, žeť i nepřátele twogi swědectwj dáwagj o prawdomlnosti twé.*

(Pokračou ánj.)

Blahoslavená

MARIA, KLOTILDA, ADELAIDA, XAVERIA,

Kráľovna Sardinská, sestra francovského kráľa
Ludwika XVI ho.

Narozená v Versailu, u Paríže r. 1759
Zemrela v Neapoli . . . . . r. 1802
Stárij smého . . . . . let 42½
Za blahoslavenau v Ríme prohlásena 1808
O jej za Svätou prohlásenij se geďná. —

9. Žiwot blahoslawené Marie Klotildy z Francauzské země, králowny Sardinské.

Od

Wáclawa Pešiny,

kanownjka na hradě Pražském, redaktora Časopisu.

Ctnost lidem nižšjo stawu zvláštnej cenu dodává, gestli se w nj cwičej a den ode dne na wyššj stupeň dokonalosti postaupiti se wynasuažugj; gsau-li to však osoby vysokého stawu a důstogenstwj, které se milerádi zákonům ctnosti podrobugj: tedy tjm wyššj přednosti, sláwy a podiwenj docházegj. Masillon, francauzský duchownj řečnjk, genž kazatelem králů, a králem kazatelů nazwán byl, prawj w gedné řeči swé: Gaká čest a sláwa stkwj se křesťanskému náboženstwj, dokáže-li na powýšených tohoto swěta, že i ge we sprawedlnosti wycwičiti umj, když sláwau, bohatstwjm a důstogenstwjm pohrdagj; a všemi wěcmi oplýwagjce žiwi gsau, gakoby glich nepožjwali a gakoby pro ně wezdegšj štěstj wnady nemělo; kteřj na neywyššj mjsta powolanj předce nikdy to dobré, co na wěky trwá, z myslí newypauštěgj; wšecker magj gakoby nic neměli, a nad osjdla a mámenj toho swěta powýšení gsauce, statky celé země gen za chatrný pomjgegjej prach powažugj,

bránjej člowěku na té cestě, která dle wjry a zaslíbenj wede k spasenj!“

Myslilby člowěk, že Masillon, který takto u přítomnosti gednoho z předků Marie Klotildy kázal, giž napřed wěrný obraz této nábožné králowé Sardinské byl wypodobnil. Gakby byl teprw swé wyobrazenj doplnil, kdyby byl duch gehu budaucnost prohlédnul, a on tuto dceru swatého Ludwjka widěl, an zápasj s neřestmi neyтуžšjmi, an trpj pronásledowánj wšelikého způsobu; kdyby byl pozorowal, že neyšlechtněgšj a neyoswjceněgšj rodina se stala předmětem obecného politowánj, a ona předce nad pomyšlenj wšecky rány nešťestj tiše snášela; do wůle Božj se wzdáwagje, ani tehdáž nereptagje, když se zdálo, gakoby gegj strasti neywyššj mjry byly dosáhly. Zagistéby tento řečnjk neywýmluwněgšj, znage Marii Klotildu geště wjce etnost powýšených toho swěta byl chwálil, trapnými zkaškami utwrzenau, geštoby byl doložiti mohl, gak stálá gest i w bauřkách neyhrozněgšjch. Narodila se ta etnostná králowna 23. zářj 1. 1759 we Versaillu za panowánj Ludwjka XV., když papežem byl Klemens XIII. Rodičowé gegj byli: Ludwjk, daufjn francauzský, syn panugjejho krále, a Maria Josefá Saská. Na křtu obdržela gméno: Maria, Klotildis, Adelheid, Xavier. Nábožnj rodičowé gegj hned po gegjm narozenj Pánu Bohu gi zaswětili, a w neyautlegšjim wěku sjmě náboženstwj w gegj srdce wštjpi se snažili; zwláště k tomu prohljdagje, aby záhy křesťanskau do-

bročinnost a pokoru, vyššjm stawům tak přjstognau sobě obljbila a zamilowala. I swětili swau dceru pěči a wedenj panj z Rohan-Guemené, hrabence Marsanské, která rowněž tak swým wysokým stawem, gakož swými wzdelawatelnými přjklady ctnosti a pobožnosti vynikala; chowánjm swým dokazugjc, že gakkoli tehďáž nepořádkowé, zwlášť za panowánj Ludwjka XV. přjliš obyčegny a neprawosti přjliš obljbeny gsau byly, ona předce gini nikdy porušiti se nedala. Mladá princezka wšecku oddanost swé pěstauce dokazowala; každé slowo z gegjch úst mileráda přigjmagjc a k swému wzdelánj užjwagjc. Ostatnjch učitelů, s gegjm wychowánjm se zanášegjcjch na neyweyš poslušna byla. Když 17. dubna l. 1770. poneyprw k stolu Páně přistaupila, připrawila se na to, gak mnozj swědkowé s neywětšjm pohnutjm doličowali, s takowau rozujcenostj a pobožnostj, že všickni přjtomnj až k slzenj se nad tjm ustrnuli. Na gegj duši tato swátost zwlášť působila. Brzo se na nj shledalo, že se docela swému božskému mistru odewzdáwá, a že, pokud důstogenstwj gegj dowolowalo, swau neywyššj rozkoš o samotě a w modlenj nacházela. Když wychowánj nábožné princezky giž dokonáno, uwedla gi hraběnka Marsanská zase k gegjm rodičům, a na tak tkliwý způsob gegj čipernost, poslušnost, gemnost citu, a nábožnost wychwalowala: že rodičowé, zcela spokogenj, neywřelegšjmi djkami k té šlechetné wůdkyui naplněni byli. A w

skutka celé žiwobyty králowny dokázalo se hodno býti takowé chwały a toho swědectwj. Přirozená náklonnost, gakož i přjklad tety princezny Ludwjkj wzbuzowal a žiwil w srdci gegjm lásku k žiwotu klášternjmu. Protož také zasteskla w srdci swém, když Ludwjk XVI. bratr gegj, knjžeti piemontskému, Karlu Emanuelowi, domnělému dědicowi králowstwj Sardinského ruku gegj byl zasljbil. Slawnost zasnaubenj mjsto měla we Versaillu 27. srpna l. 1775. Až k pláči bylo se podjwati, když od swého bratra, od sestry swé Alžběty, s welikau láskau gj oddané, a od swé přestaunky se laučila. Nelze wypowiedjti, gak wřele swé djky gj wygadřowala. —

Na mostu w Beauvoisis na hraničjch Francuzska a Piemontska gj knjže, gegj manžel, w sláwě weliké wygel naproti. Uctiwá bázeň a stydliwost, s kterauž se mu bljžila, wřelost, s gakanž se od swého komonstwa laučila, a ta gemnost, gak panj a komorné kujžetem k gegjm službám ustanowené přiwjtala, to wšeccko pohnulo okolostogjcjmi, že slzy polily wšeccky. W Šamberách, hlawnjm městě Sawogském, byla od krále a králowé přigata. K gegich nohaum uctiwě pokleknůwši wřele gim sljbila, že úplně gim bude poslušna a ge co vlastnj rodiče ctjti bude. Slawnosti k uctěnj nowomanželů trwaly dwadcet dnj, a princezna byla ozdoba w těchto weselostj. Swau wljdnostj, přjwětjwostj, a také wřelým za každau gj konanau službu poděkowánjm zjskala si

wážnost a lásku všechněch. Gegj přjgemná weselost celau společnost wyrázela. Ale w týž čas gewila také swau nábožnost, která na všechno, co činila a mluwila, gakausi krásu rozljwala, že nebylo, kdoby se při tom w srdci nezaradowal. Ze Šamber gela do Turina. Zde konečně gj času popřáno, že se hluěných weselek odřjci a swaté tichosti oddati mohla. W prwnjch dobách toho milého oddechu učinila nawrženj, gak se napotom křesťansky chowati bude. Králowský rod každodenně přjtomen byl weřegné oběti mše swaté. Princezna obyčegně geště druhau, nezřjodka i třetj mši slyšela w kapli swé. Pokawad nemoc nekla dla překážku, wykonáwala swau pobožnost při mši swaté klečje. Rowněž tak wětšj djl každého dne modlenjm a čtenjm duchownjch knih stráwila. Každý den počala nábožným rozgjmáujm, každý týden se zpowjdala, a třikrát za týden Neyswětěgšj swátost oltárnj přigala.

Nic však méně při swých pobožnostech nezapomněla powinnostj stawu swého. Knjžeti zcela se oddáwagje, dokona dle wůle geho žiwa byla, s opatrnostj přánj geho skaumala, a w mnoha těžkých nemocech, w kteréž upadl, gako wěrná towaryška žiwota geho mu posluhowala. Žádná oběť gj nebyla těžká, kteráby k ulehčenj geho bolestj přispjwati a gemu zdlanhawé uzdrawovánj snesitelné učiniti mohla. Neywjce na tom si záležeti dala, aby ho pěkným způsobem ke křesťan-

ské trpělivosti a k odevzdánj se do vůle Boží povzbudila.

Získala svým chováním celou jeho důvěru tak, že jí svou matkou, svou rádkyni, svou těšitelkyni a duchovní vůdkyni nazýval. S uctivostí a přívětivostí se měla ke všem osobám domu Sawogského a jeho příbuzných. Nikdy nedala znáti, že mezi ní a nimi z ohledu rodu rozdíl jest. A na ten způsob hleděla mezi nimi svornost, pokoj a domácí blaženost zachovati. I z ohledu šatstva ukazovala velikou mravnost. Měla za to, že mravopochestný oděv mnoho pomáhá k vnitřní čistotě, a že poklésky proti slušnosti ney-smutnějšj následky po sobě táhnou. Ve Versailles divili se vesměs její skromnosti a způsobům, která s každým křesťanským zacházení uměla. Aby však žádosti svého manžela a krále povolila, nesla se hned po svém přjezdu do Sawogska co ney-skwestněji; předce nikdy nezapomněla na počestnost; čímž patrně na gewo dala, jak ráda by viděla, kdyby příklad její od jiných byl následován. Několik let později vyžádala si od svého tehána a manžela powolenj, by směla se nositi w sprostých šatech na způsob wlašských paanj, které se wěrně pobožnému a tichému životu oddávají. Gen o wěřejných slavnostech činila z toho powolenj wýminku. Slavným službám Božím w jiných kostelích, zvláště o pantjch, přítomna býwala a processj sprowázela. Mnoho činila pro pobožnost k srdci Ježíšowu; a na ten konec zvláštj bratr-

stwo zřídila, by se ta pobožnost zvelebila. Rowněž tak horlivě zvelebila společnost swatého Ludwika, která se w Turinu nacházela. Piemont po něgaký čas ušetřen zůstal od té zhauby, které se vlastnj přibuzenstwo této nábožné kněžny we Francauzjch podrobili musilo. Gediné pomyslenj na blahoslawenau Marii Pannu, an stogj lohem a bolem slzjc pod křížem swého nesmjrně trpjcjho Syna, dodávalo gj sjlu, že zármutku nepodlehla. Tato nebeská útěcha byla také pohuútkau, že si od Papežské stolice wymohla brewe, w němž gj powoleno, aby se ročně slawnost bolestné Marie panny w kosteljch piemontských wykonávala. Giná starost a zaměstknánj této wznešené kuěžny záleželo u vyhledáwanj a podporowanj chudých. Tuto šlechtnau náklonnost tjm wjce uspokogiti mohla, gelikož se co nejwjce vzdalowala weřegných státnjch řizenj. Wždy též zachowáwagje rownost mysli, ukazowala wšudy swau neohroženau wljdnostj, gak blaze nábožnost na srdce lidské působj.

Nikdy z úst gegjch newyšlo slowo urážliwé, a ona také nikdy přjčiny neměla si wyčjtati krok nepředložený. Gedinké wyrazenj gegj, gehož si dle zaljbenj dowolowala, bylo rozmlauwati s bohomyslnými osobami, anebo nawštěwowati klášter. Gakkoli ráda obyčegným hodinkám w kláštere přjtomna byla: předce nechtěla, by se skrz gegj osobu něgaká třeba sebe menšj wýmjnka činila. Gakož wšickni Swatj a Swětice k blahoslawené

Marii Panně zvláštnj uctiwost, dětinnau náchylnost a welkau pobožnost chowali: tak i naše kněžna k Matce Božj wracujm plápolala srdcem. Každodenně se modlila k gegj cti a chwále menšj hodinky a růženec; každau sobotu a ten den před welkými swátky se postila. Wstoupila w Turinu do bratrstwa Rodičky Božj „Pokory a Nawštjwenj.“ Swědomitě držela pobožná rozgjmánj, pokud gegj staw dowolowal, a wšecky milosrdné skutky bratrstwem předeepsané podstupowala. Gakož wěrná a poslušná dcera katolické cjrkwě plnila na wlas předpisy a přikázanj gegj, a při wšech příležitostech welkau úctu k hlavě cjrkwě oswědčowala. Pročež také nad utrpenjm, gehož Piowi VI. snášeti bylo, welice se rmautila, a také diwila se té stálosti a trpěliwosti, kterauž tento ctihodný stařec před celým swětem w neytrpějch okolnostech dokazowal.

Než i Maria Klotilda wjce než gednau w těch byla přjpadnostech, by konala ctnost, kteréž se při Piowi diwila. S neyhlubšj bolestj zabořelo cítiwé srdce gegj nad strastmi přjbuženstwa, nad hroznau smrtj bratra, krále Ludwjka XVI. králowny a Madamy Alžběty, mladšj sestry gegj. Naneywejš gi takměř omráčila zpráwa o smrti Ludwjka XVI., a knjže piemontský toliko hlasem náboženstwj gi upokogiti mohl. Několik let pozděgi bylaby musela bez mála tentýž osud, co gegj pokrewenstwo potkal, utrpěti. Když gegj tchán král Viktor 16. října l. 1796 umřel, dosedl manžel gegj

Karel Emanuel IV. na trůn Sardinský. Geho neyhlawnějšj cjl při tom dosednutj byl, aby swých poddaných oblažil, když nenadále dekretem francuzského ředitelstwa, kteréž wéwodstwj piemontské za republiku prohlásilo, přinucen byl, 1798 Turin opustiti a někde ginde autočiště hledati. Ctnostná manželka geho všecy ty rány mileráda snášela. Po tři a dwadcjtiletém se zdržowánj w Piemontu, kdež lásky a wážnosti swých poddaných hogně poźjwala, musela z té země; newědauc, kde budaucj gegj stanowišťe! —

Po dlahé, welmi nebezpečné cestě dogeli Parmy; kde krátko se pozdržewše do Florencie se odebrali. I zde, pro bauřliwý čas, nebylo gim radno zůstati, nýbrž w Liworně se na koráb wsaditi a do swého králowstwj sardinského se plawiti museli. Zde w Liworně byla králowá přinucena se swým domem se rozžehnati. Oddjl gegjho služebnictwa od nj se odlaučil, a ona w takowé se nacházela nauzi, že gim ani službu zaplatiti nemohla. Ze všech paniček, které gj posud sprowázely, gedinká mladá hluchá Klára Stuperowá při nj zůstala. Měla s tau nešťastnau hluchau osobau welikau autrpnost, bogje se, aby snad ginde k aurazu nepřišla. Rozmilá Klárko, řekla k té komorné, ze všech osob, které gešťe nedáwno w mé službě stály, ty gedinká gsi mi pozůstala; ale Bůh gest s námi, a „kdo Boha má, má všechno a nic mu nescházej, když Boha má.“ Tato slowa často, když se gj neyhůte wedlo, opakowala.

S takovým smýšlením odplaula věrná služebnice Boží do Sardinie. Když do Kaliari, hlavního města toho ostrova, gsau přigeli, musela sama, neboť se manžel gegj těžce rozstonal, řízenj státnj věsti. Dokud se w tom stawu nacházela, neopatrnějšj důkazy své opatrnosti a rozšafnosti dávala. Po pololetnjm se zdržowánj na tomto ostrowě radilo se gim z maudrých přjčín, aby se na pevninu wlaskau nawrátili. Z počátku we Florencii meškali; pak w Řjmě, odkud ge brzo banře lida wypudila. Na to museli do Neapole; a pak zase do Řjma, a hned opět do Neapole.

U prostřed takových lopot a utrpenj ukazovala powždy trpěliwost a oddanost do wěle Božj. Když se byla dowěděla, že se o to pracuge, by se rod Burbonský zase na stolec králowský dosadil, při čemž o domě Sawogském ani zunjky nečiněno, wygáďřila se w listu geptišce a sestře Aněžce, bywšj před tjm sedlské chudé djwčici, o této wěci takto: „Chce-li Bůh nás opět dosaditi, stane se, byťby o to rokowali gak rokowali; ne-nj-li však wůle geho: také žádně předsewzetj k našemu dosednutj nic nespomůže.“ Obraz, gak pokorná byla, nacházjme w listu, kterýž swému zpowědnjku, ctnostnému Markomina takto psala: „Snažila gsem se w myšlénkách objrati se s Ježš-kem w gesličkách, bych se gemu dle přjkladu swatých mudrců klaněla a předpis zachowala, gehož gste mi ráčil w drahém listu Wašem, kterýž gsem práwě na štědrý den obdržela, udělití. Kdy-

byste však, welebný otče, wěděl, kterak gá, mjsto cobych měla tolikerých darů a milostj Božjch užjwati a w nábožnosti prospjwati, každý den se stáwám roztržitéjšj a hrdějšj, wždy wjce s man se objragje osobau, slowem, kterak se wždy hodnějšj činjm trestu a kletby Božj: zagisté byste, zač Wás snažně žádám, tu lásku mně prokázal a za duši se modlil, která tobo welice potřebuge.“ — Žádnau zemj něprošla, by nenawštjwila kostelů, klášterů a giných swatyň. Gegj srdce o žádné nenáwisti newědělo, všem mileráda odpauštěla, genž gegj a přjbuzných dům wztekle pronásledowali. Když gednoho dne řeč o blaženosti nebeské se stala, wygáďřila se, že gj to zwláštj bude rozkošj, pak-li w onom blaženém sjdle gednoho z našich nepřátel spatřjme, který nám ze swé blaženosti děkuge.

Na cestě do Neapole podiwu hodný přjklad dala swé trpěliwosti a lásky k bližnjmu. Mnobo trpěl manžel gegj neduhem; ona však, ač sama všeligakan bolestj trápená, neustáwala mu všemožnan pomoc poskytowati. „Tato cesta, prawil král, mně samému skrze mau nedužiwost welmi obtjžná, byla gj geště bolestnějšj pro lásku ke mně; ona wjce we swém srdci cjtěla, nežli gá na swém těle.“

1. března l. 1802, když se w Neapoli zdržowala, šla do kostela Neyswětějšj Trogice Božj, a učkoli gi welmi hlawa bolela, předce předlauho se modlila. Když se do paláce wrátila, napadla

gi tuhá, bolestná zimnice. Hospodin, řekla k swému zpovědnjkwí, uděluje mi té milosti, bych aučastna byla trnowé koruny; ale w týž čas okamšjm slasti pokoge a potěšenj. Hned na počátku swé nemoci připravila se k smrti. I w tomto stawu dokázala skromnost a pokoru. Král gj sljbiti musel, že gi beze všech nádherných obřadů pochowati dá, a že tělo gegj balsamowáno nebude.

Gelikož se nemoc pořád horsila a všeko brzke smrti se podobalo, musela se také knjžeti o tom dáti zpráwa. Gakkoli byl w prwnjm okamženj bez potěšenj, když to uslyšel, předce potom k zpovědnjkwí králowé, který to návěštj gemu donesl, w tato slowa odpověděl: „Blahoslavená panna Maria vzdala se do smrti swého milowaného Syna, a obětowala ho w krwawau oběť, by se vyplnila wúle Nebeského otce; rovněž tak ochotně musjm i gá mému Bohu tuto oběť drahé mé towaryšky wykonati. Nuže', gá se w to odewzdávám a spokojjm se.“ Tato slowa, když donešena byla Marii Klotildě, gako u wytrženj zwolala: „Můg Bože, gá gsem spokojena, a ničehož nežádám, než abych w rág nebeských radostj přigata byla.“

7. března, totiž tehďáž na prwnj neděli postnj, po druhé w té nemoci složila nábožná králowá swau zpověd, a mši swatau wyslyšewši, přigala Neyswětěgšj swátost oltářnj s přewelikau pobožnostj gakož i potěšenjm. Brzo na to žádala také swátost poslednjho pomazánj přigmanti. Giž 'neměla

hlasu, ale oči gegj ukazowaly roznjcnost duše. Znamenjmi dáwala znáti, že mjsj swé srdce k modlitbám, kteréž gj kněz předrjkával. W lehkém snu odpočjwati se zdála. — Poslěz skonala beze wšeho sebau trbánj. — Ljbezne usmjwánj zdálo se ústa gegj obletowati. Dosáhla wěku dwau a čtyřidceti let a několika mėsjců. Lékař, který gj w nemoci posluhowal, hluboce zarnaucenému mocnáři zpráwu o gegjm skonánj w tato slowa oznámil: „Těšjm se s Wašj Milostj, že se angel k nebesům wznesl.“ Když gegj mrtwé tělo wčegně na parádnjm loži se nacházelo, hrnul se zástupem lid k podjwánj a na hlas swatost gegjho žiwota wychwalowal. S dychtiwostj hleděl každý něgakau maličkost, která gj náležela na památku gako drahé ostatky dostati. Průwod a requiem byly na neywejš slawné. Francauzský ředitel Neapolitánský, (uwázali se totiž w to město republikáni) dowolil, by se gj wšeliká wogenská čest prokázala, s tjm doloženjm, že takowá rodem i osudem oslawená kněžna wšeliké pocty hodna gest. Tělo gegj w kóstele Františkánů třetjho řádu bylo uloženo. Králowský manžel gegj dal nad gegj hrob památnjk wystawiti, kterýž geho wážnost k nebožce i také bolest nad zirátau gegj oswědčuje. Památka gegjch hrdinských ctnostj, gakož mnohá gegj přjmluwau způsobená zázračná uzdrawenj dala přjležitost w Řjmě, by se za *Błahoslavenau* wyhlásila. Sám král Sardinský byl k tomu konci swědkem.

Dle toho byla Maria Klotildis dne 9. dubna 1808 skrze kongregaci ritus, za blahoslawenu prohlášena. Spolu byl dekret wynešen, by se celá ta wěc dále wyšetřowala. Gak mile dokončena bude, nabude cjrkew nové Swětice, slawná rodina sw. Ludwjka nové sláwy, a Francauzská země nové patronky. Téhož roku odřekl se Karel Emmanuel koruny sardinské, a o několik let pozděgi wstoupil do řádu jesaitského. Umřel w Řjmě dne 6. řigna 1811.

Následugjcj potřebné doklady k žiwotopisu swaté Klotildy gsau wzaty z knihy: *Beatificationis et canonizationis Servae Dei Mariae, Clotildis, Adelaidis, Xaveriae, Summarium super introductione causae. Romae 1807;*

kterau knihu, in folio, 730 stránek silnau, s podobiznau Blahoslawené Klotildy, giž w roku 1336. spisowateli darowala Králowská Wysost, Neyoswjcenějšj Panj Maria Theresia, Wéwodkyně z Angoulému, dcera Ludwjka XVI. a synowkyně blahoslawené Klotildy.

Ad A. 1. pag. 124. *Felix Botta*, presbyter, Sacrae Theologiae Doctor, aetat. ann. 40, dum examen subiit die 7. Februar. 1804. Proc. fol. 277 ter. juxta 10 interrog.

Rodné mjsto *Marie Klotildy* gest město Paříž, a měla za rodiče *Delfjnu* syna *Ludwjka XV.* a *Marii Josefu* kněžnu Saskau; která co sestra nešťastného *Ludwjka XVI.* wychowánj měla swému stawu, důstognosti a zásadám křesťanským přiměřené; a zvláštnj wáznost a náchylnost k náboženstwj; vlastnost, kteráž tuto králowskau rodinu wyznamenávala.

Ad A. 2. Wedlé swědectwj weleb. p. Leopolda Skatiho, přjsedjcjho z řádu sw. Pawla, str. 134, pocházela wyhlášená služebnice Božj z Versaillu. Slowa geho gsau tato: Co s gistotau wjm, a dobře si pamatugi, gest, že služebnice Božj swětlo swěta spatřila

we Versaillu l. 1759 23. zářj, že byla dcera Delfinowa (Dauphin) a tudy i wnučka Ludwjka XV. a po-
tažně sestra geho nástupce Ludwjka XVI.

Ad B. pag. 125. Illma Domina Theresia Elisabeth Goltzio vidua relicta bo. me. Petri Antonii Advocati Badia, aetat. annor. 63, dum examen subiit die 2. Martii 1840. Proc. fol. 412. ter juxta 10. interrog.—
Co s gistotau wjm, gest, že nábožnj rodičowé všec-
cku bedliwost na wychowáwanj dcerušky wynakláda-
gje, za pěstauku gj dali panj *Luisu z Roan Gue-*
mene hraběnkou z *Loreny Marsan*; panj wtipem i
nábožnostj wýtečnou, kteráž tedy s to byla děwčátko
to wychowáwati a w powinnostech stawem gj ulože-
ných cwičiti, gmenowitě z ohledu náboženstwj a ctno-
stj občanských. Wjm dobře, že Maria Klotilda se mnau
rozprávěgje Bohu děkowala, že tak dobré wychowánj
dostala a welkau přichylnost k dotčené hraběnce z
Marčan ukazowala; kteráž také proto zůstala wděčná
a pokud řizenj a strasti swobodné dopisowánj nepřer-
howaly, neopomjgela každau poštau gj psáti. Táž
hraběnka z Marčan chwálila učenliwost, nábožnost,
skrausenost, pokoru a skromnost té kněžny. A prá-
wem gi chwálila; neboť gsem tu kněžnu, tak gak mně
gi wypisowala, seznama, a nemysljm se meyliti, djm-li,
že neynewinněgšj zachowáwala sprostotu.

Ad C. Z wyznánj před kongregáčj od krále Sardinského Emanuele IV. gegjho manžele učiněného str. 50 — 51. — Nebylo gj geště 7 let, když poney-
prw šla k swátosti pokánj a wyprawowala mi, že s
welikau rozwahau a dlaho k tomu se pripravowala,
wšeho toho ostrjhgje, co takowá swátost žádá, a že
měla to štěstj ná zpowědnjka přigjti, kterýž byl muž
Božj. Podobně se pripravila k swátosti biřmowánj.
Geště neskončila gedenáctý rok swého stárj, když
planauc aučastnau se státi Swatého stolu, widěla wy-
plněnau tuto žádost 17. dubna 1770, kterýžto den, w
němž swého Ježjše w swátosti přigala, připadl téhož
roku práwě na třetj swátek welkonočnj. Napotom, když
mi o tomto swém prwnjm přigmánj powjdała, s lj-
tostj wyprawowáwala, gak gi to bolelo, že se k tak
wznešenému obrádu, gakož chtěla, pripraviti nemo-
hla. A poněwadž u dwora obyčegem býwalo, že při
prwnjm přistaupenj k stolu Páně djtky posawádnj o-
děw složiwše w knjžecj se oblékaly: musila i ona s

gakausi rozpacitostj té pompě se podrobiť, což ale, kdykoli se mi o tom zmjnila, gako něgakého zločinstwa oplakávala.

Ad D. Z téhož woznánj str. 51.

Každý den byla s zwláštňj pobožnostj mši swaté přjtomna, a každý swátek mimo to zůstala geště přes celé služby Božj, totiž přes welkau mši swatau, přes kázanj a hodinky, s welikau roznjcenostj ducha we farnjm kostele.

Ad E. Z téhož swědectwj str. 51.

Od prwnjho wěku swého bedliwá o swé panenstwj a milownice swaté čistoty mjnila zaswětiti se Bohu w panenském klášteře, a na staw manželský nikdy ani pomyšlenj neměla; nic však méně, hy uposlechla pěstaunky swé, která buď předwjdagjc překážky nepřestupné, s kterýmiby se byla potkala, nerozpakowala se swoliti, když gj nawrženo, se mnau by wstoupila w staw manželský, což se ale bez mnoha slz nedálo, když na mysli přemjtalá, že gj bude opustiti drahau pěstaunku, k njž welmi zawázanau se cjtíla, a také než sňatek k mjstu přiweden, bedliwě se wptávala, zda při dvoře, kam půgde, nábožnost panuge a se wykonává. Gakási bázeň předce gi znepokogowala, a to ta, že nebude s to blažiti manžela; neboť wždy malé o sobě měla myšlenj, s kterým se mi také předstawila. Aníž kdy z mysli wypustíla žádost do klášteřa giti, kdyby měla owdowěti, gakož se mi tjm wjckráte, gmenowitě ale we Florencii swěřila, že přečká-li mne, půgde do klášteřa swaté *Mařj Magdaleny de Passi*, by w řeholnj se oděla raucho.

Ad F. Zase ze swědectwj Dr. F. Botty str. 123.

Bych prawdiwau na otázky mi učiněné dal odpowěď, prawjm, že ona (Maria Klotilda) při laučenj se od swých průwodykynj swau lásku, wážnost a wděčnost oswědčila: a gelikož gako na wzágem i ti, kdož gi wyprowázeli, plakali, snadno poznati neljbost těch, kterjž až posud gj slaužili, že se wzdáliti mussegj od tak šlechetné wládkyně, a zase i krásnau duši gegj k těm, kterj službu gj prokazowali. Ani ginák se chowala k nowému, gj wykázanému dworánstwju; neboť, ačkoli gj gednati bylo s osobami zcela nowými, předce neopominula tauže ge obgmjati přjwětíwostj; z čehož pak wšickni se přeswědčili, gak prawdiwá byla powěšť, která o gegj wjdnosti, ticho-

sti a ctnosti předcházela. Co tu djm, z vlastnj wědomosti prawjm.

Ad G. Z wyznánj krále Emanuele IV. 52.

Když oddawky mezi námi giž smluweny a skrze plnomocnjka we Versaillu 17. srpna 1775 splněny byly, počtala téhož času Maria Klotilda 15 let, gedeňáct měsjećů a čtyry dni, které oddawky potom potwrzeny byly 6. zářj téhož roku w Šambery. Po oddawkách gela se swau průwodkynj k straně Sawogské. Gak mile našich hranic právě u *Ponte Belvicino* dosáhla: poprwé gsem se s nj potkal, proto gsem se s mým komonstwem na přjhodné mjsto k gegjmu přiwjtánj odebral. Hned tehďáž krásnau duši gsem w nj poznal, gakkoli na gegj wěk nesmjrné tělnosti se mi býti widěla; a pagednau gsem pogat byl náchylnostj, wážnostj a důwěrnostj k nj; což gsem také králi mému otci wyznal, když se mine otázal, gak s nj gsem spokogen. Prwnj slowo, co ke mně w neyhlubšj ponjženosti promluwila, které mnau až k slzám pohnulo, bylo: *Budu Wám tuze tlustá se zdáti*, bogjc se, že snad skrze to se mi ljbiti nebude. Když tak swau wadu mi wyčjtala, upokogowal gsem gi, řka, že budu zagisté spokogen a že nedbám na tuto wadu, o njž gsem dáwnio giž zprawen. Když se se swau průwodkynj rozžehnáwala, rozplynula w slzách, magjc gi pro swau zemi gako za ztracenu. Téhož dne byla mým rodičům králi a králowé předstawena, gimž oběma klekši na gedno koleno co neypokorněgi poljbila ruku; což také, každyčický den, dokud živi byli, činiti neopominula, gakž mezi domácjmi takž i weřegně, ano často u přjtomnosti přespolnjch ministrů; tjm gako ukazugjc, že chce w neywětšj gim poddanosti žjti; což také skutkem dokázala.

Ad H. Ze swědectwj panj Theresie Alžběty Goltzio str. 127.

Gakž w Šambery, takž i w *Turinu* byly k oslawenj králowského sňatku weřegně hody a weselosti dány. Při obau musila kněžna přjtomna býti gako ta, gjž ke cti byly držány ty slawnosti. Než ačkoli ljbst ukazowala, ačkoli k těm hrám přišla, ačkoli o slawném bále také tancowala: gistá gsem předce, že to činila z nezbytj, a že se wedlé způsobů a mráwů dworských chowati musela. Ostatně ale welmi toho

litowala a k nám komorným se wygádřila, že takowéto slawnosti k dlouhochwijnému počtá trmácenj. Z čehož wyswjta, gak gich mysl gegj se wzdalowala.

Ad I. pag. 137. testimonio: Rev. D. Josephus Antonius Tempia, presbyter, Sacrae Theologiae Doctor aetat. amur. 63, dum examen subiit die 17. Januarii 1804. juxta 17 interrogationem: Na swé pobožnosti rozdělila wšecky swé hodiny. Za prawdu wyznawám, že w prázdnych chwjljch, které gj zbywaly, gediné obsluhám náboženským se oddawala. Každý den odřjkawala *swé hodinky*. Zdráwa když byla, sama ge odřjkawala a dobře si předstawugi, s gakau pozorliwostj, gakými city, gakau pilnostj to činila; neboť swědkem gsem býwal toho, *kdykoli s nj mi přišlo odřjkawati*, což w čas gegj nemoci neb slaboty wždy se přiházelo, bylo-li tak zle, že s obtjzj gen bylaby sama mohla odřjkawati swúg djl (swau hodinku), zagisté to učinila; gest-li ale nemoc přitužila, pak chtěla, bych hodně na hlas brewiář odřjkawal, a kde slušno, přestáwku dělal, a ona mezi tjm přemeyšlela o tom, co mnau bylo čteno. A zde doljčiti musjm, že gsem snad nikdy s takowau nábožnostj a pozorliwostj brewiář neodhýwal, gako když gsem geg s přepobožnau králownau odřjkawal.

Ad K. Z téhož swědectwj str. 138.

Gegj žádost když zrůstala po chlebě duchownjm a ona se s njm byla wjce spřátelila, častěgi přistupowala k stolu Páně, totiž dwa, tři- i čtyřikrát w témdni. Dřjwe šla k sw. zpovědi, kterau gistotně *gednau* za týden konala.

Ad L. Z swědectwj manželu gegjho Emanuele IV. str. 5).

Co se mne tkne, ráda mně slaužila, buď wyšjwagjc mé punčochy a giné wěci k oděwu; buď oprašugjc mé šaty, co gsem měl na sobě; anebo mne česagjc a wúbec to mi dělagjc, cobych neynižšj slaužce uložil za práci.

Ad M. Z téhož wypowieděnj str. 55.

Řjci mohu o sobě, že ona *wšeho pilna byla, w čemby mi pomoci mohla*. We všem, co mne koli potkalo, přispjwala mi zwláště w nemoci a sauženj, we dne w noci, a celé noci bylaby bděla, kdybych byl dopustil. W takowých přjpadnostech wynechawala dobrowolně swé modlitbičky, řjkagjc, že potřebj *Boha*

pro Bohu nechati. A laskavost, gakowauž ona mně posluhowala, byla wěru nad pomyšlenj: nižádnau bedliwost k pomáhánj mi neomeškala, a dobře gsem znamenal, že z autrpnosti wjce nežli gá trpj, a na Bohu žádá, by *na mje dolehlé strasti raději k mému ulehčenj na ni seslal*; o kteréž věci až do gegj smrti nic gsem newěděl, neboť toho přede mnau tagile bogjc se, bych gi *w takové modlitbě nezbraňował*. Teprw po gegj smrti, čta gegj listy gsein se toho dowěděl.

Ad N. Dále z téhož wyznánj na str. 55. §. 6k.

Gednjm slowem mohu říci, že byla *mau mitekau, mau rádkynj*, a ať djm *mau duchownj sprádkynj* a ředitelkynj mé duše, gjž gsem užjwal; ona mi platnau službu konala, když gsem swé zpowědnjky o mé mysli a swědomj zprawiti chtěl, bych s gístotau bez poblauzenj šel; dobře gsa přesvědčen o gegj maudrosti, opatrnosti, powážliwosti a zvláštnjm od Boha daném oswjcenj, kteréž zagisté měla.

Ad O. Z téhož wyznánj str. 55. §. 6b.

Z ohledu gegjho ke knjžecjmu pokrewenstwu totiž ke králi swekrowi a králowé swekruši se chowánj byla až ku podiwu wždy poslušna a powolna. Zvláště k této poslednj takowau ukazowala důwěrnost, gakowau sotwa která dcera matce: wšudy a we všem na gegj pokynutj hleděla tak sice, že byla-liby wěděla, něco že se gi neljbj, hned od toho upustila.

Ad P. Z téhož swědectwj str. 56. §. 6c.

Netrpěla, aby se ženské komonstwo gegj nepočestně nosilo, a tu se rozpomjnam, že uwiděla-li kterau něco nepočestnau w oděwu, hned nad tjm rozhorlená gj domlauwala. Tak w krátce mrawopočestnějšj způsob w odjwánj se na všech dworských dámách znamenán. Připadá mi, že na swé oči gsem gi widěl gednau, ana ruce a prsa přikrýwala osobě, která se nestyděla ukázati se s poobnaženými těmito audy.

Ad Q. Ze swědectwj kněze Tempiu, str. 595. §. 2, 3.

Málo o sobě myslila, a sebe co twor Božj powážjgc nad giné gakožto téže ruky stwořenj se newynášela. Z toho tak skromného smyšlenj o sobě wznikly přjwětjwost, wljdnost a srdečnost wšem osobám gakéhokoli řádu a důstognosti progewená tak, že

si nikdo postesknauti nemohl, by w královské kněžně a potomnj králowé dost malé znamenj něgaké pýchy byl pozorowal.

Ad R. et S. Zase ze swědectwj krále Emanuele str. 565. 71.

Často při nj ošklivost wšj nádhernosti patrna byla, až se gj l. 1794 postěstilo wšech šperků se sprostiti. W čas totiž obecných strastj umjnila si *kugicnj* wlněné *raucho* s mým powolenjm nositi, by odříkánjm se wšj marnosti hněw Božj udobřila. Při čemž znamenati slušno, že z počátku stranu té věci s arcibiskupem nesnáz měla, kterýž tomu chtěl, aby to *raucho* aspoň z *hedbáwji* a ne z *wlny* bylo; než odpověděla mu, od *Boha* že má *wnuknutj*, by lidu dala příklad pokory a že k tomu lepšího nezná způsobu, gako když se *wlnau* a ne *hedbáwjm* bude *odjwati*. Za tauž příčinou schwáčil arcibiskup swatý gegj aumysl, a když právě w těchto dnech gakési se prozradilo spiknutj, řekl on sám k služebnici Božj: *Wy gste spasila zemi.*

K tomu může se doložiti giné swědectwj o tom, že utjkala swětice tato všeho šperkowánj; z wyznánj panj Goltzio str. 127.

Gest na swém mjstě, bych zde uwedla *námjtku*, kterau gsem gj řekla při příležitosti, když několik let před swým odgezdem z Turina s dowolenjm manželowým žádost *sprosté kugicnj raucho wlněné* nositi vyplnila, když právě o swém úmyslu rozmlauwala: *Wašj-li Milosti se zachce trpěti a umrtwiti se, nemáte se odjwati wlnau, nebot tento oděw se Wám ljbj; ale máte pořád nositi šaty Wašj důstognosti přiměřené, kteréž máte w ošklivosti. Z čehož snadno poznati, gak Maria Klotilda každého času na gewo dáwala, že netoliko nedbála ale také w ošklivosti měla nádherných šatů, blyskotek a parád, které předce wedle stawu a dworských powinnostj činiti musela.*

Ad T. Ze swědectwj krále Emanuele str. 59.

Giný patrný důkaz o gegj zbožné horliwosti byl ten, že když ginj se pobožnosti k *neyswětěgšjmu Srdci Pána Ježjše* a geho swátku, Swatau stolicj ustanowenému s rauhánjm protiowali, ona s welikau horliwostj gi rozšjřiti se snažila, zaraženjm geště k tomu cili fundacj w Turinu, která se pak w Piemontu pod gménem: *Bratrstwo ustawičného wzywánj ney-*

sladšjho srdce Ježjše Krista, a spolu předepsala hodiny gisté na den, na měsíc, na rok všem toho bratrstwa audům, aby se w každé době gistá pocta tomu Neysw. srdci vzdávala.

Ad U. Z wyprawowanj kněze Tempia str. 247.

Neméně skrausená, neméně wraucná byla táž služebnice Božj u wzywánj *Neyblahoslaweněgšj Panny*, tak wždy o nj mluwjc, že dobře gsem wěděti mohl, gakau důwěrnost má w gegj ochranu. A mohu do-swědčiti, že zwlášť wraucně tuto pobožnost konávala.

Na každý slawněgšj swátek blahoslawené panny Marie dewjtnjkem se připravila: a třebaby nebyl předepsán swatwečer (vigilia), ona předce geg bud postem neb zdrženjm se od masitých pokrmů a gistým umrtwenjm (kagicnjm skutkem) podlé možnosti slawila.

Ad W. Zase ze swědectwj krále Emanuele str. 59.

Prozřetelná a neunawená byla w opatrowánj domácnosti. Hledjc *potřebám bližnjho nadlehčiti*, poslauchala, radila a napomáhala s zwláštnj laskawostj osobám, kteréž k nj se utjkaly, až sama rozmnožití musila *ručnj práce*, by tjm způsobem obecné yhowěla nauzi.

K tomu dolož, co kněz Tempia na str. 414.

Prawjm-li, že M. Klotilda lásky k bližnjmu ostřj-hala, mjnjm gak z ohledu *duchownjho* tak i *tělesného* dobrého: samo sebau se však rozumj, že zwláštně duchownj gj leželo na srdci. Na gewo to pronesla skutkem, kterýž se w Turinu rozhlásil. *Kněžna di Caregnano* byla w kwětaucjm wěku dluhotrwagjcjm neduhem zachwácena: nemoc se horšila, wedlé úsudku obecného nemohla se ukončiti leč smrtj, gakž to w takowých případnostech býwá.

Wěděla nábožná králowá dobře, gak těžké a bolestné musj býti tak mladé kněžně laučenj od swěta, gj, která w sladkostech a stkwestnosti toho swěta byla ychowána.

Starostliwá o gegj spasenj, umjnila si často gi nawštjwiti, aniž od toho upustila, ač z počátku znamenala, že gj tyto nawštěwy negsau zwlášť milé. Opětowala swé nawštěwowánj a w řeči také nábožných wěcj se dotýkajc přiwedla gi znenáhla k lepšjmu rozmyslu, až, gakkoli z počátku strachem před smrtj traula, posléz se usmyslila a tak skrause-

ně k důležité této cestě se připravila, že velmi nábožně umřela, zůstavjc o swém spasenj dobru naděgi. Děg ten se roznesl po celém Turině; a obráčenj této kněžny ode všech gednomyslně toliko pilnému snaženj Marie Klotildy bylo připisováno; která gj staw, w němž se nacházela a spolu to potřebné přípravowanj se k neminutelné smrti představowala.

Ad X. Z wyznánj téhož Tempia str. 412.

Násilná tragická smrt krále bratra milované sestry Alžběty, králowé gegj šwağrowé, wyhnanstwj a rozprchnutj bratrů a celého královského rodu z Francuz, dale ztráta králowstwj a ta welká bjda, w njež byla, že musila co tkače*) hned w tu hned w onu zemi utjkati negsauc nikdy gista, že gj dlaho bude možná w mjestě, kam wkročila, zůstati; domúčj strasti z poukázanych přjčin den ode dne se množjcj a giné podobné okolnosti samy w sobě přesmutné, gichž zde gakož wúbec známých nelze wypočjsti, gak všeco to boleti musilo služebnici Božj, snadno k domejšlenj. Ona dobře wěděla a widěti musila, kdož tolika neřestj gsau půwodowé: při tom všem ani gá ani giný slowa od nj neslyšel, kteréby přjmě či nepřjmě gich se bylo dotýkalo, anebo kteréby, třeba gen z daleka, mstiwost bylo prozrazowalo. Což kdyby byla hned w prwnjm hnutj, když gj přesmutné ty zpráwy docházely, učinila, snadnobyh gj odpustil: ale giatota gest, že ani toho se neopowázila.

Ad Y. Z wyznánj krále Emanuele pag. 57. §. 75.

Gednjm slowem všecken žiwot swúg pro Boha a pro dobré bližnjho wynaložila; a gestliže od ustawičného swého napomáhánj kdys odpočinula, zagisté gen aby byla mi po wůli učinila. Někdy gsem gi mjwal k něgaké procházce, často do toho neb onoho panenského kláštera gi weda, kdež ona s geptiskami se wyrážela rozmlauwánjm o swatých wěcech, w něm často na gewo pronášela swatau gakausi nad gegich osudem záwist, že mohau od wýtržného swěta vzdálený tráwiti žiwot.

Ad Z. Illust. et Adm. R. Dominus Josephus Lau-

---

*) *Tkače -ete, n.* pochodj od těkati, sem tam běhati, blauditi. U starých Čechů bylo w práwich obyčegem řjkati: „Od krále až do tkačete“ t. g. naporád wšickni, (tkače = ital. raningo.)

retus Marconi Sacerdos Theologiae Doctor et in Universitate Collegii Romani Professor; dum examen subiit die 13. Augusti 1804. pag. 300. §. 371.

Swátky Blahoslavené Panny Marie byly pro ni dnowé radosti a útěchy, kterj všeccko gegj sauženj sebe wětšj pagednau zapudily.

A w gednom listu témuž Markonimu od té Swě-
tice psaném tato památná slova stogj, pag. 301. §. 376.

Ó rozmilý Otče Duchownj, gáká blaženost gest mi z toho, že se mohu w něčem podobati mé Matce bolestné a s nj následowati našeho neyswětějšjho, wzywánj hodného P. Ježjše, na Kalwarii ukřižowaného.

Ad a. Z wyznánj téhož Markoniho str. 302. §. 383.

Z několika zlomků listů mau uведенých saudití možno, w gák vysoké wážnosti Papeže měla, považugj ho za swětlo wjry, hlavu widitelnau cjr-kwe, a náměstka Ježjše Krista. Na Papeže, když dokročilo trápenj, wjce nežli nad swými se rmautila; ginák zase plésala, když nasléchala, že se z čeho může těšiti.

W psanj od 13. čerwna 1801 takto mi prawj: *Zdravj nám obstogně slaužj, přišli gsme sem we středu ráno (nedáwno odgela z Řjma), nic posud o tom newjme, co bude následowati: ale snadno pomysli, že naše myšlénky gsau pořád w Řjme. Zwlastě mysljm na Swatého Otce, gehož gsem giž před tjm milowala a wysoce ctíla; nynj ale ho wzywám pro geho srdnatost a statnost, kteréž dokazuge. Bůh račiž ho zachowati.*

Ad b. Gakkoli ale gj k srdci šla strastná smrt bratrowa: předce w ginau dobu gj co palma mučednická přicházela. *Tak wypowěděl Markoni o nj na str. 296 §. 348.* Z ohledu bratra gegjho krále přišla w gednom přátelském posezenj řeč na něho a gá se osmělil gj řjci, že se s nj z toho štěstj radugi, gehož požjwá, že má bratra, genž se za mučedlnjka považowati může, a ona poslauchagj řeč mau, takowau rozkoš u wnitř pocjtila, že nemohla w tom pohnutj od slenzj se zdržeti, které nepocházelo z citu pokrewného přátelstwa, ale spjše se prýštilo z wnitřnj tklivosti, kterauž býwala pogata, kdykoli smrt bratrowu rozgjmalá, gehož také práwě pro toto ukrutné skonánj blahoslawila, že palmu mučednickau obdržew, wěčné sláwy se stal aučastným.

Ad c. Ty všecky nesnáze, které na těch cestách či raději mnoholetém utjkúnj před nepřátely Maria Klotilda zkusila, wypravuge manžel gegj Emanuel od str. 60 — 80, z nichž my gen některé uwodjme.

Ad c. str. 60 §. 97. Když uslyšela o našem odgezd, který se stal 9. prosince l. 1798 w 5 hodin wlaských, umjnila si, starostliwá, všecco potřebné na cestu připrawiti a mezi tjm, co všecco pořádala, w týž čas *byla pečliwa, by mne potěšila w těch strastných okolnostech* tjm wjce, gešto gsem spolu stonal.

W ten den gsme odgeli w pět hodin a geli gsme celau ostatnj noc; w njž přehanebná slota byla a mnoho sněhu napadlo. Mezi mnohým trápenjím a nikdy nezvyklým nepohodljím i bez neypotřebněgšjch wěcj stanuli gsme druhého dne w *Crescentino* 12. po přeobtjzné cestě, kde pořád snjh padal. Přigeli gsme večer do Alexandrie s welkau roztržitostj, kde gsme na všech stranách widěli předměty mizerné, gichž gsme se co báti měli. S welikým podiwenjím w tomto městě mi bylo, že tam, kde gsme, gak gsem se upamatowal, před několika lety slawný přjgezd mezi pokrikowánjím a gásánjím lidu drželi: gá gi nynj widěl téže gasnosti býti, s gakowau tehdegšj sláwu přigjmala; z čehož snadno saudití, že u nj výskoty a pochwaly tolik platily, co snižowánj a potupa.

13ho brali gsme se do *Vaghery* přebjdnausilnicj a přigeli gsme giž w saumraku. Lid buď ze zwědawosti neb z giné přjčiny naplnil nám wykázaný dům tak, že gsme ani kautku nenalezli, kde bychom sami býti mohli. Přeoškliwý přjbytek nám dán, a gi napadla překrutá zimnice s wyraženjím krwe na kůzi a s kašlem přesilným. W takových těžkostech nic se neměnila, ale wzdagjc se do wúle Božj s neywětšj trpěliwostj snášela všecca nepohodlj, geště i mně dodawagjc mysle, o niž všecku chowala péči. Ráno dne 16. trochu wzkřjšená, ač nedouzdrawená musila odgeťi; než ale se dala na cestu, žádala, by w gedné kapli mše swatá byla čtena, kde, ač welmi zima tam bylo, přigjmala. Gak náhle se však nastydla, nawrátílo se wyhazowánj krwe, aniž wjce přestalo, a přitom pořád gegj kašel trwal; z čehož gá saudjm, že si smrt gegj přispjšila, kterau čtyry léta pozděgi w Neapoli w kwětaucjím geště wěku zemřela.

Ad d. Dále z téhož cestopisu pag. 61. §. 109 atd.

Odtud (z městce S. Domino) geli gsme do Parmy, a přigewše tam we 2 hodiny s poledne ubytowali gsme se w klášteře sw. Jana, kněžj Benediktinů. Na těch cestách, gakkoli trpěla, nechtěla rušiti púst, který si w čas adwentnj uložila. Zdrželi gsme se w Parmě tři neděle a tři dny, mezi kterýmž časem nám *celý na cestu připrawený powoz wzali*. Ona toho zaslechnuwši nic se nezměnila, ale zůstala při své mjře.

Z Parmy odgeli gsme 11. ledna a dali gsme se do *Modeny*, kdež, newjm za gakau přjhodau, gak mile gsme přigeli, na náměstj nám prawili, že nenj pro nás obytu. Když gsme pak hodnau chwjli na té prostoře nepohnuti stáli na odiw všem, kdokoli na nás patřiti chtěli, wgeli gsme posléz do hostince. Pozdě w noci přigal nás markýs *Campori* do svého domu, kde na wzdor wšj šetrnosti učastitelowě tak zima bylo, že swěčená woda, kterau gsme w nádobě s sebau wezli, zmrzla. W té noci nemohla služebnice Božj usnauti, djlem pro zimu a djlem i pro kauř, gjmž dům byl naplněn, a djlem i pro nepohodlj, která gsme wčeregšj den měli.

17ho téhož měsjece přigeli gsme do Florencie, kde Hospodin napravil gegj zdrawj, by gi k nowým mukám uzpůsobil. O několik dnj pozděgi rozstonal gsem se gá a wygma den, w který gsem s nj šel k sw. přigmánj k oltáři, na němž spočjwá tělo *Sw. Mařj Magdaleny de Pazzis*, byl gsem po všechen ostatnj čas přinucen doma zůstati, tak zemden na duchu i na těle, že gsem ani dost málo řjdití nemohl: proto *na nj všocko břjmě leželo*, a musila na všocko mysliti, gak na spráwu domácj, tak i na prostředky, gichž se uchopiti potřeħj bylo w těžkých našich přjčinách. Wjře nepodobno, co za odpory a protiwenstwj se gj činily; a může se řjci, že na ten čas *dwogj mučedlnictwj trpěla, wnitřnj i zewnitřnj*. W čas našeho we Florencii přebýwánj předce gsem byl tak šťasten, že gsem mohl z domu a to do Certosy giti, kde téhož času papež *Pius VI. swatě paměti* meškal. Králowna se na zem ukloniwši tato slowa k němu prawila: *Otče Swatý, útěcha, kterau w tom pocitugi, že se náměstkowi Ježjše Krista a widitelné hlavě našj Swatě cjrkwě předstawiiti mohu, gest pro mne hogná náhrada za všocka má utrpenj*. Před našjm

z Florencie odgezdem popřáno nám znova do kostela gji a sice do domu hlawnjho ku sw. přigjmánjk oltáři *zázračného obrazu Neysvětěgšj Panny Marie*.

11ho února musili gsme z Florencie, a přigeli gsme do Livorna druhého dne večer. W tomto městě to bylo, kde ona, magjc se plawiti do Sardinie mnoho obětj složiti musila; prwnj, zanechati *swého zpowědljka*, genž newyhnutelně nazpátek se wrátiti musel; druhau, že se rozlaučiti musila *od neymilegšj své dčmy*, která gj we všech protiwenstwjch napomáhala; třetj, že přemáhati musila swau nechuf pustiti se na moře. Nic však méně ona všecky tyto oběti položila; srdnatě a plná důwěry wBoha wstaupila na koráb. Dvě hodiny pozděgi za pohodlného wětru gsme odplauli. Prwnj noc našeho po moři plutj dopadla na nás *korzárská loď*, která dwa kusy na náš koráb wypálila, a při tom pozorowal gsem, že se služebnice Božj nic nezarazila, a newiděl gsem na nj ani dost malého uleknutj. Poslednj den našj plawby 8 dnj trwagjcj popadla gi zimuiice, o njž ale mi nic neřekla, chtěgjc mne uchrániti od všelikého zoškliwenj se, ano všecko přirozeným se dalo pořádkem.

Ad e. Ze swědectwj: Ignace Lupiho komornjka.

Emanuel IV. když 5. prosince 1804 byl wyptáwán pag. 224.

W *Liworně* opustila gi částka komonstwa pro nawrácenj se do Turina, i sám gegj zpowědljnk musel se z nuzné potreby tam odebrati. Bolestné gj takowé laučenj a opuštěnj musilo býti; než pokogná a na vše odhodlaná obrátila se k gedné swé komorně panně Stuprowé těmito slowy: *Má Klárko, z tolika lidj, kteřjž mně posluhowali, zůstali gsme gá u wy. Chutě.* (Allegramente).

Ad f. Zase dále z cestopisu krále Emanuele IV. str. 65.

Přistáli gsme 3. března, i byli gsme na tom ostrowě všemožným wýskánjm a radostj wjtáni, čemuž ona s všemožnau přjwětiwostj wděčnost swau ukazugjc odpowjdale. Na zem wstapiwše w *hlawnjm městě téhož králowstwj Cagliari*, prwnj naše kroky byly do biskupského chrámu Páně, Bohu na poděkowánj bylo *slawné Te Deum* zpjwáno, a pak se šlo do paláce, kde šlechtu obogjho pohlawj co neysrdečnėgi přiwjtala. Sotwa že to pozdrawowánj skončeno, *wyšel oheň w*

domě a gakkoli šlechta gi nutila, by opustila ten dům pro ochráněnj se, ale ona nechtěci, potřebné rozkazy dávala, gichž vyplněnj všecken oheň hned uhasilo. Přemožená a zemdená od práce musila posléz na lůžko ulehnutí; ale málo mohla spáti, gešto gj pořad zimnice, kterau přede mnau tagila a teprw po několikolika dnech swěřila, lomcowala. Naše w tom hlawnjm městě se zdrzenj trwalo půl leta. Ona wždy sobě rowna, všem třjdám lidstwa neyskwèlegšj příklady swých sličných ctnostj dávala, tak, že gak od neynižšjch tak i od neywyššjch *byla wesměs co Swětice wážena, a w té wážnosti zachowali gi všichni.* Po ten celý čas, co gsme se na tom ostrowě zdrželi, neopominula podlé swého obyčege *panenských klášterů* nawštěwowati; a nad giné ten *u kapucinek*, nalezagjc rozkoš swau w rozmlauwánj s dušemi, o nichž wěděla, že gsau Bohu milé.

Ad g. str. 67. Když gsme měli odgeti, chtěla, by se napřed *sedmidennj pobožnost k bolestné Panně Marii* w hlawnjm chrámě w Cagliari konala, by gi *na cestě* chránila, kterau gsme měli před sebau; byli gsme každý den té pobožnosti přítomni. Odpoledne gsme *wstoupili na koráb*; plawba *obtjžná* ale *rychlá* něco málo přes 3 dni trwagjc. —

22ho zárj dostali gsme se *k Liwornu*. Dřiw než na zem gsme wkročili, chtěla, by *mše swatá* byla čtena, při kteréž plna pobožnosti se modlila. — Wstapiwše na zem, prwnj nowina, která nás došla, že Papež *Pius VI.* umřel, která gi *hluboce pronikla*, gešto k němu pro poznané w něm vlastnosti zvláštňj chowala uctiwost. — Z Liworna zaměřili gsme k Florencii, kamž gsme poslednjho zárj přigeli. Nelze mi *dobré a vzdělawatelné příklady* wypowědjti, které tam za osmměšjčného našeho přebýwánj dávala. Wšecky *wychowawacj domy, kláštery a ústupy geptišské* nawštěwowala, a všecky mnišky obradowala. Skoro každý den buď do gedneho z těch mjst neb do nějakého kostela chodila, zvláště kde *welbná swátost po 40 dnj* byla *wystawena*. Obecňj věci byly příčinau, že s neljbstj našj bylo nám *opustiti Toskánu*: a pročež gsme u welké rychlosti 10. čerwna spěchali z Florencie a celau noc gsme geli. Při té příležitosti udržowala se *nepohnutelnost té welké ženy; která*

odewšad w nesnázjch we swém poklidu wždy do wíle Božj se wzdáwala.

11ho přigeli gsme do *Arezzo* po druhé, kde gsme se wšak zastawiti nemohli, magjce za powinnost *časně ráno w kostele se dáti nagjti*, bychom našj pobožnosti nezanedbali.

23ho čerwna na wečer přigeli gsme do *Foligna*. Několik dnj pozděgi přigel w to mjsto Papež *Pius VII.* Šli gsme se naň podjwat do hlawnjho chrámu, a když papež před *wystawenau Neyswetěgšj swátostj* swau modlitbu byl wykonal a nj požehnanj bylo dáno, šli gsme do sakristie nohy gemu poljbit. Nelze wyprawiti té uctiwosti, radosti a lásky, gichž gsem při té přjležitosti na té welké ženě znamenal. Zdálc se, gakoby Ježjše Krista samého wgeho náměstku widěla.

Ad h. pag. 73. 5ho čerwence byli gsme w Řjmě, Prwnj gegj myšlénka byla nawšitjwiti *swatjmně toho swětowládného města*; pročez hned druhého dne brali gsme se do *chrámu swatého Petru*, a bylo práwě w oktáwě sw. apostoľů, w kterémž dni swatý otec w tomto chrámě mši swatau četl, kteréž gsme byli přjtomni, a *w podzemj, wyznánj swatých apostoľů, **) byli gsme u přigjmánj. Pak gsme nawštěwowali *wšecy kostely a swaté schody*, po nichž klečjc s welkým namáhánjm na kolenau wstupowala; gsauc slabaučká w těle, když gsme až na wrch dostaupili, giž *celá mokrá byla potem.*

19ho listopadu musili gsme zase z Řjma do *Neapole* geti, a na té cestě zastawili gsme se na dwa dni w *Kapui*, kde králowá celé město wzděláwala, neywjce w neděli, ana přes wšecy služby Božj w kostele býti chtěla, a pak nawštjwila tři *panenské kláštery*. Gešto gsme se w domě, kde welká zima byla, ubytowali, ona mnoho trpěla, a na zdrawj gegjm mnoho skrže to uskozeno; neboť přišly na ni po celém těle bolesti se zimnicj; a w tom bolestném stawu dorazili gsme do *Neapole* 25. listopadu, na den sw. Kateřiny.

Prwnj dni musila zůstati w posteli, a k bolestem těla přidružila se muka ze strachu pošlá, že nebude moci s swau pomocj přjtomna býti *nustawagjcmu*

---

*) Kde ležj tělo swatého Petra, a kde gen papež mši sw. slauzj.

porodu své šwağrowé, gakož wždycky byla činila; kde také gj řjkáwala, že giž *gi čekala*, gakož se gj napotom šťastně podarilo. A zde doložiti musjm, že se při tom tak unawowala, až hogné krúpěge potu po nj tekly. Za čas našeho w Neapoli přebýwánj často nawštětowowala služebnice Božj gakausi *Magdalcnu* řeholnici, aniž se pamatugi, z gakeho řádu byla, která giž 50 let stonagjc ležela a téhož času 84 neb 85 let swého wěku počtala. Služebnice Božj byla cele spokogena prokazowati gj mohauc i ty neyoškliwěgšj a neynižšj služby, že i neyhnutěgšj neřády s nj čistila, w nichž se pro neduh tolik let wkořeněný nacházela, a podobně po gegjm loži a těle ten neymrzutěgšj hmyz zbjrala, od kteréžto nákazy nezůstala sama čista, gak gsem sám častokráte pozorowal. . . . .

Za čas našeho w Neapoli bydlenj přihodila se *znameníť udalost*, a to ta, že gistá žena z domu na gedné noze měla nehet do masa zarostlý, a když rozpakowala se ze studu ranhogiči geg ukázati, wzala ona (králowá) léčenj na sebe; a poněwadž dotčená žena z wážnosti gegj důstognosti powinowané i toho zbraňowala, ona gi k poslušenstwj napomenula a u wečer se usnesli, že druhý den se počne hogenj; ale stalo se, že w gmenowaný den králowna w nemoc a to poslednj upadla, a tudjž se nemohla vyplniti smlauwa; to ale gest gisto, že *dotčená žena w krátce se zhogila* a wěřila, že se to zázrakem stalo skrze zásluhy králowé Marie Klotildy. Zhogená žena, která tu udalost napřed tagila, rozhlásila gi po smrti králowé. Odgezd náš dal se *w pondělj po smrtelné neděli*, a přigeli gsme do Řjma w sobotu před *kwětnau nedělj*. Na škaredau středu šli gsme do kaple papežské, bychom od papeže *Neyswětěgšj swdlost oltářnj welkonočnj přiguli*. Ona byla radostj bez sebe a prawila, že nemůže wygáđiti potěšenj swého srdce, že Krista Pána we swátosti přijtomného z rukau geho náměstka přigala. Protiwne okolnosti poznou w Řjma nás poháněly, že gsme se zase do Neapole uteci musili, a ten autěk se stal 19. kwětna. Po přeobtjžné cestě, která *mi pro mé pozdrawenj* welmi byla obtjžna, a tudjž geště obtjžněgšj pro ni, ana pro swau lásku wjce raněna se cjtila w srdci nežli *gá na těle*. Dostali gsme se do

Caserty w sobotu před swatodušnjm hodem Božjm. Odtud po Božjm těle zageli gsme do Neapoli, kde ž nebylo pro nás uchystaného obytu, gsme s mizerným přjbytkem musili za wděk přigjtí. Za to celé w Neapoli *přebýwánj až do swé smrti* nic newlažněla od zwyklé horliwosti, ano wždy wjce w nj zrůstala a byla den ode dne *celému městu k zvláštjmu vzdělánj*. W listu od 17. října 1801 psaném z Kaserty, w čase, kde se o wěci wždy wjce se zapletagjcj, a o labyrintu, z něhož téměř nemožno wynagjtí průchod, gednalo, takto se wygádrila: *Bůh wedlé wíle swé může wšecko; bude-li chtjti, zagisté wygasnj tato mračna: nechce-li wšak tomu, nybrž abych až do poslednj kapky hořký kalich wypila: Staň se wíle geho. Cokoli On chce, gest swaté, božské, sprawedliwé i milosrdné, byt sebe strašliwěgšj se zdálo. Staň se tedy wíle geho. Nic giného nežádám, leč sjlu, statnost a setrwanliwost.*

Ad k. Z wyznánj téhož Maukonihho str. 298. §. 359.

W listu 26. prosince mi psaném takto ona prawj: *Snažila gsem se, pokud mi zima dovolowala, zachowati se wedlé obrazu, který mi Waše Welebnost w listu od 22. mi zvláště drahém, gegž gsem práwě na hod Božj wánočnj obdržela, wypodobnila, spogiti se se swatau wraucnostj wšech swatých osob, které w swatých gestjch Betlémských byly. Ale gako we wšem rekowská byla wjra gegj a plamenná láska: tak zase wyswjtatí musila i pokora Marie Klotildy, a protož takto doložila: *Než, kdybyste wěděli wel. p., že mjsto zisku z tolika darů a milostj Páně a zrůstu w pobožnosti, stáwám se den ode dne roztržitěgšj a pyšněgšj, wjce o sebe a o to, co se mne tkne, pečliwá, slowem horšj a newděčněgšj. Modlete se za mne z lásky, gjž tak welice potřebuji.**

Ad l. Zase ze swědectwj gegjho manžela str. 51.

W noci od pondělka na auterj poslednj masopustnj den 2. března 1802, spě wedlé gegj postele, znamenám, že má *krátký dech*; slowa nemluwě skočjm z lůžka a pošli pro lékaře, který přigda widj gi w silné zimnici. Ona wjce newstala a *wzdala se na péči lékařowu*. 3. března w popelečnj středu chtěla, by na lůžku gj dán byl popelec. I prosil gsem kaplana, by odsiauw w mši swatau gjm gi posypal, a on to tak učinil. W ten den přišlo gj k zimnici ta-

kové hlavy bolenj, že prawila cjtiti tlukot kladiwa w hlavě. K tělesným strastem přidružili se zrůstajecj trapnj domyslowé, že se za netrpěliwau a služebným osobám obtěžnau býti pokládala, což ale w prawdě nebylo; neboť gsem gá, okolo postele gegj we dne w noci gsa, ani dost malého znamenj netrpěliwosti pozorowati, ani dost nepatrného nátku zaslyseti nemohl. Také to gi trápilo, že snad posluhujcj pro ni gsau w nesnážjch; a často tu hned zase onu prosila osobu služebnau za odpustěnj. We čtvrtek měla trochu ulehčenj; w noci ale mezi pátkem a sobotau widěl gsem, že se gegj staw horšj; i tázal gsem se gj, nechtěla-liby se ráno zpowjdati, gešto poslednj to sobota zasvěcená k sedmi radostem Neyblahoslaweněgsj Panny Marie? Načež ona odpověděla, že lépe čekati do neděle. Než gak gsem napowěděl, nemoc gegj že gest nebezpečna, hned doložila radostně: *gá netoliko se zpowjdati budu, ale složjm také obecnau zpowěď*, a hned se dala do přjprawy. Mezi tjm odebral gsem se na lůžko pro odpočinutj, a w tom gsem *gakési znamenj o gegj smrti* zpozorowal.

Co má manželka obecnau zpowěď swému zpowědnjkowi řjkala, nawštjwil mne kněz *Mariano*, který k mému loži přistaupiw počne mne těšiti, napowjdage, že *Pán se mnau naložj gako s Abrahamem, od něhož gen obět srdce, ne ale skutku žádal*; že pro mé do geho wíle se odewzdánj zase choť mau uzdrawj. Gá ale na to: *Wašnosti ne tak, ale spjše se mi powede gako Panně Marii, kteréž pro gegj odewzdanost nebyl syn gegj nawrácen, ale odňat; tak mi i má choť bude odňata*. Na to geště to gsem nru řekl: *Podjweyte se k mé choťi, gestli giž skončila zpowěď, a řekněte gj tato má slowa, že gi za obět gsem položil, a že gsem tichj a spokogenj*. Řeholnjk odešel, a na wlas wyřjdil wšecko. Na která slowa hned se služebnice Božj rozweselila a odpowěděla: *Nynj giž gsem spokogena a ráda umjram*; a ruce swé dlaň o dlaň složiwi a očima wzřuru pohlednuwi, zwolala: *Do nebe, do nebe!*

Ad l. Dále z řeči téhož swědka str. 84.

Přigjmagjc poslednj pomazánj zdála se wšecká pohřžena w pobožnosti; ukazujc, že wšemu rozumj a w duchu swatému obrádu gest přjtomna. Byl gsem ustawičně až do poslednjch dob při nj; pak ale

wolán gsa, do druhého pokoge gsem gji musil, mezi kterýmž časem *tato wznešená duše k věčným stánkům se odebrala.*

Chtějcmu zase do gegjho pokoge, zabráněno mi od lékaře *Kotugno*, který mi nálezťj o gegjm stawu těmito slowy dal: *Waše Milost nespěcheyž wegji, ale těš se, že má přjmluwkyni w nebesjch.* Ti, co při nj byli, wyprawowali, že se k smrti gako ke spanj strogila, ruce křížem na prsa, a hlavu k prawé pleci položiwsi, zesnula; an všickni okolo-stogicj myslili, že pracuge k smrti, ale ona w tom okamženj skutečně duši swau odewzdala Bohu.

Ad m. Po celau nemoc obdiwowal gsem se gegj skrownosti, ana nemohauc sebau włádnauti od giných gsauc překládána opakowala: *Z lásuky měgte ohled na skromnost, wizte, byste mne neodkryly.* A gá, bych gegj žádosti byl po wůli, třeba byla mrtwa, dal gsem rozkaz, dobře znage gegj úmysly, *aby od žádné nebyla dotknuta, wygjmagic dwau žen, které gi myly a oblekly se wšj slušnostj;* a na wlas gsem se snažil wyplniti za gegjho žiwobyťj mi daný rozkaz, aby nebyla ani otewřena ani balsamowána, podlé čehož gsme se také zachowali; neboť *byla to naše obapolná žádost, pomáhati sobě w poslednj nemoci a tělo naše we wšj prostotě dáti pochowati.*

Wjm z řeči kněze Marianowy a giných, že *sotwa se roznesla po Neapoli powěšť o šťastném zesnutj wznešené služebnice Božj mé choti,* giž widěti bylo se *zbjhati lidstwo ze všech třjd, by widěli a bluhoslawili tělo gegj;* a po Neapoli rozešel se hlas, že *umřela swětice* a záhy se progewila žádost něco mji co *ostatky,* čjmžby byla ona włádlá. Zrůstal pak nesmjrně *shon lidu,* a když průwod se konal do kostela, wšecky ulice, kudy weden, byly naplněny, a daw tjm wjce se množil, tjm úzegi se tiskl, čjm bljže ke kostelu, w němž měla býti uložena, umrlěj wúz přicházel.

Po ten čas, *co gegj tělo w kostele bylo wysta-weno, což až do 10. neb 11. března trwalo,* nemenšil se zástup, ale spjše množil, a gako tehďáž, tak až posawad, se dála a děgj *znamenj úcty, a wzjwod se gegj přjmluwa.*

O gegj smrti prawj panj Goltzio str. 644.

Umrtj služebnice Božj Marie Klotildy událo se

w Neapoli 7. března l. 1802 *w neděli odpoledne* a pamatugi se, že onen rok 7. března připadl na *první neděli postní*. Nemoc byla krátká, aniž se měla za smrtelnou: a bytby byla 6 neb 7 dnj w posteli strá-wila, předce smrt nenadále gi zachwátila, gešto gsme se toho neyméně nadáli.

Ad o. Z uzdrawenj, která se na gegj přjmluwu zázračným způsobem státi měla, gen dwogj uwádjme: totiž, která gegj manžel na str. 85 wyprawuge, a kteráž gistým swědectwjm gsau opatřena. Brzy se roznesla powěst *o několika zázračných uzdrawenjch okamžitých*; gedno se stalo na gedné gegj komorné, která pomáhajc králowé swé panj, si za to *zlé* byla přitáhla, že když se wdala a s autěžkem chodila, potratila a w náramnau zimnici upadla. I obwázala si hlavu úwazkem, gehož služebnice Božj potřebowala, a gj se poručiwši usnula wečer; a we snách se gj zgewila gmenowaná služebnice *Božj*, *gakoby geště byla na žiwě*; ona probudjc se ze sna, cjtj sebe zdráwu a bez zimnice, ač trochú geště sěsláblau. Tak mi wyprawowano od gegjho muže, otcě a od nj samé, která také weřegnau wýpowěď o tom ućinila. Druhé uzdrawenj událo se na gistém *Felicetti*, křicjím gmenem *Ludwjkowi*, který w břiše nožem raněn byl, skr-ze kterau ránu za smrtelnau uznanau krew pliwal. Gak mile ale raněný aud kapesnjm šátkem služebnice Božj Marie Klotildy obwázal, přestalo to pliwánj krwe, a on se uzdrawil.

Co gsem tu o tom wyprawowal, dowěděl gsem se od matere gménem Magdaleny Kartoni a od kněze Mariano.

10. Nesmrtelnost.

Od

Wáclawa Jaromíra Pícka,

kandidáta právního auřadu.

Non omnis moriar.

Hor.

1.

Z prachu gsi, a w prach se zas obrátjř,
 Tak znj zákon Tworce přjrody,
 Twého, člověče! též půwody,
 Genž se w swětě gako třtina klátjř.

Krásu těla w chladné zemi ztratjř,
 Ztratjř statků časných wýhody,
 Ginde sklad wřak nagdeř aurody,
 Kde se na wěky zas obohátjř.

Celý ty nezemřeř! — w giné řjři
 Čeká na tebe rág milený,
 Twoge wlast ge tam — w blankytné wýři!

Klekni uctau! roníž slzy wděčné,
 Pán že otewřel ti wzneřený
 Zlatoskwaucj bránu — k sláwě wěčné.

2.

Pochybugeš? — Pohleď *sem*, gak autlý stánek
 Předě sobě siwý *brauček* na lupenů,
 Sám si raubj wetchau smrti stěnu,
 Kde ho pogme dlahý — dlahý spánek.

Tam zas w půdu *zrnko* sázj wánek,
 Ana z něho pauhau twořj pěnu;
 Neuzřjš hned blahoděgnau změnu,
 Neb z počátku nenj ljštků — blánek.

Hle ze *stánku* letj *motýl* krásný,
 Letj na keř, kde se *říže* třese,
Zrnko vydá *lilie* kwět gasný.

Tak i *ty* nebeskau chowáš wlohu,
 Že se w *newinnosti* duch twůg wznese
 K prawé vlasti, — k *wěčné lásce* — k *Bohu!*

O z n a m o w a t e l .

A) LITERATURA.

1. *Sedmero postnjch kázanj o nedůvěře w lidi, a důvěře w Boha. Od Františka Hawránka, křižow-njka a kaplana u swat. Petra na Novém městě Pražském. W Praze 1840. Nákladem Wáclawa Špinky, knjžecjho arcibiskupského knihtiskaře. Str. 160. za 40 kr. stř.*

Nenj všeco kázanjm postnjm, což tak sluge. Máme kázanj o wúbec panujcjm nemrawnosti časůw nynějšjch, kázanj o newěře, kázanj o sedmeru hlawnjch hřjchů, atd., a všechna tato kázanj nadepsána gsau kázanj postnj, ač vlastně předc gimí negsau. W swatopostnjm čase má se řeč činiti o umučenj Páně; toho žádá swatá cjrkw, to očekawagj i wěřcjm. Wšelike tedy kázanj, kteréž se ginými předměty objrá, nezasluhuge vlastně toho gména, gelikož i kromě swatopostnjho času při každé giné přjlezitosti můž býti konáno. Giž se nám však podawagj opět nowá postnj kázanj, a sice „o nedůvěře w lidi, a důvěře w Boha.“ Nuže, zdali pak tahle kázanj zasluhugj gména postnjch kázanj? Na prwnj pohled zdá se, že tento předmět w nižádném nenj spogenj s utrpenjm Páně, a že i toto djlo náležj k těm tak řečeným postnjm kázanjm, kteréž o všem giném spjše mluwj, než o tom, což vlastně k věci a k času gest přjpadné. To však se gen zdá. Nebo nahljdneme-li do knjžky, a progdeme-li všeco kázanj, shledáme, že se zde ani gednoho nenalezá, gestoby w tom neypewnějšjm spogenj s utrpenjm Spasitele našeho nebylo. Welebný pan skladatel těchto postnjch kázanj mistrně dostál k úloze swé. Nedůwěra w lidi i důwěra w Boha, obě tyto hlawnj a přednj myšlénky wstjpeny

gsau na kmenu toho wznešeného, tagemného a weli-
kého djla wykaupenj lidského, w něm pewně tkwj,
z něho vycházegj, a opět se k němu wracj. Nesnad-
náť byla to owšem úloha, takowýžto předmět posta-
witi na základu umučenj Páně, a wzdělati geg w djlo
mistrné, w djlo takowé, gakowěž práwě podal nám
pan Hawránek. Tjm však dokázal welebný pan autor,
že neobyčegným důmyslem a znamenitau ostrowtip-
nostj opatřen gest a nadán. Celé djlo, gakž gsme
giž prawili, rozwrženo gest na dwa hlawnj pomysly.
Nedůwěra w lidi, a důwěra w Boha. Prwnj pomysl —
nedůwěra — rozwržen gest zase na dvě menšjch čá-
stek: nedůwěra w sebe, nedůwěra w giné lidi. Men-
šj tyto částky opět rozwrženy gsau, a sice nedůwěra
w sebe na dvě tyto: 1) Nezpoléhey člověk na sebe
we wěcech tohoto swěta, a 2) nezpoléhey člověk na
sebe we wěcech duchownjch. A tenť gest předmět
prwnjch dwau kázanj. Druhý pomysl: »Nedůwěra w
giné lidi,« rozwržen gest na čtvero těchto následu-
gicjch kázanj. 3) Nezpoléhey člověk na lásku swých
přátel. 4) Nezpoléhey člověk na welikomyslnost swých
nepřátel. 5) Nezpoléhey člověk na zastánj mocných.
6) Nezpoléhey člověk na příjeň lidu. — To wše do-
bře gest wymyšleno a sestaweno; než máme giž šest
kázanj »o nedůwěře,« totiž o negatiwnj stránce káza-
nj těchto. Mohli bychom se tedy domysliti, že se
nám o druhé positiwnj stránce, o důwěře, genž gest
předmět tak bohatý a hogný, též několik kázanj po-
dá. Než pozůstává toliko geště sedmé, a to gediné
gedná »o *prawé důwěře w Božj prozřetelnost.*« Kdy-
by byl učený pan kazatel prwnj a druhé kázanj, kte-
ráž gednagj o nedůwěře w sebe, spogil w gedno, a
byl mu za hlavu postawil následugicj particj: »Ne-
zpoléhey člověk na sebe ani we wěcech tělesných,
ani we wěcech duchownjch, byl by nabył mjsta pro
dwoge kázanj o důwěře. A kdyby byl spogil třetj,
genž gedná o lásce přátel, se šestým, kteréž zase o
přízni lidu mluwj, bylby nabył opět gednoho mjsta
pro kázanj o důwěře, i měli bychom giž troge káza-
nj o důwěře, a tak by byli tito hlawnj pomyslowé:
nedůwěra a důwěra, sprawedlněgi podělení. — Než,
proč tuto malau wěc klademe na tak welké wážky?
Proč zde mrwu widjme, an často při posauzenj gi-
ných kazatelských pracj břewna nezťjme? Welebný

p. Hawránek dostogen gest, by se s njm gináče gednalo, než obyčeg máme, s ginými nakládati. On nenj obyčegným kazatelem, on má wybórné a wýtečné řečnické wlohy, on gest muž newšednj wýmluwnosti, on gest wtipná, bohatá, saudná hlawa, on píše kázanj sløhem práwě českým a biblickým; od něho, prodlauž-li mu Bůh, óehož všickni srdečně žádáme, wěk geho, můžeme se pěkné sbjrkj wybórných kázanj dočekati. Co bychom tedy na giných, méné wýtečných kazateljch snadno přezřeli, to nemůž nám lhostegné býti při panu Hawránkowi. — Než přistupme giž bliže. Gedno každé kázanj gest přjsně podle prawidel homiletických wzděláno. Hlawnj myšlénka táhne se celým kázanjm, wšecko stogj na swém mjstě, nic, což k wěci připadá, nenj opuštěno, wšecko gest wšestranně obledáno a rozebráno, wyswětleno a opodstatněno. Úwody gsau na wysost zagjmawé. Každý počjnjá přjběhem něgakým buď z biblické, aneb cjrkwenj aneb swětské historie, a sice přjběhem k wěci předpogaté neywhodněgšjm a neypřjpadněgšjm. Nic nepochybugeme, že při přednášenj těchto kázanj hned na počátku wšecko bylo gen ucho, a že tato pozornost ani chwilkau neochábła, gelikož od počátku až do konce wšecky tyto řeči krásnými přjběhy gak ze swaté tak i ze swětské historie gsau protkány. U přjčině této byla nám páně Hawránkowa pamět a náramná známost utěšených a rozmanitých přjběhů a gich maudré upotřebenj s prawým podiwenjnjm. Tau též přjčinau stává se čtenj těchto kázanj welmi utěšeným a rozkošným. Wygáđriw pan autór zřetelně propositj a paritj, kterážto weskrz gest dwogdjlná, přistupuge k exhortacij, kteráž w obyčegné dny můž sic opauštjna býti, w kázanjch wšak přjležitostných a w slawné dny činěných nikdy nemá býti wynechána. Co se těchto exhortacij týká, gsau wždycky, gak slušj, *e visceribus causae* wzaty. Co rozwrh předpowjďá, to djl prwnj i druhý wěrně k mjstj přiwozuge. Závěrek posléz, kterýž negednau i krásnau peroracij doplněn býwá, korunu stawj ná wšecko. Na důkaz, kterak pan Hawránek mluwj, wěci rozbjrá, a k srdci klade, nemůžeme nic z celé té knjžky obráti. Neboť zdáli se nám, že bychom mohli tuto stránku co wzor wzácným čtenářům w známost uwéstj, giž hned zase od toho upauštjme, widauce,

an ta následugcej gest geště pěknějšj. A tak se nám pořád dēge; neb nabýváme přeswědčenosti, že gedna stránka pěknějšj gest druhé. Poukazugeme tedy gednoho každého, by wzal sám knihu do ruky, a se přeswědčiti chtěl. Mnohý se však ulekne veliké rozsáhlosti těchto řečj. Pan Hawránek sám we swé předmluwě uznává, že tato kázanj geho gsau něco delšj než obyčegná. A však se také důkladně osprawednil, proč, gak sám prawj, nechtěl sobě při té práci násilj činiti. Budte si dlouhá! Gá ubezpečugi každého, že s radostj a bez pocjtěnj dlouhé chwjle ge čtati bude. Mysl-li ale kdo, že by gich pro tu velikau rozsáhlost sám nemohl přednášeti, buď že se mu paměti aneb času k takowému přednášenj nedostává, předěley si ge; neb snáze gest, kázanj wšeliké zkrátiti než rozšřiti. Skonawagjce řeč swau, toliko geště dokládáme, že kázanj tato wjtaným gsau nám dárkem, a neobyčegným úkazem a plodem na poli české homiletické literatury.

J. V. Jirsjk.

2. *Wyswětlenj katolicko cjrkewnjch obyčegů, ceremonij a slawnostj celoročnjch, též i k nim přináležegjeho oděwu a náraulj. Pro školnj mládež též i pro weškeré katolické křesťanstwo. Sepsal Jan Nep. Weselj, farář w Turachu w Hornjm Štýrsku. W Praze 1840. W kněžecj arcibiskupské knihtiskárně u Wáclawa Špinky. 8. str. 36. za 10 kr. str.*

S dychtiwostj gsem se pustil do čtenj tohoto skrowného a nedrahého spjsku. Lákalt mne předmět; neb wyswětlenj našich cjrkewnjch obřadů gest u nás neywětšj potřebau; an sice žádná wětew našj bohoslownj literatury z chudoby geště newybředla, haluz liturgická ale skoro cele uhořj. Lákala mne však geště wjce setrwalá wěrnost pana spisowatele k geho rodné vlasti, ačkoliw obytem i powolanjm swým ginau Spartu pěstuge. Ze Štýrska hornjho hledj pan spisowatel k seweru, wzpomjnage sobě srdcem tlukajcjm: »Tam kolébka moge, tam kosti mých předků i krew mých bratřj; tam do dnes rozléhagj se ztuky

sladké toho gazyka, gjinž mne máť moge neyprwé po porodu byla pozdrawila, gjmž gsem welikého Twůrce wesnjra neydrjwe pogmenowati se naučil.« Ty sladké a přemilé zpomjny bawj duši pana spisowatele i u vzdáleném Štýrsku, gakž to tjmto spjskem osvědčil; an, nemoha se swými rodnými kragany ústně gednati, aspoň pjsemně důkazu setrwalé lásky swé nám podává. Giž pak to činj nám pana spisowatele welemilým; neb málo těch, gež vlast naše drahá předc celau něžnostj materské lásky w mladosti odchowala, gjmž wšecky základy k gegich budaucj blaženosti a sláwě pevně položila, aby u vzdálené cizině působitě dosáhše, bohatstwjm i sláwau se blažjce na půwodkyni swého štěstj, na tu milau vlast, dosti malým úrokem swé wděčnosti wzpomenuli; a geště wjc těch, kterj doma vlastj štědře pěstowanj, denně darů gegich hogně požjwagj, a předc za ni se stydj, každau hodinau w brob gi uwaliti hotowi gsauce. Tato newděčnost mých kraganů k vlasti, na žádném giném národu pod sluncem rowné sobě nenalezagjc, — byla by gediná s to, w oškliwost mně ge uwěsti, an dj kdos: »*Maledicta cuncta dixeris, cum ingratum hominem dixeris.*« Než proti té hanebné poškrwně důstatečně ohražen stogj náš pan sp. giž swau swrchu zmjñenau knjžecčkau, byť bychom gi také ze všech stran co podařenau schwáliti nemohli. I tu platj dobrá wůle za skutek.

Byli bychom pak přáli, aby p. spis. hned w názwu powěděl, že »wyswětlenj« to *krátké* gest; neb názew gak tu stogj, nemage wšudy počtu stránek při sobě aniž ceny přitisknuté, zdá se wjc slibowati. Urowedenj swého djla widjme, že se wyswětlenj našich cjrkewnjch obrádů wjce ku straně mystické a wůli každého wykladatele zůstawené, než k historické, na prawdě založené obracj; což zwláště o wykladu raucha při oběti mešnj platj; některých zwláště slowanským katoljkům wzácných obyčegů, gako gest kolleda, swěcenj třjkrálowé wody; dotýkánj wěnců o Božjm těle a g. tu docela pohřešugeme; rowněž tak přáli bychom mezi poswátnými křesťanům wystawnostmi také *božj muka, sochy a obrazy* na cestách i w lesjch stogiej w spjsku tom shledáwati, k nimž i historické udalosti přjčinu obyčegně podaly, i mno-

holičné mravné nawrhnutj lehko připogiti byloby se dalo.

Gako pak w obsahu negedna žádost w spisu tomto nezplněna gest; tak i w rozwrhu a pořádku logičnějšj sestawenj předmětů každý saudný čtenář gisté rád by widěl; a gestliže by také všecko to prominul, nepromine zagisté té nešetrnosti k obecnstwu, genž se w řeči a slohu této knjžecky na každé hnedle stránce gewj. Pan spisow. vlasti milé zdálen nepokračowal s našj nowějšj literaturau, a gen německý hláhol kolem sebe slyše, nemohl skoro němce na všech stránkách s myslí swé setřásti. Předmluwa toliko sedmiřádkowá, což owšem chwáljme, wyrážd dobře účel pana spisowatele; ale hned prwnjm slowem: »Mnoholetnj« mjesto mnoholetau zkušenosť, nezpomjná se, že přjdatnjk »letnj« spjše na Sommerletnj, zimnj šat než na leto, Jahr, narážj; a předce nepochybugeme, že p. spis. swým osadnjům i w zimě některé cjrkewnj obrády wykładáwal. Mjesto řeckého »ceremonie« wešlo nowějšjm duchownjm českým, genž se s literaturau objragj, wesměs »obřad« w obyčeg; tēm byl by ten nowý wyraz gisté žádanějšj, ač by kwůli lidu wždy geště slowo ceremonie w záworkách bylo připogeno býti mohlo. Co se wšak kněžj týká, genž by wýznamu: »obřad« po dnes nerozuměli, ti gisté ani tohoto wyswětlenj nekaupj; pro ty njzko i wysoko, w nowých nebo sestaralých wyrazjch psáti marně gest. — Prostor těchto listů neswoluge mi všech poklések proti gazyku a slohu našemu zde wytknauti; některé gen zde stúgte: Tak neydražšj gméno »Ježjs« byl bych přál, aby wšudy »Pán« wedlé sebe mělo; *) němec přjmy owšem i w knibách pro lid gen zhola »Ježjs« prawj; Čechowi gest to wšak urážliwé; anť také u ojsaře u knjzete nelenj se přidati: »cjsař Pán« atd., čjm nesnesitelněgi slyseti a čjsti mu tohoto božského gména bez »Pán.« Kropenka w chrámjch našich owšem tu a tam také u dwěrj »stáwá,« wšak mnohem častěgi wisj; obému se uhne slowesem »býwá.« Tak se tomu nezdařilému »pozústáwagj« bestehen, také slowesem »gsau« lchaunko wyhowj. — Zwony se neswětj »gménem«

*) Což giž redaktor kolikráte připomenul.

ale *ke cti* swatého, gehož gméno se gim uděluje; mjsto »*sjdlo*« tabernakulum, gest »*stánek*« užjwanějšj; 12 křjžů při swěcenj chrámů nedělá biskup »na důkaz« nýbrž na *památku*, že bylo náboženstw naše dwanácti apoštoly rozšjřeno; sic by nás každý zednjk o ten důkaz připrawiti mohl; chrámy se k službě Božj neobětugj, ale wěnuj; w nich pak se teprw obětuge. K uwarowanj obogetnosti bylo by lépe býwalo řjci: že krew P. J. *po křjži*, než »*s křjže*« tekla. — Gedna toliko mše slowe adwentnjm časem »*rurátnj*« giz byloby zewrubněgi udati býwalo; *procesj* mjsto nowě užjwanějšjho *průwod* užjwá p. spis, w pohlawj neobogjm; »ten samý« mjsto *tyž*; náměstky *on, oným* často zbytečně užito; diakona widjm tu poneyprw w žiwotě »*podstaršjm* duchownjm« mjsto *jáhna* česky nazwaného.

Geště nepochopitelnějšj gsau mi omylowé tisku na tu firmu, pod kterau se spjsek tento swětu okazuge: Tuť nacházjme: »boden« mjsto »hoden«; »ozo-bený« m. »ozdobený«; »za nepřátele« m. »nepřátely«; »šestidělky« m. »šestinedělky«; »Ježjseowý« m. »Ježjšowý«; »wyznáněnj« m. »wyzwáněnj«; »kplaičky« m. »kapličky«; »počestný« m. »pocestný« a g. w.

Nelekeyž se pak proto nikdo spjsku toho sobě opatřiti; ten chatrný penjz, gegž za něg podáš, se ti i vlastnjm dočtenjm mnohého utěšeného řádku a geště wjc wraucjmi djkami odměnj, které ti každý čtenj milowný osadnjk složj, genuž ge pro swátečnj a nedělnj zábawu půgčjš. Gáf wytknutjm těchto nám wesměs prominutelných poklések gen ctěnému panu spisowateli wnuknauti mjnil, čeho by w dalšjch swých pracech bohoslownjch w našem gazyku setřiti měl; a že, kdokoliw snad z učených kraganů podobnau práci w úmyslu nosj, djlem tjmto geště cesty zawaleno nenj. *)

Frant. Jos. Sláma.

---

*) Kých nám důstogný Mělnický pan děkan Hnogeck stručnau liturgii w češtině podá! —

B) ROZLIČNOSTI.

**Popsánj cjrkewnjho swêcenj kostela,
a zwlášť popsánj této slawnosti w Olešnici na
Morawě.**

Od

Františka Kinola,

kragského děkana okresu Gjblawského na Morawě, far. w Lukách.

Roku 1839 na den gména neybl. Panuy Marie, dne 13. Zářj byla gest obzwláštnj slawnost poswêcenj nowě wystaweného chrámu Páně w městečku Olešnici, w kragi Bruňenském na Morawě, držena.

Toto městečko patřj wysoce urozenému pánu Josefowi swobodnému Pánu z Honrichsu, c. k. komornjku, a Pánu panstwj Kunštatského.

Twrz a toto gmenowané panstwj Kunštat gest mjsto wšem Čechům paměti hodné; nebo toto mjsto dale našj milé vlasti znamenitého krále Gířjho z Poděbrad, roku 1458; Uhrům gednu králownu a dceru Gířjho z Poděbrad, a manželku cjsaře Mathiáše, Kateřinu. Kunštat w rukau této ušlechtilé a práwě křesťanské wrchnosti PP. z Honrichsu, stkwj se překrásným na kopci stogjejm zámekem, a ukazuge po dnes starobylost swau, kterážto se klade do polowice 13ho stoletj.

Překrásná kaple, se wšemi k službám Božjm patřj-cjmi wěcmi a krásnými obrazy, zwlášťě kráslj tento zámek, w kteréžto kapli často služby Božj se wykonáwagj, u p. když wysoce urozený p. Bedřich hrabě z Mitrowic a Nemyšle, neywyššj c. k. kancelěř a ministr z Wjduň, gakožto otec u swé wysoce urozené dcery, panj téhož panstwj se zdržuge.

Roku 1827 wyhořelo toto městečko Olešnice tak řj-kage celé, a i farnj chrám Páně, swatému Wawřinci zaswêcený celý rovněž lehl popelem. Od těch časůw musely se služby Božj konati wždy na hřbitowě w chrámě sw. Mikuláše. Dwanáct let stawěl se tento nowý chrám. Poněwadž wšak nyněgšj wysoce urozený pan Josef z Honrichsu s neymilegšj chotj swau Leopoldinau, urozenau hraběnkau z Mitrowic a Nemyšle, tento chrám Páně welikým nákladem wystawěli, wyžádali sobě na slawné Biskupské konsistoři, by tento chrám Páně na mjstě swa-

tého Wawřince pod ochranu byl poručen swatému Leopoldu; nátež obraz tohoto swatého we Wjdni překrásně malován, a w pozlaceném rámu na velký oltář postaven byl a nowě wystawený chrám Páně nyní wysoce ozdobege.

Když tedy tento chrám Páně s překrásným portálem, a bílým plechem přikrytá wězj dostawen, a w něm 4 oltáře zřjzeny byly: tu nábožný a horliwý nadřečený Pán panstwjo to se postaral, aby tento nowě postawený chrám Páně skrze modlitbu a ruce Biskupské byl poswěcen; z té přjčiny pozwal našeho Excellencj neydůstogněgšjho od celé diécesj milowaného Excellenc pána biskupa, pana Františka Antonjna Gindla, cjs. kr. skutečného radu, kterézto pozwánj ke všemu nábožnému a dobrému wrechuj pastýř ochotně přigal.

Když tedy dne 14. Zátj w zámku Kunštatském 1 1/2 hodiny vzdálj od městečka Olešnice od Pána panstwjo, všech duchownjch a swětských předstawených a úřednjků, ano od množstw občanů a djtek školnjch uctiwě byl přiwjtán: wydal se odpoledne do Olešnice, kamž přigda srdečným plésánjm obywatelůw, zněgjej hudbau, zpěwem a střelbau uwjtán, w krásném pořádku do kostela sw. Mikuláše na hřbitowě uweden byl, kdež, po skončeném požehnánj, *Matutinum cum tribus nocturnis et laudibus* wykonal.

Druhého dne o osmé hodině ráno odebral se Geho Excellencj (p. t.) pan biskup s přisluhgjcjm duchowenstwem, w počtu 25, k swěcenj kostela. Množstw lidu, které w kostele slawnému swěcenj přjtomno býti nemohlo, rozložilo se wúkol chrámu Páně. Slawné Antifony a předepsané žalmy předzpěwował pan Dwořák, Brněnského hlawnjho kostela ředitel kůru. Ona wraucua nábožnost, která při všech službách Božjch našeho Neydůstogněgšjho biskupa šlechtj, — i tady k wzbuzenj weškerého lidstwa tak welice aučinkowala, že žádný přjtomný bez pohntj nezůstal. Po wyswěcenj hrnul se všechen lid do chrámu Páně, kde ctihodný p. Jan Sysl, farář Kunštatský, kázanj držel, po němž Geho Excellencj biskup swátost sw. birmowánj wysoce urozené slečně Leopoldině, wysoce šlechtné dceři (p. t.) pána patrona, uděliti ráčil; což na gegj wysoce uslechtilé rodiče, i na celé shromážděné lidstwo welmi zbožně působilo: nebo práwě gwila se na všech widitelně gistá horliwost a huutj srdcej. Na to konal Neydůstogněgšj biskup pontifikálnj oběť mše swaté: a giž bljžila se brzo třetj hodina z poledne, když tato

slavnost k swému konci se přiblížila. I odpoledne měl Neydústogněgšj biskup sám, u přítomnosti všech duchowných, wysoce urozené wrechnosti, a opět welikého počtu lidstwa litanie k Panně Marii, a při slavném zpěwu sw. Ambrože *Te Deum* slavné požehnánj udělil. Kterážto slavnost zagisté w srdcích obywatelů Olešnických a všech přítomných z wděčnosti k Bohu dlouhá léta pamatována bude, a patřejj owěičky k tomuto chrámu Páně swé přemilé wrechnosti a slavnému rodu Honrichskému srdečně zehnatí budou.

Při této w známost uwedené slavnosti posvěcenj nowého chrámu Páně nemohu opomenauti překrásné obřady w krátkosti podotknauti, kteréž se při posvěcenj chrámu Páně od biskupa wykonáwagj; nebo potřebj gest znáti genom obřady našj katolické cirkwe, a giž uzavřiti musjme, že něco welikého w sobě obsahujj, a celého člowěka tak řjkage k Bohu a k nebi pozdwiňujj. *)

Hned ze začátku biskup w slavném průvodu se všemi duchownými třikráte při zpěwu žalmu chrám Páně obcházj, a wodau swěcenau pokropuge; což nás pamatowati má, že k domu Božjmu vždy s čistým a kagcjm srdcem hlížiti se máme. — Biskup třikráte tluče na dvěře chrámu Páně, které však jen teprw se otwřagj, když swan biskupskau berlj křížem sw. gich zehná. — My synové hřjšných rodičůw máme přjstup k Bohu, a wolati můžeme k němu Otče náš, proto že nás syn Božj skrze swan smrt na kříži wykaupil. — Když biskup do chrámu Božjho wstoupil, na stěnách hořj 12 swjček, a u každé z nich klade biskup swau vlastnj rukau ostatek něgakeého Swatého. To nám k připamatowánj, že ta wjra, která se w tomto chrámu Páně skrze hlásánj slowa Božjho oznamuge, gest ta sama, kterau swatj apoštolowé kázali, pro kterau tak mnoho trpěli, a kterau i my weřegným wyznánjm a žiwotem swatým oswětlowati máme.

Biskup w prostřed chrámu Páně w neyhlubšj pokore na zem kleká, wstává, křížem celý chrám zehná a prosj, aby Bůh toto mjsto za swé mjsto zwolití ráčil, w kterémžto ona drabá oběť umučenj a smrti Kristowy bude wykonáwana.

Napotom pjše biskup na wysátém popeli po celém

*) Co následuge, welebnému duchowenstwu gest powědomo; protože ale této zpráwy wjce obtisků zwlášť se obtáhlo, by po milé Morawě rozdání byli; tedy se wysazené aupné popsánj i zde postavilo.

chrámu Páně w způsobu křjze swau berlj latinské a řecké slova: což nám uwádj na mysl, že nás žádná řeč nedělj od cjrkwe Božj, a že všickni národové powolanj gsau k spaseuj w té gedné cjrkwí Kristowě, která gak w latinské tak řecké řeči od apoštolůw hlásána byla; — gakož až po dnes w těchto dwau gazyejch oběť mše swaté po swětě se koná. — Nynj biskup i wnitř při zpjwánj žalnůw chrám Páně wodau kropj, což opěť nám chce na mysl nwěsti, gak čistým a kagcjem srdcem máme w chrámu Božjm přítomni býti.

Nynj olegem neb křjzmem maže hlawnj dvěře ano i ona mjsta, kde 12 swjej na stěnách chrámových hořj, a ostatkové Swatých polozeni byli. To wše wyznamenáwá, že gako oleg hogj rány tělesné, tak w tomto chrámu Bůh hogj rány dušj těch, kteréž srdcem kagcjem k němu se obracegj, a swátostmi duše swé poswěcuj; gakož také že se sem scházegj ti, genuž na křtu swatém a w swátosti břimowánj byli pomazáni a posilněni, pro Krista a geho učenj statečně bogowali proti swětu tělu a dāblu.

Litanie ke všem Swatým připomjnjagj nám prwnj křesťany, kteřj pro wjru Kristowu i swůg žiwot obětowali, a prosj se, aby modlitba naši na tomto poswátném mjstě wykonáwanau Bohu přednāšeli a za nás orodowali; gakož také na důkaz, že my po dnes s nimi spogeni gsme, a gich za naše spolubratry uznáwáme, a protož i gegich ostatky a obrazy w chrámě Božjm schowáwáme, bychom tjm epjše k následowánj gegich swatého žiwota byli powzbuzeni, dle wyřčenj apoštola sw. Pawla an prawj: *Bratřj! budte mogli následownjci, gakož i gú gsem následownjk Kristůw*

Naposledy biskup koněj tyto překrásné obřady s wrancnau modlitbau k Bohu a takto se modlj: Ačkoliw my Bohu všudy přítomného w ducha a w prawdě wyznáwáme a k němu se modljme, tak předce prosjme, aby sobě obzwlāštně toto mjsto obljbiti, a na nás zde shromāžděné gako na swůg lid patrěti ráčil, tady, kde slowo geho zwěstowáno, oběť swatá konána a duše naše skrze swátosti od hřjchů obmyty, we všem dobrém posilněni a k žiwota wědnému wedeni býwáme; aby nás ráčil skrze společné wykonáwané modlitby a chwalozpěwy we wjře, w naděgi a w lásce upewnití, abychom skrze Ježjše Krista Pána našeho genom Bohu se ljhili, we všech potřebách našich wyslyšenj a potěšenj, a do králowstwj nebeského přiwedeni byli.

**Poslaupnosť kapitólnjch děkanů
při neystarozitněgým kolležiátnjm kostele SS. Kosmy
a Damiána w Staré Boleslawi.**

Ö d

Josefa Prokopa Horčice,

sjdelajho kanownjka Staroboleslawského;

(Pokračowánj.)

32. *Jan Frik*, geděn z neyzaslaužilegšjch děkanů boleslawských, genuž stará Boleslaw přemnoho má co děkowati. Nebyl sice Čech rozený, ale z diócesj Mohucké do Pražské propuštěný, rodič gsa z Nowých dworů (Neovillanus) krage Einfeldského. Na kněžstwj byl posvěcen 11. Dubna 1705 od suffragana Pražského *Wjta Saixla*. Kaplanem byl u swat. Wogtěcha wětšjho na nowém městě pražském; potom byl dosazen na faru Augezdskan w krage Chrudjmském; a odsud stal se proboštem Raudnickým a mjstokanceljrem w. d. Konsistoře arcibiskupské. Léta 1723, 5. Února po úmrtj Jana Herolda učiněn byl děkanem kap. Staroboleslawským a spolu kanceljrem w. d. Konsistoře. Byl také doktorem pjsem sw. a w domě wěkem sešlých duchownjch direktorem a inspektorem. Co gako přjsedjcy konsistornj pro arcidiécesj, genž w ty časy mnohem wětšj než nuj byla, podnikl: z pógednánj konsistornjch z oněch dob zřegmo gest. Pro swau zběhlost a zkušenosť w duchownjch záležitostech sem tam po arcidiécesj k zwláštnjmu wyšetkowánj wyslán býwal. Když náš vlastenec Jan Nepomucký r. 1729 w Řjmě za Swatého měl wyhlášen býti: náš p. děkan Frik, spolu s proboštem Staroboleslawským, Janem Rndolfem, hrabětem Sporkem, od arcibiskupa pražského Ferdinanda hraběte z Khünburku k tomuto sw. gednánj do Řjma co wyslanci byli ustanowěni. Při té přjležitosti wydobyl p. Frik pro sebe a děkany boleslawské od sw. stolice práwa užjwánj pontifikalij, a byl za nowěgšjch časů opět prwnj infulowaný děkan Staroboleslawský. O celau Boleslaw, zwlášť pak chrámy gegj, wznešené si pozústawil. zásluhy. Na kostele Pannj Marie, gegž do-

sawad gedna toliko wěž ozdowowała, i druhau wěž postawil nákladem vlastnjm čtyř tisjcu zlatých; i weliký zwon tam zawěsiti obmeyšlege. Dwě kaple w krásném wlašském slohu z nowa postawil, gedna bliže Boleslawi ke cti blahoslaweného Podiwjna, wěrného služebnjka swatého Wáclawa, w tu stranu k Mělnjku ke cti swatého Jana křtitele as půl druhé hodiny od Staré Boleslawi. Znamenage, že duchowenstwo boleslawské gak pastýrskými pracemi, tak zpowjdanjm pautjkků zauoprázdněno gest, nadal pátého kaplana položenjm třj tisjcu zlatých, k tomu zwlášťe cjlj, by služby Božj pontifikálnj wykonáwanjm potřebných assistencj tjm slawněgi konány byly. Nuzných byl weliký dobrodinec, proto také w Staré Boleslawi hospitál pro dwanáct chudých osob wystawěl, a dvěma tisjci zlatých nadal. I pro chudé školáky neb záky fundacj tu učinil. Kapitole boleslawské od Jana Maurice Gustava, arcibiskupa Pražského, to práwo wymohl, že mohau kanownjei k nj přiwtělenj swé čestné znamenj neb numisma wždy a wšudy na prsau nositi. Gešťe co stařícký w ony dny, když byla sessj konsistornj, do Prahy gezdjwal. K poddaným swým byl wemmi náchylný a dobročinný; a mage naděgi, že w gisté záležitosti mu připadne 4513 zl. 54 kr., ustanowil, kdyby pro swúg wěk se skončenj té wěci nedočkal, aby geho smrti ty penjze mezi poddané rozdány byly; což se i stalo. We swé poslednj wůli nařjčil, by wše geho gměnj na tři stegné djly rozděleno bylo, geden aby připadl kostelu Panny Marie, druhý kostelu sw. Wáclawa, třetj geho poddaným. Za takowýmto přjčinami gest tento p. děkan w Staré Boleslawi w dobré a swaté paměti, negen duchowenstwo, ale i školáci, chudj i poddanj za něg se modlj. Umřel tento welezaslaužilý muž 6. Čerwna roku 1755, a odpořjwá w kostele Panny Marie. Obraz geho gsem widěl w knihowně Strahowské a u Alžbětinek w Praze. Bez pochyby také tomu klášteru dobře činil, proto si geho obrazu ty dobročinné sestry wázej.

(Pokračowánj.)

Tomáš More.

Od

Wáclawa Geljka,

duchownjho správce w Chotěši, králowéhradecké diécésj.

(Pokračowánj.)

Wychowánj dcer Tomáše Mora, i vychowánj dcer rodičů nábožných vyššjch stawů w minulých stoletjch.

(K wyswětlenj powinnostj rodičů a učitelů z ohledu wychowánj djtek a mládeže wúbec.)

Tomáš Morus gest gméno, které w katolické cirkwi nikdy nepřigde k zapomenutj. Při všech, až přjliš mnohých swých auřadnjch pracech, *nezapomenul otec tento nikdy na wychowánj swých djtek*. Pracemi osypán, měl wychowánj djtek swých za wěc neyduležitégšj. Při tom zwolil sobě obzwláštň cestu, tak že dcery swé, z gistých přjčin gen geho a geho dcer se týkagjcejch, i starým řečem, gakož gest řecká, latinská, hebrejská a syrská — učiti dal.

Gmenowané gíž Chelsea totiž bylo ono wenkowské, od hluku dworského a městského vzdálené obydlj a zwolené mjsto pro geho rodinu, kdež i onu swau zwláštň kapli k wykonáwánj swé pobožnosti měl. Na slowo wzaty Erasmus, muž učenostj w swém wěku nad giné se stkwégjcej, důwěrný přjtel Morůw, píše o tomto wenkowském obydlj Fabrowi biskupu Wjdenskému takto: „W Chelsei, bljže Londýna, wystawěl si Morus wenkowské obydlj, ani špatné, ani stkwestné, nýbrž pohodlné. Tam žige se swau manželkau, s synem a geho manželkau, s třemi dcerami a gich manželj, a s gedenácti wnaučky důwěrně a domácně. Řeklbyš: Platonowa akademie gest zde. Wšak bych činil domu tomu křiwdu tjunto přirownánjm, prawdiwěgi měl bych obydlj to *školau křestanské wjry* nazýwati.“

Dcery swé od neyantlegšj mladosti k modlitbě, nábožnosti, neauhonnému, swatému obcowánj uwáděge — k naučenj se potřebného uměňj ge přidržowati se snažil.

Zahálku a titěrnau marnost za dvě nebezpečné prohlubně, w nichž ženská ctnost hyne, považował. Před těmito dvěma hlawnjmi nectnostmi dcery své tjm uchráňti hleděl, že jim lásku k uměnjm do srdce wštjpiť se snažil. Pracowitost a obrácenj mysli ku krásným uměnjm měly pak dcery geho přede dvěma oněmi prohlubněmi — zahálkau a marnostj — uchrániti.

W paměti hodném psanj, kteréž zasluhuge, by všem wěkům a z weliké částky všem stawům za wzor křesťanského, maudrého wychowánj djtek slaužilo, kteréž učiteli a wychowateli swých djtek psal, dáwa Morus swá základnj prawidla z ohledu wychowánj mládeže na gewo, a pjše takto :

„*Uměňj s ctnostj* spogeno má přednost přede všemi poklady králowskýmj. Neboť uměňj bez ctnosti hyzdj člowěka před swětem, a wytrubuge — hlásá geho hanu. To zwláště platj o učenosti *osob ženských*. Wynikáli osoba ženská prostřednj učenostj, mnohými ale slawnými ctnostmi: to pokládám nad bohatstwj Kresowo, nad krásu Heleny Trojanské. Ne pro zjskánj sláwy, kteréž za ctnostj bez rozdjlů gde gako stju za tělem, nýbrž ze ctnost trwanliwějšj odměny, nežli bohatstwj a krása, — kteréž wždycky přece gen snadně hynaucj věci gsau — hodna gest.“

„*Slušná wěc gest*, by rozšafný muž uwarował se hanbě: řjdití se však dle *lidské chwály*, prozrazuge welikau marnost. Nepokogué mysli musj býti, kdož z bázně před saudem lidským ustawičně brzy w radosti, brzy w strachu wězj. Cena učenosti záležj hlawně w tom, neohlžeti se na prázdnuu chwálu, nýbrž učenosti při každé přjležitosti tak užjti, gakž to prawj mudrcowé wždy činjwali. Býwaly však wždy wýmjnky mezi učeními, gichžto ohledowé na marnau sláwu w národu směřowali. Kdež si ale nižšjch a marných wěcj wáží, porážj vlastně gen swého ducha; kdežto zase duch *onen* se pozdwiuhuge, genž opowrženjmu všeho pomjgegjcjho, toliko ctnosti a wěcj nepomjgegjcjch se držj a w nich sobě libuge.“

„*Ta gest ta*, dle mého nahljženj neylepšj cesta, kterau moge djtky gjeti magj. Napomjney gich tedy, by se se wšj pilnostj *prohlubně marnosti a pýchy wystrjškaly*. Přjmau stezičku pokory a skromnosti mohau se učiti *pokogně hráčetí*. Ať ge nikdy nezaspěj blesk zlať; nikdy ať si nestěžuj *na nedostatek wěcj oněch*, kte-

rěhy se gim, gsauce bludem pogaty, na giných ljbyly. Ať pro zewnitřnj okrasu samy sebe za lepšj nad giné ne-
saudj — tjm méně, neměly-liby okrasy takowé, — od
přirozenosti gim udělené ušlechtilosti těla, ať se neči-
stotnostj nehyzdj, aniž mizerným finěnjm wjce chtějg wy-
ljčiti. *Ctnosti patří prwnj mjsto, drahé prawé učenosti;*
předně takowé, z které se bázni Božj, lásce k bližnj-
mu, ku každěmu, způsobnosti w řjzenj a zapřenj se-
be samého, a křestanské pokoře wyučiti mohau.“

„Tak mé dcery mzdu bezwinného žiwota u Boha
ziskagj; w očekáwanj mzdy takowé nebudau se *smrti*
báti, aniž pro *lidskau chwálu* pýchati, ani se kdy pro
utrhačné řeči rmautiti. Toť gest dobré owoce uče-
nosti prawé. Rozdjlnost pohlawj zde nečinj wýmjnky;
neboť w čas žnj gest to gednostegné, zdali semeno ruka
osoby ženské neb mužské rozsjawala. *Rozum* činj roz-
djl mezi člowěkem a zwjřetem; kdož gjm obdařen, ať geg
wzdělawá, t. g. ať zrna maudrosti na swém poli rozs-
wá, a zralého owoce z nich wywádj; gestli ale, dle ú-
sudku některých, půda u ženského pohlawj neaurodná,
neb kaukol plodjčj gest, tedy gest to dle mého nahljženj
tjm wětšj přjčinau, by se chyby přirozenosti ustawičnau
pilnostj a wyučowanjm w krásném uměnj napravowaly.
Tak smeyšleli i swatj mužowé w dáwnowěkosti. Tak
napomjnati swatj *Jaroljm* a swatj *Augustin* wznešené
matrony k studijm, wyswětlogjce gim pilně temná mjsta z
pjsem swatých, i *autlým pannám* na neywejš učená ps-
anj psali. Z psanj těchto mužů můžeš mým dcerám to
neyhlawněgšj předkládati. Tjm se naučj, *kam studo-*
wánj gegich má směřowati, totiž: aby za owoce pracj
swých gen to gediné si přály, mjti *Boha za swědka*, ged-
nánj gegich schwalugjčjho, a *dobré swědomj za domá-*
cjho přjtele. To ge pro budaucnost schopnýmj učimj,
žeť wnitřnjm dnše pokogem ozbrogeny stegně *chwdly po-*
chlebnjků, gako *hany utrhačů* si newšjmnau.“

„Namjlaš mi sice, že se ti přjliš mnoho ukládá pro
mé děti, zwlášťě bys *marnost* od nich wzdálil, kterau
mužowé wysoce učenj přemoci nemohau. Wšak čjm prac-
něgšj to gest, kaukol tento wypleti, tjm wěasněgi musj-
me opravdowě začjnati, aby se u wznikánj zkazil. Přjči-
na toho, proč tato wada tak hluboce wkořeněna gest,
gest ta, že *gi hned chůwy, učitelowé a rodiče giž w*
neyuutlegšj mladosti pěstugj a wychowáwagj. Neboť,
sotwa se djčeti cos dobrého wšjppj, giž i také hned za to

očekává *chválu*, a hledj se, právě pro pochvalu, *welikému množství lidj*, a proto těm *neyhoršjm* zaljbiti. K *wystřhánj* mých djtek před takowým morem, zapřisáhám tebe, jakož i matku, a wšecky mé přátely, byste gim při každé příležitosti wnukali: *Abj lidskau chwólau o-powrhowaly*; naproti tomu, že nic nenj důstogněgšjho, nic wýborněgšjho *nad pokoru, nám Kristem Ježjšem poručenu.*“

„Wyswětlowánj mým djtkám, gak welice tato wznežená ctnost milowánj gest *hodna*, budiž twé péči zanecháno. Částky ze swatých Otců wyňaté — znamenitě při tom poslanžj. Tjm způsobem se mně a mým dětem dea ode dne wjce a wjce zawděčjš; a způsobjš, že se mi ony, gsauce giž bez toho mému otcowskému srdci drahé, pro něcnost swan geště *dražšjmi*, a pro *zrostánj we ctnostech neydražšjmi stanau*. Měg se dobře. Psáno na wečer před slawnostj swatodašnj.“

Tak nespustil Tomáš More i w neyroztržitěgšjm zaměstnánj při swém wyaokém powolánj, wychowánj swých dětj nikdy z očj. Tak se i stalo, že zwlášťe geho neystaršj dcera *Markéta*, pro wýborné gegj schopnosti a uměnj wšeobecně byla wážena, že gj sám učený *Erasmus Rotterodámský* se wšj wážnostj psal, gi „*ozdobau britanského králowstwj*“ nazýwage.

Gak za starodáwna w obyčegi býwalo gistá pravidla při wychowánj pěstauum neb wychowatelům na ruku dáwati, o tom nám weřegné listy cos podobného, — ačkoll méně důkladného, nežli pravidla Morowa z ohledu wychowánj geho djtek nynj uwedená, — ze 16ho stoletj o wychowánj djtek z rodů šlechtických ze starobylosti na paměť uwáděgj. Přátelům mládeže, listů oušch nečtaucjm, nebudiž na škodu, zde welmi přiměřeně a náležitě cos takowého připomenauti. Znj pak wyňatek ten z pravidel:

O wychowánj německé princezny z šestndctého stoletj následowně:

(Pokračowánj.)

Žiwotopisowé

w přjtomném stoletj zemřelých spoluauđi theologicke fakulty na universitě Pražské.

Od

†**Dra. Maximiliana Xav. Millanera,**
cjs. král. rady, professora pastorálky, emerit. rektora university.

(Pokračowánj.)

XLVII. Hurdálek Josef František. Město Náchod stalo se 6. Listopadu r. 1747 geho rodištěm, kdež geho chudobný otec *Jan* w tak zwaném Hornjm předměstj sebe a swé tkadlectwjm žiwil; po skončené djlem w Kladsku djlem w Praze a Jesnitú akademické dráže, obdržew teh-dáž obyčegné magisterium z filosofie, byl 21. Zářj 1771 w Hradci Králowé na kněžstwjm posvěcen. Gsa po něko-lik let w oščině swé co zámecký kaplan výkoněmu pa-stýrstwjm oddán; byl pak pro swé obzvláštnj wědecké vzdělánj a řjdké filologické wědomosti, an hbitě česky, německy, latinsky, wlsky a francauzsky mluwil, řecky a anglicky též velmi dobře rozuměl, konečně pro swé nad mjrú zagjmawé chowánj w obcowánj r. 1774 za préfeka a wychowatele na c. k. wjdenské Theresiánské šlechtické akademii wywolen; a wšak giž r. 1776 co sekretár a ce-remoniar neyduštogněgšjho wrechnjho pastýře hraběte Arka do Králowé Hradce zpět powolán, gegž pak na wšech geho diécesálnjch wisitacjch prowázel. Po dwau letech obdr-žel mjsto préfeka w taměgšjm biskupském alumnátě, s kteraužto hodnotj pro swé schopnosti a potřebowatelnost, spolu i auřad sekretáře a přjседicjho při taměgšj biskup-ské konsistoři spogowal. Náklonnostj knjzete Dittrich-steina, co patrona nyuj skoro 6000 dušj obsahujcjho děkanstwjm w Nowém městě nad Metugj, propůgčeno mu tože giž r. 1780; w kteréžto hodnosti za komissara při přigj-mánj slawného wyznánj wjry w Kralowéhradeckém a Byd-žowském kragi ustanowen gest; kterémužto gak důležitě-mu tak obtjžnému zanepráždněnj tak obratně dostál, že neywyššjmu nařizenjm od 17. Dubna r. 1782 c. k. Krá-lowéhradecký kragský auřad dne 10. Kwětna pro geho skromné a opatrné chowánj a geho horliwé počjuánj, (ga-kýmž se mu podařilo skoro 100 zblaudilých do lúna ka-

tolické cirkve obrátiti), neymilostiwějšj spokogenost Geho c. k. Majestátu nagewo dáti poukázán byl. Na odměnu geho u přjlezilosti této shromážděných zásluh byl vysokým c. k. dwornjm dekretem od 25. Řjgna 1784 za kauownjka práwě zřjzené kapitoly Buděgowického biskupstwj zwolen; kteréžto hodnosti wšak pro náklonnost k pastýrstwj odrjci se za hodno uznal. — A wšak wyššjho účinkowánj schopěn a wywolen, byl 15. Prosince 1785 rektorem též nowě zřjzeného pražského c. k. generálnjho semináře a spolu čestným kanowujkem Kralowéhradeckým učiněn, w kterémžto aučinkowacjm ohoru, genž takorka stkwělým středistěm geho weškerého snaženj byl, až do wyzdwiženj tohoto semináře r. 1790 pozůstal; načež pak po swé giž 9. Čerwna 1790 předsewzaté promocij na doktorstwj z bohoslowj na Pražské uniwersitě po několik let w saukromnosti žil, až pak c. k. dwornjm dekretem od 18. Řjgna 1794 práwě uprázdněné děkanstwj při litoměřické kapitole obdržel; při čemž spolu neywyššj milosti zmjndno bud, mocj kteréž mu až posud požjwaná rektorská pensj geště i pro prwnj rok w geho nowé důstognosti powolena gest. — Gak welice se wynasnažil této wznešené milosti wšemožně zadost učiniti, dokazuje dwornj présidiálnj dekret od 25. Čerwence, a dopis Litoměřického c. k. kragského auřadu od 18. Řjgna 1814; kterýžto prwnj progewuge neywyššj zaljbenj z geho k zaprawenj wálečných potřeb před bitwau u Chlumu w Srpnu 1813 dobrowolně přineseného daru; druhý dokument ale wljdnými slowy ugištěnj dáwá, že geho vlastenecké oběti k podporowánj užitečných a dobročinných účelů dle zásluhy uwáženy, ano i k wyššjmu nwědoměnj se dostaly. — Gešto mimo to w tom čase, pozdwiženjm tehdegšjho Litoměřického neywyššjho pastýře (Wáclawa Leopolda Chlumčanského, rytjře z Přestawlk a Chlumčan) na Pražské arcibiskupstwj, následagcjm uprázdněnjm biskupské stolice, také i auřad kapitolnjho generálnjho wikáře k neywěššj spokogenosti zastáwal: byl od slawné paměti Geho c. k. Majestátu našeho tehdegšjho neymilostiwějšjho země pána, Františka I. r. 1815. za biskupa Litoměřického gmenowán; geho slawné poswěcenj ale, a sice w Pražském arcibiskupském seminárnjm kostele u swatého Salwátora teprw r. 1816. následowalo. — W tomto důstogném postawenj požjwal negen weškeré wážnosti, nobrž i také dwau w podobných poměrač zcela neobyčegných wznešených wyznamenánj, obdržew totiž c. k. rakauský stříbrný ciwil-

nj čestný křjž, a komandanťnj křjž kráľowského saského ciwilnjho záslužnjho řádu. — Předce nedluho po tom ustanowilo ho djlem přibýwagjej stáťj, djlem gakési pastýrské nepřjgjemnosti k tomu, že se důstogenstwj toho odřekl, a w létě roku 1823 do Prahy se odebral, a poźjwage pensj (4000 zl. na stě.) zbytek swých dnů w domě (na Nowém městě, čjsla 285) sobě zakaupeném tráwil. Ač na všem činného podjlu bráwal, co se w náboženském, literárnjm a politickém swětě dálo, předce se wjc a wjc geho warowal, a wěmožně se také všem slawnostem aneb weřegným funkcjm vyhýbal. W ohledu tomto stala se pauze Uniwersitě u wysokém stupni potěšitelná wýgjmkka, když u přjležitosti inauguracj swého domáčjho lékaře, p. doktora a c. k. professora Wincence Julia Krombholze na rektorát této weleškoly 5. Řjgna 1830, při podobnjch slawnostech w Teynském chrámě obyčegnau mši swatau sám do brotiwě slaužil; — až pak co skutečný senior theologické fakulty a též spolu přjседejaud akademického senátu, dále co aučinkugjej spolnauď společnosti českého vlastenského museum, a giných podobnjch vlastenských ústawů, gež řjđkka wjđnostj podporowati newáhal, po opětowané mrtwici, opatřen swátostmi unjragjejch, 27. Prosince 1833 w 87. roce wěku swého, následkem ochrlenj plie skonol. — Na wýslownau žádost bylo tělo geho na Malostranském swatém poli pohřbeno. Na gehó před hořegšjm křjžem etogcjm náhrobku tato slowa (a sice kromě ukončenj), dle geho vlastnjho udánj se čtau: *Conditur hoc tumulo Josephus Franciscus Hurdálek, olim Rector C. R. Seminarj Generalis; Decanus Ecclesiae cathedralis; Episcopus dioeceseos Litomericensis. Natus Nachodj die 6. Novembris Anno 1747. obiit Pragae, resignato Episcopatu, die 27. Decemb. Anno 1833. Hosce lapis tantum titulos testatur honorum: Pulchrior in memoripectore fama uiget.* — A každý wzdělanec žalostje přiswědčil udánj úmrtnj zpráwy, geňz as takto zněla: „An zwěčněl přes 50 let pastýrstwj, wychowáwánjm šlechtické mládeže, řjzenjm c. k. powšeechného kněžského semináře w Čechách, a spravowánjm Litoměřického biskupstwj, řest Božj a blaho člowěčenstwa gak maudrau tak nábožnau horliwostj rozmnožití wěmožně usilowal: poźjwal po 10 let w zaslawženem odpočinku wážnost gednoho každého, kdo geg znal; a činil každému dobře, kdo se mu přibjžil.“ — Obsjrněgšj, zlomkami z geho pjsemnostj ozdobený žiwotapis nacházj se w 7. ročnjku tohoto Časopisu,

1834. sw. 1. str. 104 — 131. — Spisá tiskem vyšlých obdrželi gsme od něho panze :

- 1) S theologiciko-disputowacjmi sadami spogenau vlastensko-historickau inauguralnj dissertacij: *Memoriae posthumæ Illustrissimoram ac Excellentissimorum Episcoporum Saactæ Reginaehradecensis Ecclesiae, Crugerii mensibus adclitæ.*
- 2) A geho Litoměřický biskupský pastýrský list od 18. Řjgna 1816; —
- 3) a několik menšjch za čas geho biskupské spráwy wydaných.

(Pokračovánj.)

W ý t a h

z poslednjho pořizenj, gakých za tĕchto časů málo nagdeš.

O d

Jana Krbce,

rektora u sw. Girj na hradě Pražském.

Kristus Pán wysjlage swé apoštoly do weškerého swĕta rozsĕwat slowo geho a zakládat wšeobecnuu cirkew, bez peněz, bez mošny, bez obuwů, bez holi — gednjm toliko ranchem odĕné ge wyslal. A hle! když beze wšeho byli vyšli, předce žádného nedostatku netrpĕli; ano s prázdnyma rukama, bez zlata a stříbra, bez swĕtské moci a pomoci, i proti zdora celého swĕta, pauhým toliko slowem Božjm cirkew Kristownu po celém okršku země založili a rozšjřili. S wjrau pak a s nábožnostj přišly cirkwi také ostatnj potřebné wĕci w hognosti, tak že i tuto se naplnilo slowo Pánĕ: „Hledeyte neyprwĕ králowstwj Božjho a sprawedlnosti geho, a ostatnj wše bude wám přidáno.“ — Lidská záwisť, a křtěnj i nekřtěnj nepřátelé cirkwe neopomenuli sice žádné přjležitosti gj zase z toho, čjm gj prwĕ nábožnost a přjezĕn hognĕ byly nadaly, zlaupiti, a zdálo se někdy, gakoby Bůh sám takowĕ olaupenj na swau cirkew pro zbeyralost a prostopášnost služebnjků gegjch dopustil; předce ale cirkew nikdy tolik opuštĕná nebyla, aby byla nedostatkem hynauti musela; anobrž, co gj dnes zlá wúle odhala, to gj w krákém čase prozřetelnost Božj a láska pobožného lidu dostatečně zase nahradila. —

Podobně se dělo s cirkw w Čechách. Hned od počátku křesťanstw w vlasti našj byly kostely a kláštery hogně stawěny a dle tehdegšjch okoličnostj dostatečně i ozdowowány a opatřeny. Měly pak zvlášť naše Čechy to nešťěstj, že mnohokráte, gak od wenkowunjch, tak od domácjch nepřátel, byly napořád laupeny a drancowány; a nenj se co diwiti, že při takowé přjležitosti i kostely a nábožné ústawy wúbec mnoho ztráty trpěti musely. Mimo giné k. př. byliby Braniborci a Koritani, kdyby bylo možné býwalo, samu zem Českau z Čech byli odnesli; pak zase diwoej Husité po několik let wšewko napořád laupili, bořili a plenili. Mnobý krásný a bohátý kostel a klášter docela zmizel, že o něm ted' ani památky wjce nenj; mnobý druhdy farnj kostel, který vlastnjho duchownjho žiwil, gest nynj filiálnjm a k ginému farnjmu kostelu přiwtělen, aneb gest zcela opuštěn a k swětským potřebám obráčen. Wšewka kostelnj mohowitost se w oněch domácjch bauřech skoro docela roztratila, tak že nehrubě nalezneš w Čechách něgaké fundacj a kostelnjho nadánj, kteréby do husitských časů dosahowalo. A pakli co husitské zuřiwosti ušlo, to zahynulo w následnjch wognách, zvlášť we wálce třidecjlété nebolíž šwédské, která se r. 1648 w Praze dokonala. Po této wálce muselo se w Čechách, co se týká ozdoby a opatřenj kostelů a nadánj duchowenstwa skoro wšewko znouwa twořiti a zakládati; w kteréžto době se česká šlechta, zvlášť naši Lobkowicowé, Černjnowé, Waldšteinowé, Martinicowé, Šternberkowé, Kinský, Berkowé a prazšj arcibiskupowé a probošti nábožnau štědrostj slawně wyznamenali. *) A sotwa potom minulo stoletj, gjž byla zase cirkew w Čechách tolik ozdowena a tolik wšemi potřebami zaopatřena, že opět měl swět gj co záwiděti. — Po poslednj, za našj geště paměti ntrpené wšewobecné ztrátě, zdálo se, že gjž ani nebude, kdoby chtěl kostelům a klášterům co darowati; wšak i tuto se gjž začjnná potwřzowati, čemu dáwná zkušenosť učj, totiž: že dokud budau w kosteljch služby Božj konati nábožnj kněžj: dotud též bude žiwa w lidu nábožná mysl, a do-

---

*) Ohljdni se nynj každý po králowském arcibiskupském chrámu Páně sw. Wjta w Praze, kde štědrostj dobrodinců, a wýlohau přes 12,000 zl. na stř. 26 oltářů w tomže chrámu Páně zcela obnowenyčs, a kostel w mnohonásobnjch potřebnostech a okrasách obohaceny magdeš.

tud zagisté cjrkew ani w časnych wčecch opuštěna nebude, a wždy tolik nalezne, čjmby swau lačnost nasýtíla, swau nahotu oděla, a swých chudých a nuzných podělíla. Nalezá-li se kde při kostele nedostatek potřebných věcj, mnoho tjm spolu winau býwá pauhá lhostegnost a wlažnost těch, kterých předkem powinnostj gest, o to pečlívými býti. Chudobau lidu žádný se newymlauwey; neb práwě chudý lid gest to, který, gak řjkáme, swúg poslednj penjz rád ke cti a chwále Božj obětuge.

Nowý příklad nábožné štědrosti máme na (r. 1833) w Pánu zesnulém paņu Františkowi Langrowi, měšřanu Pražském, který swau poslednj wúlj z toho, co mu Bůh požebnal, mnohé nábožné odkazy gest udělal. Podáváme tuto wýtah z geho poslednjho pořjzenj, obdržewše k tomu přiwolenj geho geště žiwého pana bratra Štěpána Langra, též Pražského měšřana a držitele swobodného statku Běly w kragi Čáslawském. Počjnuá se onen poslednj rozkaz takto:

»Poněwadž tělo lidské mnohým nenadálým připadům a aurazům podrobenu gest, že nelze člowěku předwěděti, zdali w tu dobu, když se bude mji dle Božjho uloženj z tohoto swěta odebjrati, tolik sjly a ducha přítomnosti podržj, co potřebj gest, aby před odchodem na wěčnost swé časné věci náležitě spořádati mohl: tedy gsem ustanowil, dokud geště dobrotiwý Bůh auplného zdrawj těla a mysli mi přege, poslednj swé pořjzenj we gměnu Neyswětěgšj Trogice následowně wykonati.

1. Mrtwé tělo mé budiž slušnau slawnostj, gak w katolické cjrkwí obyčeg gest, z mého přjbytku wyzdwiženo a na hřbitowě, ode mne a milého bratra mého Štěpána Langra w Cerekwicjch, krage Bydžowského zřjzeném, do klenutého hrobu pohřbeno. Na rakew při průwodu mi budiž postawen malý, w mém pokogjku se nalezagcj reliquiář s ostatky swat. Jana Nepomuckého, kterýžto pak i s těmi swatými ostatky připadnauti má Cerekwickému kostelu k tomu cjlí, aby se w každý pátek po mši swaté lidu k ljbánj podávali.

2. Za dědice wšeho gměnj swého ustanowugi swých pět vlastnjch bratřj, a dětj swých dwau zemřelých sester . . . kterjžto dědicowé powinni budau následugjcj odkazy w stříbrné minci zaprawiti.

3. Pražskému ústawu pro chudé 200 zl. Špitálu

sw. Bartoloměje w Praze, Ústawu němohluchých, Sirotčjmu domu u swat. Jana Křt., Ústawu pro slepé, špitálím Milosrdných bratřj a Alžbětinek, wšeco w Praze, gednomu každému po 100 zl.; domu Wogenských wyslauzilců 50 zl.

4. Dávám kapitál 9,000 zl. na věčné časy k tomu nábožnému účelů, aby duchownj, který u kostela w Cerekwicjch, krage Bydžowského, s vyššjm powolenjm ustanowen bude, užjwal auroky z toho kapitálu wypadagcj, s tjm záwazkem, aby za duši mau každého dne mši swatau slaužil.

5. Dávám 2,000 zl., aby kaplan ustanowený u zámeckého kostela w Cerekwicjch, za zakladatele, geho bratry, sestry a rodiče tolik mšj swatých slaužil, kolik celoročnj interesty z onoho kapitálu wynášeti budau.

6. Chci, aby po každý rok, na den mého úmrtj, za spasenj mé duše slawné Requiem se odbýwalo, načež pro kněze, učitele t. d. odkazugi auroky z kapitálu 1,000 zl. stř.

7. W týž výročnj den na rozdánj mezi chudé odkazugi interesty z kapitálu 500 zl. stř.

8. Na nowý zwon ku kostelu Cerekwickému odkazugi 200 zl. stř.

9 — 10. Dwěma služebným swým 2,100 zl. stř.

11. 2,000 zl. stř. kapitálu wykazugi, aby z auroků wypadagjcjch zaopatřowali se bez přjtrže čtyři opravdowě chudj z Cerekwic, s tau powinnostj, aby se za zakladatele modlili.

12. Gisté chudé osobě, aneb gegjm dětem 50 zl. stř. a negsau-li na žiwě, na mše sw. za gegich duše.

13. Chudým města Gindřichowa Hradce 200 zl. stř.

14. Na mše swaté za †Jana Berneta mého mištra, u kterého gsem se sladownictwj wyučil, a za manželku geho 100 zl. stř.

15 — 18. Na mše sw. za swau duši w rozličných kosteljch, — i na swaté Hoře, 560 zl. stř.

19 — 21. Čtyřem rozličným méně magetným rodinám odkaz 1,720 zl. stř.

22. Na zřizenj památnjku na swém hrobě 500 zl.

23. Na spráwu a zachowánj na budaucj časy, od fundatora založeného hřbitowa w Cerekwicjch kapitál 500 zl. stř.

24. Co se týká mého šatstwa a domácjho nářa-

dj, gakéhokoli gména by bylo, odkazugi wšecker swým prwé zmjnným dědicům na stegné djly; a nechci, aby tyto věci po mné byly prodávány, nýbrž mogli dědicowé magj ge dle wnitřnj ceny *in natura* mezi sebe rozděliti.

Konečně geště pozdrawugi srdečně swé bratry a přjbužné, a žádám, aby na mne w modlitbách swých láskawě pamatowali, a k wykonánj této mé poslednj wůle ochotně nápomocni byli.« —

Z celého obsahu tohoto poslednjho odkazu wyswjťá mándrá a křesťanská mysl Pána odkazatele, který w něm běře slušný a sprawedliwý ohled na krew a přjbužnost; máge ale též náležitý žřetel na spasenj swé duše neopominul před odchodem na wěčnost wynaložiti djl swých časných prostředků ke cti a chwále Božj, na potřeby cjrkwé a opatřenj chudých a nuzných. I to geště chwálan opómenauti nemůžeme, že geho bohobogné i dobročinné pokrewenstwo w takowém nábožném předsewzetj netoliko nic gemu nepřekáželo, alebrž geg w tom geště láskawě podporowalo. —

Spočjtáme-li wšecker nábožné odkazy p. Františka Lanžra, uwidjme, že dělagj dohromady 13,360 zl. strjbn. mimo to, co dále na chudé wůbec a některé méně magetné rodiny odporučil. Zagisté může tuto náš swětský testátor i duchowenstwa za přjklad slaužiti, tak aby ze swého, z cjrkewnjch důchodů — od oltáře nabytého gměnj, w swém poslednjm pořjzenj láskawě a wděčně potřeb cjrkwe a náboženských ústawů pamětlivo bylo.

Co p. Lanžer strany po sobě pozůstalého šatstwa ustanowil, gest následowánj hodno. Kdož newj, gaké posiměchy a giné pohoršliwé nenáležitosti se při prodegi po kněžjch s pozůstalým šatstwem a prádlem častokráte děgj?

Dále wyrozumjwáme z toho pořjzenj, že pan Lanžer byl též horliwým ctitelem swatého Jana Nepomuckého; neb geho ostatky stkwestně chowal a nábožně ctil, ge po smrti, gak gsme w geho kšaftě čtli, geště na swé rakwi wystawené mjti chtěl, a konečně ge k weřegnému uctěnj Cerekwickému chrámu Páně darowal. Žádal si prý nebóžtjk, umřtjti w tom městě, kde swatý geho wlastenec trpěl a umřel, čehož se mu skutečně dostalo, neb umřel w Praze we swém domě, a k tomu 28. měsjece Kwětna. Zagisté by byl tento nábožný a mohowitý ctitel swatojanský we swé poslednj wůli též na Dědictwj swat. Jana

Nepomuckého zpomněl, kdyby o tomto ústavu a jeho blahodějném působení nějakou známost byl měl. *)

Že ale pan František Langer gsa Pražským měšťanem ve své poslední vůli tolik na Cerekwice pamatoval, pochází odtud, že tato vesnice jeho otcinou byla: Tam měl jeho otec, Josef Langer hospodu, živnost; a tam se náš František, jakož i všickni jeho bratři a sestry narodili; tam gsa jeho rodiče pochováni, a tam i on chtěl býti pložen. Hle, jak gemnocitný vlastenec byl: též náš pan testátor! —

. Zanechal tedy pan František Langer po sobě znamenité památky jak křesťanské nábožnosti a dobročinnosti, tak i newšednj lásky k swému rodu a k své otcině, pozvánj k následovánj tak chwalitebného a nábožného příkladu slowem Páně: *Gdi i ty, učíš též!* — Připomnagjce sobě při tom slowa Páně „Ty gdi, a učíš též,“ woláme k Bohu, by srdcem mnohých pohnul, by každý dle své možnosti, a swých případnostj tento krásný příklad následowal; a z mamony, kterau s sebau wzjti nemůže, činil sobě aspoň w své poslední vůli přátele, kteří když by zemřel, přigati ho do věčných stanů.

Perly poswátné,

gežto gsme w listech těchto giž po dwakráte ohlásili, právě tiskem vyšly. Pyrker gest uznán za neypřednějšho, ano wěku našeho za gedinkého Epepeistu; a *co Winařický přeložj, zdaž to může ginák, leč klassické býti?* — Protož směle zweme každého, by se literárnj wzácnostj tauto obweselil, a knihownu swau gj ozdobil. — Cena swazku gest 20 kr. na stříb.; a gest i u redakci k dostánj.

Kniha: „Geden owěinec a geden pastýř.“

Wýborného spisu tohoto, z čtyř djlů sestáwagjeho, důstogným Josefem Králem, farářem w Branné, u Wrchlabj, sepsaného, a tiskem Pospjšilowým w Hradci Králowé r. 1829 wydaného, wychází letos w Londýně přeloženj do *anglického gazyka*, by katolickým nowokřesťanům w Americe w náboženském cwíčenj za ruční knihu slaužil. Koho by to netěšilo, že si giž i Angličané literatury české wšjmagj; ano i s nj giž tak dalece se seznámili, že co wýborného w nj, to i do gazyka swého překládati a užiwati započínagj. —

*) Bohužel, že toho dosawáde žádný neučilil!

K Dědictwý swat. Jana Nepomuckého w Srpnu, Zářj a Řjgmu za Spoluaudy přistaupili :

P. T. P. a p.		zlatý	řjdy	wyl. podán
<i>Gřj Žiwýj</i> , mlyn. Spalenský nad Pořičjm w Arc.	10	III	1	
<i>Frant. Řerich</i> , měšt. w Polné, w Králohr. diéc.	10	III	1	
<i>Jan Wjteček</i> , farář w Přepýsjch, w Kráth. diéc.	10	III	1	
<i>Jan Šolc</i> , duch. správ. we Wiskři, w Lit. diéc.	10	III	1	
<i>Michal Preysler</i> , d. spr. w Tatobitech, w Lit. d.	10	III	1	
<i>Jan Hinš</i> , chal. w Korytech, s manž. Rozalij.	10	III	1	
<i>Maria Brunčjkowá</i> , wdowa z Plané, w Arcid.	10	III	1	
<i>Jos. Gerson</i> , ryt. z Ragersdorfu, děk. w Selči, w A.	10	III	1	
<i>Josef Franz</i> , kaplan w Selči, Wotického vikar.	10	III	1	
<i>Jan Špaček</i> , dělostřelec w Pražsk. ģarnisonu.	10	III	1	
<i>Frant. Salzer</i> , farář w Dubech, Buděg. diéc.	10	III	1	
<i>Jan Prušák</i> , měšt. a fab. w Domažlicjch, Bud. d.	10	III	1	
<i>Susanna Prusáková</i> , měštka w Domažlicjch.	10	III	1	
<i>Maria Florianowá</i> , měšt. a fabr. w Domažlic.	10	III	1	
<i>Hlubocké vikariátnej duchowenstwo</i> , w Bud. diéc.	10	III	1	
<i>Frant. Hawráněk</i> , kř., kap. u sw. Petra w Praze	10	III	dr.	
<i>Mikuláš Khek</i> , kap. w Hroboch, Buděg. diéc.	10	III	1	
<i>Wilém Hensl</i> , kaplan u swat. Dúcha w Praze.	10	III	1	
<i>Mšenská wzornj škola</i> , w Litoměřické diéc. ejsj.	20	III	1	

Poznamenánj spoluaudů.

Geho Kujžecj Milost Neydřstogněgřj Kujže Pán Arcibiskup neylaskawěgi dowoliti ráčil, by každý spoluaud Dědictwý Swatojanského w arcidiéc. sálnjm katalogu pjsmeny *H. N. M.* to gest, *Heredittatis Nepomucenae Membrum*, poznamenán byl. — Čehož bychom we všech diéc. ejsjch přáli! — Tato maličkost poslaužj k welikému prospěchu. Ulehčj redakcj i expedicj poznánj spoluaudů po vikariátech, a odeslánj gim čjsel nowě vycházegj ejsjch do dotčených šuradů; a weledůst. pánům wikářům a děkanům rozeslánj po spoluaud. ejsjch také usnadnj. Tjm prospěch ústáw, obšlauženj spoluaudů, a důwěrnost k redakcj zjskagj.

Nowé čjslo pro Spoluaudy.

Dědictwý Swatojanské wydalo práwě čjslo XIIIé, pod názwem: *Utrpenj a smřt některjch swatých mučednjkúw prwnjch 17j stoletj; od Šimona Bernarda Wrány, buděg. wického biskupského notáře, faráře w Mirawicjch, spoluzakladatele Dědictwý Swatojanského.* — Wzácnj pánj spoluaudowé se žádagj, předloženjm k odepšánj swého zápisnjho lřtku, toto čjslo u redakcj sobě wyzdwihnuti. — Protože ale aučel Dědictwý gest, rozřřenjm swých wydánj obecnj lid wzdělawati: tedy žádáme všech pánů spoluaudů, dle statut. §. 10. o rozřřenj spisu tohoto wšemožně horliwě se přičiniti, a tak Dědictwý Swatojanskému i tauto cestau prospěti. Prodává se za 10 kr. na střj.

U redakcj gest misál mistrného dĵla za 25 zl. a welká agenda za 10 zl. na střj bře k dostáw.

Amrtj z Spoluandů.

Nenj nám wědom den, ale w měsíci Zárj b. r. zemřel dwogjetihodný kněz, *Tomáš Zrzawý*, mjstnj kaplati při faře Zabrdowické u Brna, spoluand Dědictwj Swatojanského. Dostalo se nám toliko, pro pauhé nemožnosti širšjho dopisowánj, od něho, a pak ze zpráv o něm nás došlých, tré psanj; z kterých ale dosti bylo lze poznati w geho swatém powolánj horliwost wysoce chwalebna, lásku k řeči a literatuře materské roznjcena, a pečliwost o prospěch Dědictwj Swatojanského neunawena. Delšj žiwobyť bylby gisté byl wynaložil gen na rozmnoženj zásluh swých o cirkew, o vlast, a o prospěšné ústawy. On byl také geden z těch dewatenácti aučinných, kterj gakožto spoluandowé na Morawě, na obnowenj oltáře swatých patronů Morawských, Crhy a Metuděge, w Pražském arcibiskupském chrámu Páně, Dědictwj Swatojanským obstarané, přjspěwek swůg práwě s radostj přinesli. Gsme té naděge, že přjklad geho mnohých geště powzbudj, co tu na doplněnj slušné okrasy geště potřebno, tjm přjspěti; obzwláštne pak w zásluhách obcowánj geho wyše dotčených geg gako upřjmné bratrstwo následowati.

Při této přjležitosti opětugeme slušna žádost, by nám amrtj našich páň Spoluandů wždy záhy oznámeno bylo; bychom gich listy těmto zbožnému a žehnagjcjmu upamotowánj a wraucj přjmluwě ostatnjch páň spoluandů poraučeti mohli.

Cujus memoria in benedictione est!

Časopis na rok 1841.

Rok 1840 docházj, a redakcej s potěšenjm přehlžj bohatstwj to, které w ročnjku, přjtomným swazkem uzavřeném, byla vydala. Takowé úřechy nezažjwá žádný z redaktorů, gakau gest naplněn redaktor *Časopisu pro katolické duchowenstwo*; neb nenj časopisu, kterýby z takowých pramenů vycházel. — Wřelá láska k cjrkwj, k vlasti, a k braťjm chápe se péra a pracuge pro nás; a šlechetná nezištnost honorár swůg gen w tom hledá, nacházj a gjm se upokoguge, když wysoce důstogná konsistor s zaslaným pagednánjm gest spokogena, redaktor ho do swazku přigme, a welebué čtenárstwo si w něm libuge. O peněžjch nenj slyšeti, žeby kdo ze mzdy pracowati chtěl. — Čeho čistá láska podává, to naproti tomu také čistá wděčnost, w hogném počtu odběratelůw, přjgmá. A práwě šlechtnost tato nám ručj, že Časopis náš do dlouhé budaucnosti se udržj, a z ušlechtilého kwětu swého, který wšecku wážnost a chwálu, gak mezi vlastenci, tak i mezi zahraničany docházj, nikdy newystaupj; neb k wěrným našim spisowatelům, wšj cti a wděčnosti hodným, přitowaryšugj se spisowatelowé nowj; kterj se gistě, dle přjkladných wzorů swých, horliwě přičinij, gadrnými wypracowánjmj sláwu cjrkwje, čest duchowenstwa, a prospěch weškerého čtenárstwa wzdělawati. — **Giž přátelům našim přjznivým** za podporu letošnj wřele děkugjce, ge a spolu spisowatele nowé slušně zweme a žádáme: by redakcej wždy takowau stkwostnau zásobau obohacowali, která by nám gak wyzjskanau utěšenau powěšj udržela, tak i také wzrůstajcej počet odběratelů wymohla. Těmito prostředky nám lze bude i přjšjím ročnjkem wšestrannau spokogenost sobě zjskat!

Cena Časopisu zůstává, gak předešlá léta, 2 zl. stř.

Wyročnj poznamenánj gak *wzácných pánů spisowatelů* tak i *odběratelů našich* odkládáme do **Enjho** swazku ročnjka přjštjho; neb gen welikau těžkostj nám lze z knihkupectwj o wšech w prawý čas se dozvěděti. Opozděnjm takowým scházeli gsme se po každé s tiskem a wázánjm kostelajch direktářů a diécesálnjch katalogů, pro které se Časopis každokráte odložitj musil. Tak se pak stalo, že swazek 1Vtý, mjsto w prosinci, teprwa w únoru vycházjwal; čjm se zase swazky nastáwajcejho roku opozdily. — Snad se takowýmto přelozenjm wzácným pánům odběratelům zawděčjme.

Sklad Časopisu a Dědictwý Swatojanského.

Náš Neydústogněgšj Arcibiskup a Pán, Knjzecz Milost, Zádostiw a pečliw toho, aby literárnj ústawowé: náš Časopis a Dědictwý, w kwětu se udrželi a welebnému duchowenstwu gimi poslauženo bylo: ráčil k aučelu tomu sobě dáti předložiti, gak obsahy pagednánj, kterýmiž Časopis po deset let čtenářstwo bawil, tak i počet weškerých geho odběratelů wúbec, a w arcidiécesj zvlášť; mimo to dal si ukázati zásobu kněh na skládu ležejch i Časopisa i Dědictwý Swatojanského. — O Časopisu ráčil Neydústogněgšj Knjže nahljdnauti, že se w něm:

I. Welkým djlem práwě klassických a přesnau řečj psaných pagednánj, ano i rozmanitých wěcj nacházj, které i po letech mladšjmu duchowenstwu k ponaučenj, a správčm duchownjm kzagjmawému čtenj slaužiti budau; a kterého negenom dostatečnost, ale i důkladnost w tom se gewj, že práwě giž 13te ročnjků a přes tisjc odběratelů počjtá.

II. Ráčila Geho Neydústogněgšj Knjzecz Milost dále nahljdnauti, že sloh řeči české, kterým Časopis tento psán, tak pravidelný a plynný gest, že k aučelu swému dostogj, by se welebné duchowenstwu, giž od mnohých škol učenjm a cwičenjm giných gazyků baweno, z pilného geho čtenj zase čistému a ljbeznému českému slohu nawyklo; a gak před wzdělanými, tak i před obecným lidem, který na wenku gen s práwým, čistým wyslowenjm se zná, i w této přjpadnosti práwě učeným a zhěhlým se stal.

III. Uwažuge milostiwě Neydústogněgšj Knjže Pán, že obsah Časopisu z pramene nezištné bratrské láskey pocházj, a wzácnau vlastonskau oběť gest; neb pagednánjmi w něm položenými, odřeknuwše se wšj peněžitě uznalosti, přinášegj zde spisowatelé bratřjm swým w oběť, schopností wzdělaného ducha swého, upřenj sobě giného přjgemného bawenj; a wynaloženj od péči pastýrské zbýwagjeho sobě času; což gisté wděčnau uznalost weškerého slowanského duchowenstwa wysoce zasluhge, která pilným horliwým odbjránjm tiskem tuto wydaných wypracowánj swětle se okáže.

IV. K sprawedliwému nwáženj dále pozústává, že Časopis náš pro národ Českoslowanský ten gediný gest, který w materském gazyku se wydává; a z tohoto dů-

wodo každému milownjko gazyka materského wzácny m a wjtany býti má.

V. Pilné geho odebjránj nazýwá Geho Neydústogněšj Arcibiskupská Milost wděchnau uznalosti k spisowatelům; kteráž gich tjm wjce powzbuzowati bude, aby s radostj pracowali. Když pak se opět takowým duchem pracuge, nelze aby se nowá práce opět nepodařila. Čehož by pp. spisowatelé i proto pilni býti měli, aby tento Časopis, gelikož se dle uznánj na slowo wzatých mužůw neyznamenitějšim německým Časopisům rowuá, we swé ceně se udržel.

Abj nyuj gak slušno a prospěšno Časopis náš aurodně aučinkowal, a gak k literárurnju tak i k duchownjmu wzdělánj hogněgi prospjwal: ráčila Geho Neydústogněšj Knjzecz Milost nařjdi, by se weškerému welebnému duchowenstwu wědomj dalo, že:

- a) každý ročnjk Časopisu, od geho prwopočátku, r. 1828 až do r. 1838 inc. gen po 1 zl. na stjbjře; dle toho
  - b) každý gednotliwý swazek, když-by přes celý ročnjk wybýwal, za 15 kr. stjbj. k dostánj gest;
  - c) kdoby pak wšech 10 ročnjků na gednau odebral, i přjlohami swatých Otců, gak daleko zászoba gich stačj, podělen býti má.
  - d) Při tom ráčila nařjdi, by ostatnj, Časopisem neb Swatojanským Dědictwjm wydané a na skladě geště ležejj knihy oznámeny, a welebné duchowenstwu k gich hognému odkaupeuj pozwáno bylo.
- Což přjtomným oblášenjm slušno činjme.

sklad knih Časopisem wydaných, w lewněgaj ceně.

Časopis roku 1839	za 1 zl. 36 kr.
Wamberowých kázanj, dwa djly	36 —
O postu, od Jirsjka	2 —
Soliloquia sw. Augustina	12 —
O Městě Božjm sw. Augustina, 7 djlů za 3 zl.	30 —
Totěž, pagedný swazek	30 —
O uraženj, sw. Chrysostoma	10 —
Obrana Časopisu	10 —

**Sklad knih Dědictwjm Swatojanským wyda-
ných w lewněgāj ceně.**

Proč gsem katoljkem	5	kr.
Panna Orleanská	8	—
Náboženstwj w rozmluwách	20	—
Rodina Bohowěrných	24	—
Swatodennj pořádek	5	—
O přjsazě, pagednánj, a kázanj	8	—
Pane zůstaň s námi, dwa djly	36	—
Žiwotopis Hanikýře, zakladatele	8	—
Pobožná děwečka	2	—
Utrpenj swatých mučednjkůw	10	—
Rorátnj zpěwy	12	—
Spisy swatých Otců	36	—
O korunowánj králů českých, s obrazy	36	—
Základy mrawoučnj	15	—
Kostel sw. Mikuláše na starém městě pražském	12	—
Wýročnj cjrkewnj pobožnost	15	—
Kapitola Pražská za času sw. Jana Nepomuckého	2	—
Pět hwězd Swatojanských 100	1 zl.	30
Pjsnj adwentnjch 100		40
Pjsnj wánočnjch 100		40
Pjsnj o umučenj Páně 100		40
Pjsnj k bolestné Panně Marii 100		40
Pjsnj Zdráwas Králowno 100		40
Pjsnj Welkonočnjch : Wstalt gest 100		40
Pjsnj Litanie Loretanská s nápěwem 100		40
Pobožnost na pátek, dewatero pjsnj 100	1 zl.	20
Pjsnj k pěti ranám Krista Pána 100		40
Wyobrazenj chrámu Páně sw. Wjta 100		40
Obrázek, Nábožné děwečky 100		40
Intronisačnj penz bronzowy	1 zl.	

Redukcj.

Obsah swazku čtvrtého.

Pogednánj.

	Str.
1. Některé prawdy, kteréž všickni křesťané přijmagj	583
2. Výklad na neděli 14. po Swatém Duchu	597
3. Obrana Papežů (Dokondenj)	603
4. O potahu prawé pokory k wáženj sebe samého	616
5. Papež Alexander III. a cjsař Fridrich I.	636
6. O smjšených manželstwjch	650
7. O uwáděnj wzděláwagjeho. čtenj	672
8. Wědělali starob. o Kr. Pánu? A co wěděla? (Pokr.)	683
9. Žiwot blahoslawené Marie Klotildy :	711
10. Nesmrtelnost (báseň)	744

Oznamowatel.

a) Literatura.

1. Hawránka, Post. káz. o nedůvěře w lidi, důw. w Boha 746
2. Weselého, Wyszvětlenj cjr. obyčegů, cerem. a slaw. 749

b) Rozličnosti.

1. Popsánj cjrkewnjho swěcenj kostela w Olešnici . 753
2. Poslanpnost kapitol, děkanů Staroboleslaw. (Pokr.) 757
3. Tomáš More 759
4. Žiwot zemřelých apolnauků theol. fakulty (Pokr.) 763
5. Wýtáh z poslednjho pořizenj 766
6. Kniha : Geden owčinec a geden pastýř 771
7. Pyrker : Perly poswátné 771
8. Zpráwy od Dědictwj Swatojanského 772
9. Aumrj 773
10. Časopis na rok 1841 774
11. Sklad Časopisu a Dědictwj Swatojanského . . . 775

Obsah

u všech čtyř svazkův třináctého ročního běhu.

1. Dogmatika.

	Str.
O neysvětějšj oběti mše swaté	sw. II. 195
Wěděla-li starobylost o Kristu Pánu? III. 395. IV. 685	
O obcowánj Swatých	III. 427
Důležitost kněžského úřadu Kristowa	III. 496
Některé prawdy, kteréž, všickni křesťané přijmagj	IV. 583

2. Mrawoučenj.

O swátosti pokánj	I. 27
O potahu prawé pokory k wáženj sebe samého	IV. 616

3. Cjrkewnj práwo.

Dvě mjsta N. Z. o panownické moci swědějcej	I. 3
O smjšeném manželstwj	I. 180

4. Pastýrský auřad.

O kázanjch odpolednjch na neděle postnj	I. 60
O nawštěwowánj školy s strany duch. pastýře I. 122. II. 266	
O perikopách liturgických (pokračowánj)	I. 85
Myšlénky o katechisowánj	II. 298
Visitačnj kázanj	III. 483
O smjšeném manželstwj, in foro conscientiae	IV. 650
Wýklad na neděli 14. po sw. Duchu	IV. 597
O uwedenj wzdeláwagjcejho čjtánj	IV. 672

5. Liturgie.

Mosarabská mešnj liturgie	II. 221
Zpráwa o tak zwaném Utraquistickém ěradu	II. 393

6. *Cjrkewnj historie.*

Obrana papežů	I. 99. II. 234. III. 460. IV. 603
Andowé c. k. rodu do stawa duchownjho přistupitj	I. 168
Taženj křižácká (pokračowánj)	II. 318
Gak se počalo bratrstwo škapuljře	II. 254
Poslaup. kap. děk. u sw. Kosmy a Damiana	II. 343 IV. 757
Historická oprawa	III. 444
Nestranné swědectwj o wzniku Cjrkwe katolické	III. 547
Papež Alexander III. a ejsař Fridrich I.	IV. 636
Žiwot blahoslawené Marie Klotildy	IV. 711

7. *Básně.*

Bůh	I. 141
Duch křesťanstwa	II.
Prawý pokog duše	III. 525
Wýraz radosti nad zpěwy GehoWys., <i>Frant. Karla</i>	III.
Nesmrtelnost	IV. 744

8. *Literatura.*

I. 146 — 167. II. 335 — 342. III. 527 — 546. IV. 746.

9. *Rozličnosti.*

O dědictwj sw. Jana I. 191. II. 390—392. III. 576. IV. 753.

A giné drobnůstky w každém swazku.

Redaktor : Wáclaw M. Pešina, kunownjk na hradě Pražském.

